

V L ZAIKIMA

BOMBAY FANTASIES

BOMBAY INLENG

MIZORAM STATE LIBRARY

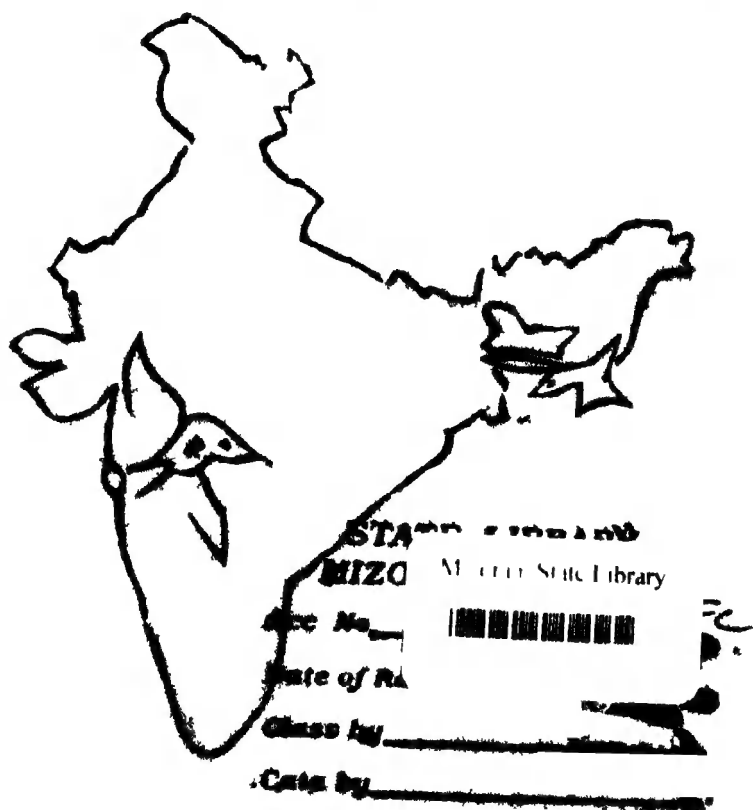
The book taken from the Library is to be returned within 7 days A fine will be charged under the rules of the Library for each day the book is kept beyond that time

Date of Issue	Due Date	Date of Issue	Due Date

N B - Book lost, defaced or injured in any way shall have to be replaced by the borrower

Dedicated to

*College of Social Work,
Nirmala Niketan
38, New Marine Lines,
Bombay—400020
(Affiliated to Bombay University)*

PUBLISHED

BY

M C LALRINTHANGA KHATLA AIZAWL

COPYRIGHTS RESERVED BY THE AUTHOR

FIRST EDITION
SECOND EDITION
THIRD EDITION
COPIES

1985
1987
1991
1800

MIZORAM STATE LIBRARY

Acc No

105,29-3

Acc by

Class by

Cats by

Sub.Heading by

Transcribed by

Recd. No

MANUFACTURED IN INDIA

PRINTED AT
MIZORAM STATE PRESS
MIZORAM HOUSE, KHATLA,
AIZAWL, MIZORAM

INTRODUCING 'BOMBAY FANTASIES'

This book entitled 'Bombay Fantasies', written in Mizo, a language spoken by the Tribals living in Mizoram in North East India is more or less excerpts from the note book of a social worker. It deals briefly with the problem of begging in the metropolitan city of Bombay and then more extensively with prostitution. The writer, a student of social work, met a girl of 20 from his own community in a Rescue Home run by the State Social Welfare Department. He took up her case at the request of the authorities and this is the case history of that girl, Zâmvêli who took Catherine as her professional name. She was born and brought up in a Christian home at Aizawl, the capital of Mizoram. All her near relatives having died, she was taken to Bangalore to the home of her uncle. There she was treated badly by her aunt and life became unbearable. She decided to seek happiness and security on her own with a nice young man she met in a Tea-stall and eloped with him. However, she found herself sold to a brothel-home on Falkland Street, Bombay. After some years she was rescued by Bombay special Police squad and placed in a Rescue Home. What was her future? What was she rescued for? Having no more relatives to go back to, should she return to her old profession on her free will? or would society accept her and could she find a husband who would love

her ? With the help and encouragement of the social worker this lonely and abused girl found true happiness and fulfilment

Mizoram had been politically and geographically isolated. Few in India knew about the people living in it and they too knew very little about the social problems of India and her cities. After independence, the Mizos came into more intimate contact with the rest of India. With a view to preserve their tribal identity one political party demanded independence and launched armed insurgency. Military operations against them and general development works in the country made a great many changes in their social and economic lives. Insurgency and counter operations made life in the country uncertain and a scramble for easy money became inevitable. Prostitution was never a serious problem, the few cases of known whores were more of family problem. Drugs and other social evils begin to invade the society. These totally unexpected and rapid developments create new problems they never faced before

This is a timely book for such community. Social acceptance of reformed prostitutes and criminals is perhaps the best remedy towards their rehabilitation. This book focuses on the problem faced by our unfortunate brothers and sisters and they are not beyond redemption.

Dr. Zaisang

ZIAKTU THUHMA

Mahní tlin lohna sawí tur hian chhuanlam siam a remchang khawp mai Ka mit that táwk loh vângin lehkha zir a hautak em em mai a, chu ichhapah chhûngkaw lam harsatna avangin rualawt reng rengin lehkha ka zir a Shillong lama BA ká zir zawh hnuin India ram khawpuia MA zir ka chak em em mai a Mahse, duhthusam ang kan chung a lo thlen hian harsatna namen lo pal tlang tur a awm a lo ní

Kum 1981 khan Bombay khawpuia Tata Institute of Social Sciences a lehkha zir turin ka inpuahchih a Ka tlaí avangin admission ka tîfel thei lo va Mahse, Bombay hmun ngeia hlawhchham ka nih avangin rilru dam takin Mizoram lama haw ka tum a Bombay ka chhuahsan hmam Bombay University a Master of Social Work zirna, College of Social Work a awm thu ka hria a 'Bei nge sei run dung' tih ang deuhvin College of Social Work chu ka pan chawih a, vanneih asiamin admission chu ka tîfel ta mai a

Duhthusamah sam luat a lo awm hauh lo mai Ka zirna hmunah chuan mipa Hostel a awm lo va, riakmaw va ang mahní Bombay khawpuí chhengah awmna hahohhamin kum khat leh thlaruk lai mai ka vakvái a, lehkha zir a hautak thín hie a ní Kum khat chhengah ka awmna vawí sawn zet ka sawn

kual a, he lehkhawua sava thlawk lai lem pawh hi a bu chhung thu nen a inrem ang bawkin keima chanchin nen a inhmeh em em a ni

In lama ka chhungte thichhawnga dam lova an awm thin bikah ka thatchhiat vang ni miah lovin lehkhazir mumal thei lovin ka khawsa a, a buathlak thei hle a ni Ka Vai jawng thiam loh chu thu khat ni se, Sap jawng lah chu ka hnehsawh lo em em mai a sawi mai ain a buathlak thin Mani lo mah buaipuiawm tawh tehlul nen, 'experience a tangkai tih chhuanlama hmangin a buai thei ang berin at ka so zui chham mai a, thlasik mumang ain a nep chuang lo hial awm e

Hmel tha n puak ti lo mah ila, ka zirpuite zingah chuan ka hmel a dang bik a Bombay khawpuia ni chengte ain ka tha tihna pheizawng a ni lo va, mahse ka hmel zawng a dang deuh bik a ni **Foreigner** anga min ngain ka phu bak hiala ngaihsan leh dawnsawn ka hlawh chang a tam mai a Eng emaw chang chuan **tribal** ka ni tih hriain ka nihna aia hniama min dawngsawngtu an awm bawk

Kan College-ah chuan kar khata ni thum chhung class neih a ni a, ni thum office lama hna thawka chhuah a ni bawka Kum khatnaah chuan Indian Council of Social Welfare office-ah ka thawka, inter country adoption (ram dang atanga India mi, an fa anga neih) chungchhang hi hna tam bera ka neih a ni a Mahse, ka hna thawh dan chu changkang tia sawi tur pheizawng a ni hauh lo Kum

tawp lumah chuan ka thawhna office hian Regional Conference of the International Council on Social Welfare (Asia and Western Pacific Region) a thleng a Five Star hotel chhuanawm tik, Oberoi Towers- i pilai zathum leh siwmnga lai mai buaipuia hap- ti khat zet ka phet vel vat vat lai chuan mahni tiwk ih i nuam ve hle i ni

Kum khatni chu mumang ing ruain ki hmang ral i vanneihthlik tikin ki tling ve hiam a Kum hnihnaih chuan tlein keimah rau tauvah ki chang- kang ve deuh hrei i Mihse, ruilawh i na dawn chauh a la ni Ka thawhni office chu ka sawn a, Divisional Social Welfare office lumah hna ka thawk ti i Institution (kutdawhho chhawmdâwlina, nawh- chizurho chhawmdâwlina, kuttualleichhamho chhawm- dawlna naupang chhawmdawl ngai enkawlina etc) tim tak fangin an hni thawh dante ka zir a a bengvâr- thlâk hlein ka hria Kutdawhho enkawlni (Receiving Centre for Beggars, Chembur) ah ka hun tam ber ka hmang a He hmunah hian mi mal harsatna nei pawh sawm dâwn lai ka buaipui ve nghe nghe a ni Kum tawp lama an Superintendent (M^r S S Tribhuvan) thu sawi chu phû lo mah ila, ka lawm tâwk a tling tak meuh a ni Ka hnathawh dân leh ka thiltih dân aţangin Kristian ka nih a ring a min zawt ta hial a Tata Institute of Social Sciences-a zirlai pathum vêl chu he office-ah hian kum tinin hna thawkin an awm thîn a, kei erawh chu College of Social Work-a zirlai zînga thawk hmasa ber leh a thawk awmchhun ka ni a Pu Tribhuvan-a chuan an hnêna zirlai thawk zînga

thawk tha chungchuanga min ngaih thu sawin kan
College pawh tha a tihzia ka hriatah leh kan hotunu
hriatah ngei a sawi a 'Tawngkam thain sial a man'
an lo ti thin a, pawm thiam harin ka hre ta lo

Kum hnihna tâwp lamah chuan vanneihthlâk takin
Father Siraj Pinto (Mizorama kum tam tak rawng-
bawla awm ve tawh) leh a thianpa zarah Y M C A
Hostel-ah admission ka hma ti a, ka zirna pawhin
awmzia a nei ve ta deuh va Mahse, rual zawng
ka khum phah haub lo a ni Bombay khawpuia
riakmaw va ang maia awmna hnawnga ka vah ka
vah laun ni khat chu thlan tla phangin rilru beidawng
tak man khawlaiah ka tel rak rak a Lehkhabu
ngaihnam tak mai ziaak châkna rilru ka nei ta a
A bu hming tûr ka ngaihtuah ta ngat ngat a, eng
emaw hnuah chuan BOMBAY INLENG tun a hming
ka phuah a A Sâp hming tûr ka buaipui leh a,
thla eng emaw hnuah chuan BOMBAY FANTASIES
tun a Sâp hming tûr chu ka sa ta a A bu ka ziaak
hman a hming ka phuah fel diam a ni

Final exam kan zawh hnuin (May, 1983) he lehkha-
bu hi ka ziaak tan a Bombay hmunah result ngah
pahin thla khat chung zet chu ngawrh takin ka ziaak
ngat ngat a Goa chanchin ziaak tel tûla ka hriat
avângin Goa tam fangin ni sâwm vêl ka zin harh
zawh a Kan result a lo chhuak a, ka tung ve mial
a. Mizoram lama ka hay hnuin thil dang engmah
mumal: ngaihtuah hlei thei lo khawpin ka ziaak zawm
leh a. Thla ruk chhang chuan ziaak zawh mai ka

inbersei a, mahse kum khat zet ká buaipui hnuin ka zo thei chauh a ní Eng emaw chângá beidawng taka ka awm thin lai chuan "Hlawhchham pawh ní íla, ka hlawhchham dân zawn zawn ngaihtuahin ka ziaak zêl ang a, ka hlawhtling tho tho vang" tui rilru ka siam hial thin Tumna leh berseina piair lamah a rah song tur a awm thin a lo ní

Lehkhabu eng emaw zah ziaak tawh mah íla, tunah hí chuan ní dang chanchin ngawí ngawí ka ziaak lo va, keima chanchin ka ziaak a ní ber Eng ual ní lo mah se, keima lamah chuan hmasâwnni a tling tak meuh va, hlawhtlinna a ní baw A bu chungh thei hí Social Work principle hmanga ziaak a ní a, suangtuahna leh zêldin thubâwl chungchângah hí chuan ka ngaihdân ngawr ngawr ní lovin thil kalhming hai lan ka tumna a ní ber Chuvangin, a tak leh a lem, a lem leh a tak, namên lova nasaa chawhpawh a ní Kan pí leh kan pute chuan, "Chawhpawh tâwk thiam tûrin zui sân a ngu lo " an ti thin a Mahse, kan tân zawn chawhpawh tâwk thiam tûrin zir san a ngai tak meuh a lo ní

He lehkhabu mihring hming hí phuahchawp liau liau a ní a Mahse, Sâp chanchinbua mí hí chu a nih ang taka lâk chhâwn a ní thung A bu chungh thu hí keima experience atang leh lehkhabu tam tak ka râwn atanga buatsaih a ní a, hmun leh thil tam berte hí chu a tak tak a ní Kum hnihnâa office lama hna bik ka la thawh hmaa ka programme pakhat chauh, a hnuaia mí hí târ chhuah ní se, thil kalhming chiang zâwkin a hriat theih ka bersei

Training programme for Shri Zaikima, student of College of Social Work, Bombay-20, from 12th August, 1982 to 16th October, 1982

Date	Subject matter	Officer-in-charge imparting training
12 8 82	Introductory regarding organisational set-up and general information of the Social Welfare Department	Divisional Social Welfare Officer
13 8 82	Schemes and programmes for the Welfare of Backward Classes	Public Relations Officer
20 8 82	Feed-back discussion with the Divisional Social Welfare Officer	D S W O
21 8 82	Outline of the Prevention of Begging Act	Superintendent, Receiving Centre for Beggars, Chembur
27 8 82	Working of the Receiving Centre for Beggars	—do—
2 9 82	Administration and working of	—do—
3 9.82 &	various sections in the Home and	
4 9.82	Rehabilitation programmes	

9 9 82	Working of Beggars Home for Females	Superintendent, Female Beggars Home
10 9 82	Feed-back discussion with the Divisional Social Welfare Officer	D S W O
16 9 82 & 17 9 82	Administration and working of Reception Centre	Superintendent, Reception Centre, Deonari
18 9 82	Feed back discussion with the Divisional Social Welfare Officer	D S W O
23 9 82 & 24 9 82	Outline of the Suppression of Immoral Traffic Act Working of the Home and rehabilitation of the inmates	Superintendent Protective Home, Chembur
1 10 82	Role of Voluntary Agencies in the field of Social Welfare	Chief Officer, Childrens Aid Society, Matunga Road
7 10 82 & 8 10 82	Bombay Childrens Act and working of Observation Homes	Superintendent, Observation Home, Umarchadi
14 10 82 & 15 10 82	Functions and working of Juvenile Court and Approved Institutions	To be decided by the Chief Officer, Childrens Aid Society

No - BD/282-E/Niketan/82

Bombay, Date 20th August, '82

Forwarded to all Branch Officers in this office with a request to arrange for the programme as per aforesaid schedule

Copy with complements to Shri Zaikima

Sd/

Divisional Social Welfare Officer
Bombay Division, Bombay

Pu M V Tarde, Divisional Social Welfare Officer, Bombay chuan a hnuaja ka thawh laia ka thil hnat leh ka thil tawnte zalēm taka ziaak min remtihsak a, a chungah ka lāwm tak meuh a ni A bu ka buat-saih chhōng hian mi eng smaw zah ka rāwn a, an mi fin chhuahna azara puitin thei chauh ka ni An chungah lāwm thu sawi ka ba nasa hle Master of Social Work zir puiting thei tūa min tanpuitu leh mip duhsaktute chungah lāwm thu ka sawi duh a, College of Social Work-a ka thiante leh kan hotute hnēnah he lehkhahu hmang hian lāwm thu ka sawi a A chhuartu zawng zawngin tangkai taka an chhawr ngel ka beisei

20th May, 1985.

V L Zaikima,
Khatla, Aizawl, Mizoram

BOMBAY

Hollywood of India Khawvela khawpui ropui
ber berte zinga pangana Arabian Sea kama
thliarkai pasariha mi cheng him isate chu sangha man
mi, mawl ve tak mai an ni a An Pathian, Mumba
Ai (Mumbadevi) hming an lam thini ve loh vangin
Portuguese-ho chuan Bombayin, Bombain, Bombayim
an ti mai thin a Koli-ho Pathian hming lam sual
azarah kum zabi 18-naah Bombay hming a lo pu
ta a, tun th'engin Bombay, The City of Light a lo
ni ta a ni

India rama khawpui lian tak tik pathum, Delhi,
Calcutta leh Madras-a an ni khat bawngnhnute ei ral
litre 8,00,000 a nih lain Bombay khawpuia an ni
khat bawngnhnute ei ral chu litre 15,00,000 lai mai
a ni a Canaan ram, khawizu leh hnute tui luinna
nen tehkhin lo mah ila, Bombay khawpui zawng
hnute tui luanna hmun a ni ve hrim hrim mai

Bombay khawpuia kutdawh 1,00,000 vel leh nawh-
chizuar 50,000 lai mai chuan eng ang takin lenlai
chen hlawm maw ? Bombay khawpuia hospital
257 zeta na tlara rum thinte chuan restaurant 10,850
leh hotel 383 lai mai nuam tawla khawsa thinte chu
thik nachang hria pawh ni se an thiamawm ve reng
reng a ni

Sociologist-hovin ahuhova mihring chenna atana him
chin (safe limit) an tih chu square kilometre khata

mihring 25,000 awm hi a ni a Mahse, Bombay khawpuiah chuan square kilometre khatah mihring 1,74,000 lai mai an inêkbeng a, eng chen tak nung damin khawsa hlawn ang maw

Mihring 14,00,000 awm theihna tura an khawpuia ri i hman ni mah se, tunah zawng Bombay khawpuia mihring awm zât chu 82,00,000 zet an ni a, a ruh no no chhuakah an ti a ni ta ber mai Tar, kum 60 chung lam 4,00,000 lai maite chu an ruh a ram tawh a, an tha a thum tawh baw a, an ngaihtuah-awm tak meuh a ni

Kum 2001 A D a nih meuh chuan engtin nge ni zel ang? Bombay khawpuiah mihring 1,60,00,000 vel an awm ang a Tar, kum 60 chung lam 1,000,000 an awn dawn a ni An tai thih lawk loh phei chuan an ngaihtuahawm duh hlawn mang tak e aw

Kum 2001 ah chuan hna (job) 40,00,000 a awm thei ang a, hna chang ve lo tur 18,00,003 lai maite chu engti takin khawsa ve la ang maw ! Tuipui kama awm ni mah se, an tui tlâkchham nasat dan tur chu ni tun gallon 3,50,00,000 a ni ang a, nipiui sensa hnualah tuihal leh dang rovin engzah tak boral ang maw Chenna tur in an indaih loh dan tur chu in 24,00,000 a ni ang a, in leh lo nei lo an va han thalnem dawn tak em

Paris khawpuia Champs Elysees te, New York khawpuia Broadway te, Rome khawpuia Via Veneto te, Hamburg khawpuia Reeperbahn te, Berlin khawpuia

Ku furstendam leh London khawpuia Piccadilly te
 chu khawvel pum hriata nawhchizawhna hmun
 hmingthang zawng an ni meuh ma. Mahse, Bom-
 bay khawpuia Pilahouse leh Falkland nen chu in
 khaikhin rual an ni lo an nêp lutuk !!

Khawvela nawhchizawhna hmun pur 'Red Light
 District' lian ber chu Bombay khawpuia awm i ni
 Bombay khawpuia Red Light District, kilometre li (4)
 zeta zauvah chuan nawhchizuar 50,000 (thenkhat
 chhut dan chuan 2,00 000) an khawsa a Bombay
 khawpuia an Bazara chawhnech chi hrang thlan tur
 a tam tehlu nen nawhchizuar thlan tur an la tim
 zawk hle a ni râpthlak chuan le ! Mahse, Bom-
 bay khawpuia nawhchizuar Catherine Zamveli chin-
 chin erawh chu mittui nen an siwi thin

SHOOTING

A lām a, a sawt ah ah a A mal a chum bat a, a fêng chhîng hle A sam a thlah hniang a, a tle ser mai a Kan thlir dôn reng a, kan bul vêlah pawh mî tam takin an thlir ve baw a

"Sawtia lehlam hawî zâwna a lām lai saw dîm tîn va zui îla A hriat hauh lohvin a zakah dêk thut mî îla " ka hân tî a

"A khêk nasa âwm " a lo tî thuaî a

"Thîng bul pawma a zai lai chuan, "Kemî mîn pawm zâwk chu nî se " ka tî a

Anî lah pek chuan a zaka dêk thu hlîr mai kha a lo la ngaihtuah a Ka sawî zawm hma chuan, "A za âwm " tîh pa'ân mî rawn dêk ta thut mai a Ka za ï lutuk chu ka râk thawt a, ka kat ta dâwrh mai a Kan bula mîte lah chuan mak tîn mîn thlir thup mai a

Thunrim deuh mai hian ka melh a, ka zak lutuk chu ka bîng mum mum a Anî pek chuan, "Chau hnêp khawpîn han dêk mai îla " tîn mîn han nuîh zui a A bula thu phêin thunrim zet mai hian, "Khawiah maw?" ka tî a

"E le, khumah," a tî a

"Counsellor meuh sîng chutiang te : ngaihtuah le " ka tî a.

"Ka nupui angah ka han chan lawk a nia," a ti sam
 Et a.

I nupui anga chuti i chan thlăkrawk " ka ti a
 "Ka nupui a nih hmêl loh êm alawm," tun chhuanlam
 a siam a "Chuti ni ni " ka ti hman chauh va "A
 tak tak a ni dâwn lo tih kî hria alawm Duhthu-
 sâm hi nuam ve tak i ni asin An pawî kan sawi
 si lo va, an huat thu kan sawi hek lo " tun min
 chhâng dang ta dêi mai a

COUNSELLING

A hmêl en chuan nula fel tak a nı a A sam a dum hlap a, a thlah hniang a Thawmhnaaw lâr a ha lo va, mahse a thawmhnaaw rawng chu a nih ang angin a tak tha hle a, a fai hle bawk a nı A thu sawı a felin a fiah tha a, a dam thliam a An inkawm chian hnu chuan an chungkawchanchin leh sakhua-naa a inhman ve thin dante a sawı a A chanchin a sawı rêng rêngin a nsit thu mawih chu a sawı kai leh thin Mi dang tha bika ngaihna pheı chu a nei a nı lo va mahse, chhandamna chungchângah pawh engmah lo kan nihna lai hliı a sawı a A rilru hrehawm vânga intihhlum mai a tum thin thu te a sawı chuan a thu sawı chu pawmawm a tıhsak ■ A sawı laite chuan lungchhe tak main a thinlung chhung lam a rum nun a hriat theih a

A thu sawı lai chuan chik takın a ngaithla a A sawı awmzia te, a rilrua awm sı, a sawı lan lohte hriatsak a tum bawk a A aw-kı leh a taksa che vel-te chu ngun takın a thlır a, a sawı uar lai leh a sawı ngun laite chu a awmzia hriat tumın a ngaihven a A rilru kal lai tıhbuai hlauvin zawhna tiêm tiem chauh a zawt a

Pathian thua mte harsatna sut kıansak hi chu a tih ve ngai loh a nı a Chuvang chuan Pastor hnena kal mai turin a ngen a Mi tam tak a hmuh thu leh a beidawnza sawın a chhâng lêt ve thung a 'Keı lah engmahlo bawk' tiin huphurhawm a u hle mai a Mak tak mai a nı a, chutia rilru chi-aı taka a awm lai

chuan thil pakhat a hre chhuak a Mi hlim ni se zawng, 'Thlaraubin min hrilh' a ti ngei ang Pathian ropuizia chuan a thinlung a bual a Ama anpuia mihring a siamzia te, mihringte zinga Pathian ze awm lo ropui em emziate chuan namen lovin a rilru a hneh a, phur tak mai chuan tanpui a tum a

Dawhkan chung a Baibul chu a keu va Genesis-a Pathianin mihring a siam lai chanchinte chu a chhu khum ta a A chhiar zawh chuan a ngaihtuahna chu a hma zawng aia fiah zia hnan ang main a thinlung chhungah chuan a fiah em em mai a

"Pathian ropuizia hi a mak ti rawh Ama zia keimahnia a awmzia te, ama anpui meuhva min siam ziate hi a ropui tak takin ka hria nang pheh chuan i ngaihtuah fo thinin ka ring a a ti a A hmaa nula chuan, " Mahse, bawhchhiatna avangin mi zawng zawng an ting lo vek a, tumah reng ting kan awm lo tun hmun dangah a inziak a " tiin a chhang a

Ropui tak hmu chhuaka a lo ngaih chu a bo ta duak a Sawi tur reng reng a hre lo va, an ngawi dun ta reng a Chutia an la ngawih reng lai chuan a rilru a hria ang tuh hlauvin chhuanlam tur a dap a dap a. Hria se zawng min hmusit phawt ang le tun a ngaihtuah a. Zahzel atan Baibul chu zawn na mi awm tak hian a keu nuap nuap a A rilruah chuan eng eng emaw a lo lang thin Mahse, thlara mi mangangin tuihala an rum laia lui tui luang

BOMBAY FANTASIES

Engam an hria a, an pan a, a hmun an thlena
engmah lo a lo nih leh thin dante leh an beidawnna
tizualtu mai a nih zawkziat a ngaihtuah a A dawih
tawih tawih ta mai a

Eng vang phiangsena mi rawn pan nge ni ti te
chuan a dem ru a Pathian thu a hriat loh nen
mite a pui ve chu a indem bawk a Mi dang an
tam nen eng vanga kei kher kher mi rawn pan nge
ni tin tu tu emaw chu a rilruin anchhia a lawh
a Mi dang buaipui e ti lo chuan amah leh amah
a inbuaipui ta der mai a, zahthlak a ti em em ta
mai a

Amah beiseia lo kal, rilru hah leh manganga a hmaa
tap tap a awm reng laia amah a lo inngaihtuah buai
ta dah mai chu ang lo a ti a, zahthlak a rilru
em em a A hmaa nula ai mah chuan insitna a nei
lian ta a Ani chuan a insit thu huaissen takin a
sawi a, ngaihsanawm a ti a Insit hle mah se a sawi
chhuak ngam der lo mai a, sitawm a inti tulh tulh
mai a An inhmuh hmate chu a ngaihtuah a, ngaihtuah
awm a ti a

Inthlahrung tak huan a ruk deuhvin a va en a Nu-
la lah chu a mittui hruin lei lam bihin a lo kun a,
a tap tap tap a Ka rilu hria se engtin nge a ngaihtuah
ang aw . . . tite chuan a ngaihtuah ang mai mai a
Ngaihtuah fufse nei lo chuan rei tak a buai a Tan-
puntu zawka lang se a buai zawkah a tang ta der
mai. Ngawi renga chhuahse a, pawna thaw va lak
a, insan marte chu a chak a Mahse, a ngam mouh
si lo.

A hmaa nula chuan "Min jawngtaisak thei em ?
 zaw sap hian, inthlahrung tak main a n a A bing
 mum mum a ni ber A thusaw chu a hria a, mah-
 se a chhang lo A lu a kun a A hmaa nula chuan
 amah duhsaka thahnemngai taka Thlarau Thianghlum
 puihna dil tur nun a ngai mai thei Mahse, amah
 jawngtaisak zawk tura sawm a tum zuau zuau va, a
 mipatnain a chelh leh hram thin Jawngtaisak zawk
 se chuan a buain a reh duak chuan a ring a A
 rukin a en a, lungchhe taka a hmaa nuli jap a
 hmah chuan a bul chu awmze nei mumal hlei lo
 chuan a hian tin thla zawk a A jawngvui ta ni
 berin a ngai hial a

Saw zawm tur reng reng a hre ta lo va, a tawp ta
 daih mai a A hma maia Pathian lehkhabu a chhiar
 khum dan te, Pathian ze nei ropui tak kan nihzia
 thiam tak maia a saw dante a ngaihtuah a Zah-
 thlak a ti tulh tulh a, mualpho mai dawna inhriatna
 hian tak a nei ta a Chutia buai tak maia a la awm
 lai chuan a hma maia nula chu a inhnit hlap hlap
 a, a rilru awmte chu a ngaihtuahsak ta daih mai a
 A naupan laia zin mutnaa a jawngtai a muthilhsan
 thin dante hre chhuakin thil lawilo tak maite chu a
 ngaihtuah ta mai mai a

Eng emaw hnu chuan, "I fapa Isua Krista min
 pek awangin lawmthu ka hrilh a che " a ti a A
 hma ang bawh chuan a ro leh ta em em mai a, a
 tawp leh ta daih mai a A hmaa nula lah chuan a

a, kan chapopui a, mi hnuaichhih nan kan hmang
 thin Hmanraw tling lo hi a tangkai thei ang berin
 kan hmang a, kan leklam hle a, hmanraw tling leh
 tlo kan hlamchhih thin a lo ni "a ti ta a Hlim
 takm an inthen ta rih a

AN EXPERIENCE OF REALITY OF LIFE

A INTAN TA

1st September, 1983

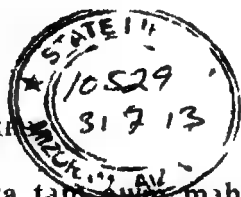
Thursday

Thlasik lai pawha khua a lum huam huam reng mai
chu manganthlak a ti hle mai a Khaw lum ngathe
lo anga chhuanlam siam chu a rilru buai vang ni
mah se ninawm a ti em em mai a

A san a en chuan dar 8 35 a m a lo ni det tawh a
A kawr beng lut pah chuan turverha dakin mipui
kawng kan tur lir thein a su thawi thuak thuak chu
a hmu a, hmanhmawthlak zual hlein a hria a Ni
tin maia lir thei sut hlum hlau reng renga Bombay
khawpuia an tar thi thak mai thin chu lainatawm a
ti a, laina hnai awm se zawng a rang a rangin lak
chhuah vat awm nin a ngai hial a

A dawhkan chunga lenkhabu a la a, hmanhmawh
tak chuan a chhuak a A bus ngahna hmun, Opera
House chu an Hostel atanga a hlat loh avangin a
thleng thuai a Mahse, a kalna tur Chembur veng
chu bus-in darkar ~~that ket~~ zet mai a ni a, a khat
tawkin a sana a en vat ~~vat~~ a

Harsa ti tak chungin 90 Ltd bus-ah chuan a lut
thei hrām a Tu hautê tih hriat hleih loh - han pui
mai a han nam nēm nuak mai chu zialo a ti em
em mai a. Ni tin maia hum sual daia khawsa ta ni
bera ~~ingga~~ hial a nei a A jawngtai thatchhiat
em avang chuan zan una sual thupha chawia jawng-
tai chu ti ti hle mah se a huphurh hlauh hlauh mai a

Bombay khawpuiah bus 2,000 aia tawh mah se englai pawha a tâwt thei êm êm reng mai chu khaw lum bawk nên manganthlak a ti êm êm mai a A tâwt êm avanga patling leh patling insual tluk dawn thawa innawr chiam a tul thin dan te, nutling meuh hnutê pêr chhe dâwn dawna tan chiam a ngaih thin dante ngaihtuah chuan a hma maia tleirawl hmêl tha tak mai, pa berh ve tak mai nêka thlan tla phanga lo khawsa chu a hmu a

Bus chhông tâwt taka a la din lai chuan kutdawhho zinga a hnathawh dân turte chu a ngaihtuah a An-mahni an innghai dân leh mi dang an ngaih dân te, tanpui an duh leh duh loh leh a chhan leh vângte hriat tulín a ring a Thurûk zawng zawng phawrh thei khawpa innin tawna tha neih ngaiin a ring bawk u Innêl tul mah se innêl lutuk that lohziat a hre chhuak a

Tun hma lam thil leh tuna an dinhmunin an nuna awmzia a neih theih avângin thlii kawp ngaiin a ring a, an thlii kawp ve theih nân tanpui a tul a ring bawk a Mahse, tun hma thilte chu thil kal tawh a ni a, buaipui tul lo mauva ngaihna a nei a Tun hma thil hian tanpui dân tûr a kawhmmuh thei tih chu a hre êm êm a, an harsatna tawh mêk hriatfiah theih nân a tangkai tih pawh a hre vek a Mahse, chutiang sisêa chik chu peihawm a ti meuh lo a ni

A tâwt êm avângin Dadar vêngah thutna a chang hrâm a A bula nula thu chu hmêltha a u êm êm mai a, hmuhdawm a ti a Mahse, a hmêlhriat loh

a nih vângin kutdawh hmuh tumin pawns lima thir-
san dath a Kawng sira kutdawh putar, thawmhnaw
chhe tak leh bil em em mai haa a kal ruk ruk a
hmuh chuan a pa a nih loh avângin lâwmawm a ti
em em mai a Bus chuan man an khawn a, a pe a
Vijay Theatre piah mai kutdawh dan khâwmna in
Receiving Centre for Beggars bulah chuan a chhuk a
A sana a en chuan dâr 10 00 a m chiah chiah a ni
a A vei lama compound zau tak chu kal pahin a
thli a, thi gate chhe tak awmna lam chu a pan phe
a Gate chhûng vei lama chuan uniform uk ha
pa pikhat a lo awm a Superintendent a hmuh duh
thu a hrih a An ding lima in tē tak tukverh in-
hawna lam a kawh hmuh a, a pan phe ta a

Office chhûngah chuan Superintendent Subramaniam-
a leh kutdawhho enkawltu bik Probation Officer
pathum an lo awm a Chibai buka a inhmêlhriattir
hnu chuan Subramaniam-a chuan Probation Officers
nên chuan a inhmêlhriattir a, an inchibai nak nak a

A, thut fel hnu chuan College of Social Work, Nir-
mala Njketan-a Master of Social Work zirlai a nih
thu a hrih a Kâr tin ni thum Ningani, Zirtawpni
leh Inriani awnganga Office lama hna thawka a chhuah
thim dân a sawi a Kutdawhho chanchin mumal
take hriat tuma an hnena a kal thu leh a tûl ang
anga hna thawk tûra an tich thute chu a sawi a

Subramaniam-a chuan kutdawh khapna dân—Bombay
Prevention of Begging Act, 1959 anga Bombay, Poona
leh Nagpur khawpna kutdawh khap a nih dân te.

Bombay khawpuia kutdawh an man khâwm an lo
buaipui thin dante chu a sawi a

Thlamuana chuan, "Chu, kutdawhho tan chuan Bom-
bay khawpuia chu a va ralmuang lo âwm em! Bom-
bay khawpuia kutdawh 1,00,000 zette chuan chhûn
zanin dan an bawhchhua tihna a nia maw" mak ti
awm tak hian nui sang chungin a ti a, an nui hak a

Probation Officer pakhat Salve-a chuan Receiving
Centre for Beggars chu kutdawh, mipa puitling chin
dahna a nih thu a sawi a Mi 800 lai awm theihna
tura Sawikar rushman a nih dan te, 30th Kurla
Court-a an chungthu ngaihtuah chhung, ni 20 vel an
buaipui thin dante a sawi a Magistrate hmaa an
chanchin thien a nih chuan a then an chhuah leh a,
thenkhatte chu tang tura an chungthu rel a ni a
Kum khat te kum hni^h te, a aia reite pawh tantir
an ni thin Tang tura an chungthu rel a nih chuan,
Maharashtra state chhunga kutdawh dah khawmna,
hmun 10 hia an thawh darh thin dante chu a sawi a

Five Star hotel chu kein ang mi mâwl zawkte tan
chuan India rama hotel tha be berte hi an ni a
Khawvel huap pawha hotel tha chungchuangete hi
Five Star hotel an ni thin a Five Star hotel Mana-
ger meuh pawh he kutdawhho dah khawmnaah hian
hun eng emaw chhung chu khung a ni a. Lekha
thiam tak tak leh mi nukhua pui puite pawh he
hmunab huap an awm ve thin a. Thlamuana chuan
chung thuite chu mak a ti a, khawvel thi kalimang

makzia a ngaihtuah pahh hrai a A thu hriette chu bengvarthlak a ti tak meuh a ni

Subramaniam a chuan kutdawhho an enkawl dan chu thiam takin a sawi a A thlawna an chawm dan te, an hna tur an buaipui thin dan te, an puala damdawi in an buatsahsak dan te, an thatna tura kawng tinrenga an buaipui dante chu a hrilh a

Thlamuana chuan kutdawh mai mai tana sawrkar sum ui lohzia a hriat chuan mak a ti a Sawrkar nge nge zawng belh tlak a lo va ni tak em, tiin a ngaihtuah ta hrai a. Kutdawh an ngaihsak em em-zia te, an thatna tura kawng tinrenga an buaipui thin dante chu ropui a ti a, mak a ti em em ta mai a Kutdawh tan eng ang chauhva hna tha nge an thawh in reng buaipui lo chuan kutdawh khapna dan an siamna rei tawh tehlul nena kutdawh an tam em em reng fo mai chu mak tun a ngaihtuah ta daih a Thungpui an in zawh chuan Salve-a nen an inzui chhuak a, kutdawh awmna hmun an fang dūn a An hnathawh dan leh kutdawh chanchin chu chik takin a zāwt a Kutdawh hmeichhe putling dahna chu a compound chhūngah, tiema daidan deuhvin a awm a Mi 350 zai awm theihna a ni a, an tlawh kual ngai a. Niheng chuan an inzui a, tlai lamah a haw-
an leh ta rin a

Horat panā bus chhinga a chuang chu a bula putar
thei a ni chuan hai hrai a mula thutpui kha thut-
pui hrai a ni chuan a hrai a Mianse, kutdawh
chuan leh kutdawh khapna dan chuan buaipui

chuan a bula mite pawh ngaihsak lovin ama buai
 buain a buai ve êm êm a Kutdawh khapna dan
 an siam tirha a siamtute rilru mai mai buaipui chuan
 namên lovin a inngaihtuah buai a Kutdawh an
 khawngaiha an hmangaih vâng ni lova Bombay
 khawpui tihthianglim an duh vâng maia kutdawh
 khapna dân siam chu thil dik nîn a bre lo va

An duh rêng vâng kutdawh engzat tak ni ang maw?
 An sual rêng vâng kutdawh engzat tak ni ang maw?
 Rahbi a tleu laklawh vâng te, hrisel loh vâng leh a
 chhan dang dang vanga kutdawh an awm ngei a
 ring a Kutdawh khapna dân chu eng vâng siam
 nge an niha, tu tâna siam nge a nih ?

Kutdawh an nih vâng maia Bombay khawpui nuam
 taka an awm ve phal a ni ta lo chu lainatawm a ti
 a Kutdawh mai an ni a, rûkru leh suamhmang an
 ni ni lo Mi phal lo chung chhuhsak a ni lo va, an
 phal ang ang chu lâwm takin intunnun nân an la a
 ni zâwk si a Engati nge Bombay khawpui an awm
 ve phal a nih loh bik? Tu pawî nge maw an sawi
 a, tu huat thu nge maw an sawi le ?

India sawrkâr ngei pawh hi sawrkâr dang tel lo
 chuan a khawsa thei lo va chutiang bawkin khaw-
 vel sawrkâr zawng zawng hi mahni maia ding thei
 an awm lo Kan dawh tel tel a, kan inkhaikang
 thei a lo ni

Malise, kutdawh azawnga kutdawh hnuaing ber,
 mihingaw kan ngaih mai pawha dnhmun hnuaing

bera dingte hi ong angin nge kan ena an chungah eng rilru nge kan put thin? Dawh lo thei lo an nih pheir chuan rawng taka an chungah kut ihlâktute din hmus chu a va rapthlâk dawn em! Kutdawh chauh an suala, anmahni tanputute an sual ve si loh chuan sual chu eng nge ni a, tha chu eng nge ni ta ang ? Tih emah chuan mi zawng zawng hi kutdawh kan ni Kan dawh dan erawh chu a inang lo va, kan dinhmun lah a inang hek lo Loh theih loh vanga kutdawh te, duham vanga kutdawh te, a tur renga ngaih vanga kutdawhte kan ni Kutdawh theuh theuh kan va mah hrang em! Kutdawh theuh theuh kan inthikin kan va mtham lo hlawn tak em!!

India mi an ni a in leh lo nei lo leh awmna bulbal pawh nei zo lo an ni a Engati nge kan ram khawpui maw! leh neam taka an awm ve an phal loh ? Chi leh chi inthikarna ngai haw hle chung si hian mahkarna kan va duk lawi si em! A der talin kutdawh thapra dan an siam dawnin kutdawh an rawn em? An rawn lo, tul an ti hek lo Anmahni hma siam an tana pha tur chauh an buaipui zawk a ni Kutdawhho hian dan siam ve ta se engtin tak han siam ang maw ?

A tir lama kutdawhho tana dan siamtute rilru buaipui yak yak mai chu atthak a ti a, thil chuangtla tak nian a ngai a Mahse, chutiang buaipui pachang a briat avang chuan fang ta sawta inngaihna a nei a, a lawm hle a Th i kol tawh a nih vanga buaipui tul lo a ti a mahse thil hlur hlanchhuah ngawt

chu dikin a hre si lo A bul a bâl hriat hmaa ngaih-
dan siam vak chu mi â thawmhnaw nun a ngai a
âtthlak a ti a Mahse a bul a bâla hria ni tlata in-
ngann amah leh amah thiam a inchantir a Engpawh
ni se, chiang lehzuala buaipui chhonzawm thain a
hria a Bus atanga chhukin a awmna Hostel a pan
ta a

Zana a mut hmunah chuan khawpui nun ngaihtuahin
khaw lum vang ni miah lovin a thaw a sa phung
mai a Tumah ka ui ka âr an intih loh dan te, mi
an tam nena khawhar a nat theih thin dan te, mi
tam tak zinga thian mumal nei lova an khawsak thin
dante leh hmelhriat pawh nei mumal hlei lova an
khawsak thin dante a ngaihtuah a Inhmangaihna
leh inngainatna an tlâkchhamziate a ngaihtuah lai
phei chuan a thaw a sa huam huam a Mi tin mai,
mahni chauh inbuaipui chhun zana mawng vawm
bâ ang seka an buai thin dan te, thawm riva a tama
a bengchhen tehlu nena a khawharthlak em em thin
dante ngaihtuah chuan a khumah a tâl a tâl a

Meizial la kaun saisirin a mû a, a pak khu hlat hlat
a "Awhawma kan ngaih hi an lo awhawm hran lo
ve, min awt ngawih ngawih tur an lo ni" tun a ngaih-
tuah a Kham lo takin a meizial chu a pak hlat
hlat a Kan vanneihzia zawng zawng hi a mal mal-
in chhuar dawn ila, tar thuh thlenga chhuar tham ngawt
a lo m Hre seng hlah ila zawng kan lawm phawt
ang lo Saum leh bai—Hmâr bai ngat mai, a'n tui
tehlul nen a tema la tem ngai reng reng lote an

ní a. Khua a luma antui hâng chák a nat theih
 thín nen, hmu pha aram lah an awm sí lo Hriat
 lah an hre hek lo Tuipui kama awm sí hí an dam
 chhung hun tuihâl reng rengin an hmang ral thak
 mai a, lainatawm tak an lo ní Keinin Zotui hâng
 kan tîân a, lawma zai awm kan lo ní Nipui chhawí
 hâl zawng a na ve hie a, mahse Zotui tuizia min hriat
 chhuahtirtu lek a ní a Nipuite hí a rei lo lutuk a,
 khamawm lo tak mai a ní Mahse, thlasikte chuan
 duhawmna hraapa a nei ve tho bawk a, a thlak
 hlelhawm em em a ní

Bombay-a huan mawí tak takte hí ha hípin kan sawí
 thín a Zoram erawh chu a ram pum puin pangpâi
 huan mawí tak mai a ní ber a Naubân te, farquah
 te, vau te, derhken te, sâppui te, kumtluang te
 te , te .. te a tam mai Heng pangpâr chí tinte
 hian duhawmna hran theuh an nei a, an rimtui dan
 lah a inang hek lo An mawí a, an duhawm a, an
 rim a tui a ní.

Tuipui kama thlîfim thlahlela za rual ruala an tleh
 dûl dûl maite hí khawngaihthlak tak an ní Keini
 thung chuan chbun zanin thlîfim tha kan dawng a,
 duh tawk ai zawngin a tam lo. Thil siamna hmun
 pui a nih vang hian Bombay khawpui chu boruak
 chhian a khat a Engmah ■ lova awm niên chang
 pawhin tîai lamah chuan chauh a na thei em em
 thín. Chu chu boruak chhe hip hnein vang a ní a
 An boruak chhe hip hnein avang hian an pui vek
 ang, a an thî mang vek mai ang tui hlahthawnawm

tak a ni Keini chuan chhun zanin boi iak tha kan
hip a, chatuan thlenga nung a, Lalpa lo kal leh
thlenga dam awm kan ni Min awh nachang an hre
lo va, eng ang chauhva vannei nge kan nih lah an
hre si lo

Malsawmna hi kan pum hmawm a kan dawng zo
vek ni berin a lang a Thil awmzia an hia ang a,
an awmni hrehawm tak tlansanin min rawn chim
hlum mai a hlauhawm em em ni Mahse, kum
kha leh chen kha an at ngain at an lo so tawh a,
an fnging thut em lovang chu Kan hlep nasa mang
tak e, mahse kan thlim miah si lo va An hriat
hauh loh hian Zoram nuam tak hi chen tur kan ni,
an thik rual kan ni si lo va, i am ang u

An hriat lohna leh an neih lohte avang hian chapo
khum lo ila, uan khum bawk hek lo vang u Be-
ram no anga thianghlma awmin thuro anga nunnema
awm tur kan ni Dem tlak an ni lo va, awh rual
an ni si lo Ngaihnepe an phu lo va, hmuhsit rual
an ni si lo An paw kan sawi lo va, kan paw lah
an sawi si lo Len lai chen theuh theuh, inawt lo
hle teh ang Keinin kan tisuat si lo A tisualtuah
puh thlu der mah ila, anni mah an vui si loh chuan
keinin dem zui lo ila, intibengvarin hrih hek lo vang
u Zep miah si lovin kan vanneihzia hi tlangzarh lo
ila, Len lai chen theuh theuh inawt lo hle mai teh ang

A insep rawtui a, a phur tulh tulh ta mai a A
khumah chuan a thu chhuak a, a ke pahnih blang
thlam a ding chhuak ta a Len lai chen theuh theuh

kan na hawk a, "Kan Zo tlang ram nuam hi chhawipial run i lang e ." tih kha ka han sa teh ang tua a rilru a siam a A phur luatah a la sang lutuk a, inthiam lo takin a nui chhuak hawk a A la tha leh thui a, a fimkhur luatah a hniam lutuk a, a sa hlei thei ta lo va A rilru tê tê chuan, "Ka lak suat leh chuan ka sawi chhuak tawh mai ang," tui a ngaituah a A ngawi vang vang a, Bombay daih daiha "Kan Zotlang ram nuam hi chhawipial run i lang e ' tih daih mai chu," tui inhmeh lo a ti rilru fuman hui a A khui kharh kharh a, a la tha leh ta a A vannerh asiamin a la fuh hiauh mai a, phur em em mai chuan a sa ta a Dawhkan beng-in, pawr fahran mai chu a chângte chu a sawi lauh lauh va, him em em mai chuan a sa chhuak ta a, Tlaivar thaka sak zui a chak hle mai a, mah-se zan a rei tawh avangin a pindan bula mite ngai-mawh a hiau deuh va, a mu ta a

*Mi zawng zawng hi lundawn vek kan n,
lan dai chon thauh thauh kan or si a*

2nd September, 1983

Friday

'Buana hmaa kherh tih ang deulvin a hnathawh tûr chu a huphurh rilru hle mai a A til suil tun tawh êm avangin ho tē ni mah se a zum lo hle a ni Inbuatsaihna tha tâwk neih tulzia a ngaihtuah i, a pawng tih mai mai thin avang chuan i inhaw hlurh hlurh mai a Incheinain awmzia a neih theih dan a ngaihtuah lai chuan thawmhnaw ngu a hâk rei theih êm êmzia ■ rilruah a lo lang a Mahse, a uluk loh vang leh a lêr loh vang nun a ngai lo va A uluk leh a lêr luat avangin ■ duhtusâm ang a la tlin rih loh vang maia thawmhnaw ngai hia til mai mai thin nun ■ inngai a

A sana a en a, dâr 8 15 a m a ni a A hma ni i a kalna aum a kal tumna chu a hla zâwk a, muang-chânga insiamin hmanhmawh tak chuan a chhuak ta a

Opera House bul atang chuan 90 Ltd bus-ah bawh chuan a chuang leh a A kal tumna thlenga kal tur a tih vangin kal kual mah se he bus hi remchang riauvin a ngai a Mi an tam vak loh avangin thutna a chang a, rilru hahdam tak mui chuan kawng si a in ropu tak tak thlir tukverh bulah a thu vang mai a

In ropu tak tak leh mawî êm êm mai a thlir lai chuan India ram retheihzia a ngaihtuah a, intluk tlang vekin kan thil neih zawng zawng hi insem la chuan tumah rethei kan awmin a ring lo va Mahse,

mī tīn kan danglam vek avangin inang veka awm tura duh thu han sām ngawt chu dīkin a ngai hlei thei lo va Mī hausa hian hausak dan thiam se, mī rethei hian retheih dan thiam se tha main a ngai a Mahse rorelu ang ziazānga an chungā ro lo rel ngawt chu nuīhzatthlak rīauva ngaihnā a nei a An chungah ro lo iel ve thlarawk pawh nī se awmzia awmin a ring meuh lo va

Bombay khawpua hmeichhe chhawmdawl ngaite enkawlna hmuna a kal hmasak ber a nih dawn avang chuan a hun taka thlen ngei tulin a ngai a, a khat tawkin a sana a en a en a Hma luat a hlauh vanga a tlai thin dan te, a sana that loh chhuanlama a hun vawn dik loh thin dante ngaihtuah chuan a sana pawh chu a ringhlel rum rum mai a Tūl hlei lo sawi tuitam ching tak a nih vangin awmze nei tak maia hun tlēm te chhunga mī kawm chu a huphurh rilru hle a nī

Inkawmna hmun tha leh dik pawimawhzia a ngaih tuah kai a Hmun fianrial leh pindan remchanga chīm buaitu awm lova inkawm tulin a ngai a Mī dang chīm buai lohnaa a fāl hmeichhe tawmpui chu pawngsual mai hlauhna a nei a, mahse himawm mai mai riau dawna ngaihnā a nei a Pindan chhunga thil intar leh thutna rem dan thlenga fimkhur tulzia a ngaihtuah lai chuan pa tipuat puat a nih vangin a zia tlema thup deuh tulin a ring a Mahse, a fimkhur luatah mualpho dawn tlata inhriatna han tak mai a nei a Casework chunchanga neuh neuh tam

lutuk chuan a rilru a tibuai em em mui a, a ngaituah
nasat poh leh a manganna a zual ziah mai lehngai a

Bhaba Atomic Research Centre bul hnua hmeichhe
tanpu ngai, puitling chin an dahna hmun chu a
hnaih ta hle a Huaisen hle mah se hlauhna ngih
mi tak mai a nih vanga a zâni hina em emzia te, a
thiante zinga a awm chang apiang mui a khawhar
a zual ziah thin dan te, Bombay khawpu nuam a tih
tehreng nena a lungleng a reh thei mawlh lo mi te
chu a ngaituah a Amah leh amah indemin a in
nuhzat rilru hle ta mai a

Tata Institute of Social Sciences leh Bal Kalyan Nig-
ri inkarah chuan bus atingin a chhuk a A vei lama
thir gate hlui tawh tak sira **Reception Centre** tih intar
chu a pan ding nal nal a Gate chhunga lutin in
tê tak tê chu a pin a Superintendent Office-ah
chuan tumah an lo awm lo va, mahse a bul mui
pindan pakhat chuan nula pakhat a lo thu a

Chibai bukin a inhmehattir a, a kal chhan engkim
chu a sawi ta a Pindan chhunga nula chu Social
Worker, Miss Lata a ni a Thutna kawhmmuhin
hlui tak mui a lo be sawk sawk a Committee
pawimawh taka a tel avanga Superintendent awm
loh thu leh a tul ang anga lo buaipui tura Superin-
tendent-in a chah thute chu hmel hlui takin a hrih a

Sari a bat hnaih a, biak a nuamin a bengvar em
em mai a A hnar hnua maia khuavangchhinchhiah
awm avang chuan Thlamuana chuan ngainatawm a

ti rilru hle mai a Miss Lata-i chuan chhungkaw inngeih loh vanga mi eng emaw zah Reception Centre-a an awm chungchang thu te, an pasalte nena an inthen avanga buaipui ngaia an lo awm tak dante leh thngtlang lam mi kawng bo vanga awmte pawh an awm thute chu phur tak main a sawi a Bombay khawpuia hmeichhe vakvaite dahkhawmna hmun a nih vang chuan a chhunga mi chengte vang ni miuh lovin an thil tha tih vang chuan chu hmun chuan lung tileng hle dawnin a ring a An tana an kawng buatsaih dan leh an enkawl dante chu a zawt a

Nula kianga awm nuam ti mi a nih vangin zawhna sepsel te te zawtin chik tak main a kawm a In leh lo neite tana an haw lehna tur kawng an dapsak thin dante a sawi lai chuan Thlamuana chuan Zorama haw a chak zual hle mai a In leh lo nei lote tana an hna thawh tur kawng an dapsak dan a sawi lai chuan hna zawn buai tum lova Social Work, ama duh dân ang taka thawh a tum avangin vannei a inti em em mai a A remchân dan anga mi thenkhatte chu an pasal tur an zawnsak dan leh inneihna an buatsaiksak thin dan a sawi lai chuan nupui hmu zo lova a buai ral mai mai avangin a insit em em ta mai a Kawng bo vanga mangang eng emaw zah an awm ve tih a hriat chuan kawng bo a chin em emzia leh zahzela namen lova a bo luih chiam thin dan ngaihtuahin a nuih a za em em ta mai a

Nula hmei tha tak mai kianga nileng maia a awm vang chuan vaneithlak a ti a A compound chhung

leh pindan hrang hrang fanga an inzui lai pheh chuan
rilru mumal neih harsa a ti hle a ni Nilênga an
inkawm hnu chuan Hostel pana kir leh a hui a,
lâwm thu sawin a chhuahsan leh ta a

A haw kawngah chuan mi mangang leh tanpui ngai
Bombay khawpuia an tamzia ngaihtuahin he thu hi
a rilruah a riak thit i—

*Rose par hi mawi hle mah se rose hian hling a
nei a A par mawizia kan sawi uar hle theuh va
a hling zumzia leh a chhun natzia erawh chu
kan sawi khat hle a ni*

Zana a mutnaah chuan harsatna leh buaina chung-
chang an zir nasatzia a ngaihtuah i a ril i buai
êm êm ta mai a Duh hun huna a nghei theih
chhuanlama meiz'al a zûk dan leh a heh em êmzia
te, harsatna kêra awm dan thiam tura an zutir laia
harsatna sut kian tuma a pâwng beih chiam thin
dânte a ngaihtuah a a mut rêng rêng a chhuak thei
hauh lo mai a

Mi tupawh an sual ang anga pawm thiam turin zir-
tir mah se tul lo mai mai riauva nguahua a nei a
An sual ang anga rilru tha lo nena kawm chu a dik
lohna a hre lo va Hiat thianina sâng tak nena
kawm pawh chu tangkai lo tlatin a ngai a An
thinrim châng a thinrim thinzia te, a duh loh anga
an awm changa a huat theih êm êmziate a ngaihtuah
kai a mahse sim ngai em khawpa sual ni chuan a
hre chiah lova

An tah luala tap ve mai lova, an lungngaih laia lungngaih ve mai loh tui tin zirtir tak mah se an tah changa a hnuk a ulh thin dan leh an lungngaih ivanga a buai theih thin eni emziate a hre chhuak a manganthlak a ti tulh tulh mai a Mi tumah rmuhstna nena kâwm lo tura an zirtirnte chu huat thlala a ti rum rum mai a A aia hmuhsitawm hmuhsit thin nia inngan thiam a inchantir lui tlat a Thuruk hi thil piwimawh tak mai t nih thin avangin zep tura thahnemngai taka an zirtir thinte chuan a rilu a timangang zualhle a ni

Kan hriut hauh lo - mahse kan rilrua awmina run thunun theih dante a ngaihtuah lai chuan psychology leh psychiatry tlêm azawng hriat ve ngaiin a ring a Mahse, a chhuar taimak tlut tlut thin tehlul nen a hre thei der lo mai a, manganthlâk a ti hlauh hlauh mai a An zirlai ngaihtuah a rilru a hman apiang maia namen lova a buai ziah avang chuan bânsan duh mai a duh hial a Mahse, a tih laklawh tawh avang chuan chhunzawm tur ni chuan a inhre ang lawi si a

Social Work hi eng nge maw a awmzia aw tiin a ngaihtuah a Mi mangang leh tanpui ngai tanpui ni bera ngaihna a nei a Mahse, a tha lai ni lova, a chhe lai hlir buaipui chu âtthlak mauva ngaihna a nei a Eng emaw zawng chuan Pathian thu ang teng viau chuan a ngai bawh a Mumala engmah a ngaihtuah theih loh avangin mi zawng zawng tana thil tha tih hi Social Work ni berin a ring a A chhe lai hlir buaipui in pawh ni se thil tha a nih miau avang chuan amah a inthiam chawp a

8th September, 1983

Thursday

Hna mumal thawh chu chakawm a ti tiwh hle mai a Mahse an hotuten thil chinchâng hriat hnua thawhtir an tum avangin hmun hrang hrang an tlawh kualtir rih a College lama a thianten an hnathawh chanchin an sawi laia hnathawh sawi tui nei mumal lova la awm fo mai chu zahthlâk a ti rilru hle thin a

Kan hriat angin Thlamuana tan chuan Bombay khawpui chu zir tham ngial a ni a A zau thamın khawlai lēna tham a tling tak meuh a ni Tlang lama khawsa thang a nih avangin chhuk chho kil ngai a awm ve meuh lo va, bawng êk leh vawk êk rah pherh tur pawh a awm ve lo va A khawpui zau mah se, taxi leh bus a tam tham bawk a, veng hla tak takah pawh awlsan takin a kal zung zung theih a Chu bakah khaw chhunga tlan chi idl a awm a, local train an ti mai a Western railway leh Central railway a awm a Western railway chu Churchgate atanga chhuak a ni a, Central railway chu VT (Victoria Terminus) atanga chhuak a ni a

Bus-a hmanhmawh tak maia a chhuah thin avangin muangchanga rel lama kal a tum rilru a Western railway lama kal tur chuan an hostel bul lawk atangin a kal mai theih a Mahse, Dadar station atanga a chuanna rel thlak a, Kurla station-a a chuanna

rel thla' len a ngaih avangin buangbar deuh hlekin a ung a An Hostel kawt atanga bus No 66 a chuangin VT a pan ta zawk a VT atang chuan Chembur rel a awm a, chu relih chuan a chuang ta a A chhuah ama deuh avang chuan ngaihngam t lon a chuang thei a

Pel chhunga amah mua khawhar taka a thut lai chuan Bombay Hawpui a awm tirh lama a rel chuang sual leh a buai em emzate chu a ngaihtuan chhuk a Khaw chhunga tlan chu rel 118 lai awm nah se engai pawha a tawt em em thin dante a ngaihtuah a A tawt zual chang ngat pheh chuan Tualte vanglai an sawi thin ain a nep bik lo hle a a ni Chhuk tumna hmuna chhuk theih loh chang leh a ruh no no chhuakah' ti ni awm tak maja thaw-sa engphara an innak lui lui thinte chu a ngaihtuah chhunzawm a Ni tina tela mi chuang thinte chu nakht duai hnih leh a chanve lai mai an nih avang chuan chuti tak maja a tawt thin pawh, chu awm a ti a

Chembur veiga Venhimna In (Protective Home) chu dar 10 00 a m hma deuhin a thleng thei a, mahse thingpui in muangchangin a hun dik takah a thleng a Kawngpui sir, vei lama awm a ni a Thing tam tak mai a din avang chuan a nawm hmel hle a ni Superintendent nu, Mrs Shyata-i chu chibai a buk a, a tih fo thin angin a inhmehriattir a Thiam taka lo dawngsawngin thutna a kawhhuah sawk sawk a Mrs. Shyata-i chuan Venhimna in chanchun leh an

hnathawh dan tlangpui chu a huih a Hmeichhiaa sumdawna tenawm tak khapna dan Suppression of Immoral Traffic in Women and Girls Act, 1956 anga sawrkai hma lak dante chu fiah tak main a sawi zawm a

Nawhchizuarho awmna hmun a ni tih a hriat chuan Thlamuana chuan mak a ti rilru hle a Bombay khawpui a mawi a, a nawm tehlul nen tlangvala pumpa ve lem a jawp lai hruta a phar luap luap mai chu a inzahpui rilu hle a A thu hriatte chu mumang ang ruain a hria a ni ber Thil tha ti tura thil tenawm tak leh bawhlhlawh tak mai buaipui a ngai fo mai chu hriatthiam har a ti em em a ni

An duh reng vanga nawhchizuarho zawng hinun tinah an awm tih a hre em em a Mahse, an duh lo chung nawhchizuarho khawsa tura tikluh chu thil awm thei nun a hre lo va A tan chuan thil thar diai—a la hriat ngai hauh loh a ni India ramah chutiang sumdawna tenawm chu a awm rin ngaihna reng reng a nei lo va, mak a ti em em mai a Bombay khawpui bakah khawpui dang dangah pawh hmeichhiaa sumdawna tenawm tak a awm tih a hriat pheichuan mak a tizual hle a ni

A thil hriatte chuan a rilru a khawhlin a vei em em mai a A thil vei em emte hi chu a ngawhpui mai mai thin ve reng a, hemi tumah pawh hian kam khat lek tal pawhlin a sawi chhuak hauh lo a ni America rama Negro, sala an tan lai chanchin leh an dinmun rapthlak tak maite chu a ngawhthah kai

a, mihring leh mihring inpawisak lohziate leh mahn
 mihringpuite chung a rawn tak ma a an khawsa
 lo thin chu runthlak a ti em em mai a Rom
 vanglaia ramsa leh ramsa an insualtir thin te, ramsa
 leh mihring an insualtir thinte leh an mihringpuite
 an nghaisak dante chu a rilruah a hian em em mai
 a Tun hma lama thil rapthlak tak takte chu hre ve
 ang ziazangin a mitthlaah fiah tak main a lo lang a
 Sumdawna hi a mak thei mang tak e, thisena sum
 dawna tluka rapthlak a awm thei ang em aw
 tun a ngaihtuah vawng vawng a

A tlängpui thuin thingtlang nula an ni ber a Kawng
 hrang hrangin an bum chhuak thin Nupuia nei tui
 ni awm takin an bum a, khawpua hna zawn hmuh-
 sak intiamin an bum baw a Mi thenkhatte phe
 chuan an nupui pawm lai ngei pawh nawhchizua
 sumdawng ho hnenah an hral thin a ni Hetianga
 nawhchizua sumdawng ho hnenah an hral hian man
 bethlah a awm hian lo va, an hmel a that dan azirin
 an man a tam a tam lo a ni ber Venhuma Ina mi
 thenkhatte chu nawhchizua sumdawng ho chuan an
 hral chhuak a, nawhchizuarin an khawsa leh thin a
 ni Mahse, chutiang chu thil awm zen zen a ni lo
 Thlamuana chuan chhanchhuah hnu sala boral tura
 sualna khur pua an kir leh chu rapthlak a ti em
 em mai a, chu mawh chuan a rilru a khawh zual a

Mrs Shujat: chuan nula pakhat tanpui ngat a tan-
 pui hman dawa leh dawa loh a zawt a Thlamuana
 chu a hman khur mai A tan chuan rin slova tibak

sa a ni ngawt mai A hun neih dan huih a a tuk
a tanga a theih anga buaipui a duh thu a hrih thuai
a Hna mumal thawk lova a awm rei tawh em
avangin vanneihthlak a ti hle a ni

Vawkpui pawh a vih a vah chuan êk thing a tawng
nge nge tih ang deuhvin Thlamuana pawh chuan a
vah velna lamah hna thawh tur tha tak a chhar ta
Eng ang takin thawk ang maw ?

Tlai lamah chuan lawm thu sawin venhimna In chu
a chhuahsan ta a Hostel pana bus chhunga a chuan
lai chuan a tuk maia a thiltih tur ngaihtuahin tih
dan tur a dap tan ta a Casework bu a theih anga
tam chhiar tuln a ring a Suppression of Immoral
Traffic in Women and Girls Act, 1956 hriat ngain
a ring a Remchang hmasa berah University Libra-
ry-a nawhchizuaiho chungchanga research material
ngaihven than a ring a Hun a neih tlem avangin
thiam taka a hun hman a tul tih a hria a, mahse
pa tipuat puat a nih vang chuan a buai ral leh mai
mai hlauhna lian tak a nei a

Hostel a thlena zanraih a ei kham hnu chuan a
tih fo thin angin khumah a muzâl a A hnathawh
tur chu a engheih hle mai a, thil dang reng reng a
ngaihtuah hlei thei lo a ni ber Chakawm ti hle
mahse a huphurh em em a ni

Eng emaw hnu chuan a tho va, a dul zût pahin en
mang hlei lo hian dawhkan hmasa thutthleng chu a
pawt chhuak hrawih a, muangchangin a thu a, dawh-

kan chung a Mizo vaikhlozial chu a kawr hma ipteah
 a ak tha a, dawhkan chung a lehkhahu chu a vei lam
 sirah uluk takin a tiang tha a, dawhkan chung chu
 a hru fai hauh hauh va Nghenchhan nghenga thu
 chungin dawhkan chung a ballpen sen leh a dum chu
 a thir vang vang a A senah a tui sen a thun ve
 ngai lo va, a duma a tui sen a thun a, a senah a
 a tui dum a thun thin a A tui sen chu a paw
 mawh zual ziaak nan leh thu beih tul ziaak nana a
 hman thin a ni a

Dangdama tak hi chu a nei ve reng reng a, zep
 pawh a zep hauh lo a ni Pa tikher kher tak a
 ruhaa chhan pawh hi pa tipuat puat a nih zawk
 vang a ni a, fai leh thuanghim a ngamatna chhan
 ber pawh hi a rilis buai thu vang leh a phunchiar
 em vang a ni A thihlung chhung lam engmah lo a
 nih vang buai a lang theia mawhawih zawn hi a
 thu chuan a tul zual bak reng a ni

Meizial pak khu hlat hlat chung chuan banga India
 map intar chu a thir a. Mizoram awmna lai vel a
 en hmasa ber a. Bombay awmna lai vel a thir kual
 leh thuk a. Tichuan muang hangin Casework bute
 chu a chhuar tan ta a A pawimawh lai apiang chu
 a chhinchhiahtel a. A chhuar zawh hau chuan a thil
 chhinchhiahte chu a thir vang vang a A sana a en
 chhuar daw 11:00 p.m. chhinchhiahtel a. (Mawh,
 a chhuar daw 12:00 a.m. chhinchhiahtel a. A
 chhuar daw 12:00 a.m. chhinchhiahtel a.)

Zan a rei tawh hle ni a, a hnathawh tur ngaituahin
 i mut a chhuak thei hauh lo mai a. Tih tak takna
 neia enghelh phe chu a ni lo va, a tihsual tam tawh
 em avang leh a mualpho ngun em vang mai eng-
 helh a ni zawk a.

Casework chungchang hi chu football khel anga teh-
 khin theih a ni a. Tang leh tang awma inkhelhna
 a ni. Thiam tak leh awmze nei taka tih a ngai a.
 Goal lamah ball an khalh hriau hriau va, khelhpuite
 nena ball inpe chhawngin goal lam panin an khalh
 a, a tul chang chuan mahni tanna lim hawia ball
 pet kir pawh a ngaih chang a awm thin. Khelhpuite
 zai ngai taka khelh a ngai a, goal lam hawia pawng
 pet vak pawhin awmzia a nei va, awmze nei taka
 khelh a tul thin. A tir phat atangin goal-a pet loh
 tuma fimkhur taka khelh a ngai a ni.

Infiarn mi a nih lem loh avangin football khelh nena
 tehkhin chu mahni mawng himna mai mai ang bera
 ngaihna a nei a. Mahse, mipa tan zawng mahni
 mawng him chu zahthlakah a ngai lem lo va. Tum
 neia tih tulzia te, thawh duana tha tak neih paw-
 mawhzia te, mawhpurhna insem tulzia te, thiam
 taka engkim tih pawmawhziate a ngaituah chhun-
 zawm a. Mahni duh dana engkim tih chung mi a
 nih vangin danglam thut chu harsa riava rinna
 a nei a. Mi dang mawhpurhna pe lova a pum-
 hawm mai thin avang chuan a haphurh hle mai a.
 Ngaidan leh tum dan sakhat nei saa tih hi a tha
 lo va. A beruk mila ngaidan siam a, a tul dan

anga ngaidan tihdanglam a tul thin Mahse, Thla-
muanate anga pa ti ngut chi tan zawng ngaih dan
thlak danglam fo tura inzirtirna chu huatthlala tak
mai a ni a, pawm harsa tak a ni An harsatna sut
kiansak lova anmahni zawkin an sut kian theih nana
tanpui tura zirtirna ngat phe chu hriatthiam har a
ti em em a ni An harsatna sutkiansak tur ni tlata
inngaihna a nei a Tun hnu zela an harsatna an-
mahnnna an sutkian theih nana buatsaih phe chu
hmeichhe thu dawn mai ma' riauva ngann a huatin
a haw rum mai a

Mi harsatna sutkianpui tur hian hriat tul tam tak
a awm thin An upat lam te, an hmel te, an che-
zia te, an chhungkaw chanchin leh anmahni chanchin
chiang taka hriat a ngai a Hriat satliah mai bak-
ah a nihna tak hmuhpu a tul thin Ngaithlatu nih
hi thil tangkai tak a ni bawk An dinhmun hriat
naa leh, zawhna zawh awm hriat nante a tul a,
zawh awm tam tak an sawi chhuak thei bawk a ni
An thu sawi laun an rilru tipethê lo thei ang bera
boruak tha, siam a ngai a, zawhna pawimawh zual
leh sawi fiah ngai tlem tlem sawi tura fimkhur taka
zawhna siam a tul a. An rilru tibuai zualtu hriat
phawt a, tihho thuai a tul a ni Mahni mihringpui-
te nana indawng a nih vang huan fimkhur a ngai
em em thu.

Thlangun chuan neuh neuh tam ta lutuk chu mang-
anthlak a ti em em mai a. Engmah sawi lova an
thu sawi ngaitthlak amawm a tihzia te, fimkhur

Taka tih dêm dêm harsa a tih êm êmziate ngaihtuah
 churh hriatna chu rilru buaina thlentu mai nûn a
 ngai hial a A ngaihdan ang lo hlir fahrana thlith
 a tul tû chu thinrimthlak a ti rilru hle mai 7 Ro
 puia a lo inngaih ve tehreng nen chuan nep tlata
 inngaihna hial a nei a Mitdelin mittel a hrui chuan
 khuarkhurumah an tla thin tih te, Lal Isua'n
 i mita khanchhuk kha la hmasa rawh a tihte chu
 a ngaihtuah kai a 7 insit tulh tulh t3 mai a

A saseha a sawngnawî theih thin êm êmziate ngaih
 tuahin inbuatsaihna leh hriatna hi engmah lo ၇၇
 nûn a ngai ta hial a, a bul tan that hi a zahve zo
 tluk tihte chu huatthlala a ti em em mai a A
 harsatna leh a tlin lohna ngaihtuaha rilru buai taka
 a awm lai chuan a huphurh luatah hlímawm mai
 mai riauva rinna a nei a Mahse, ၈ ruk tak chuan
 a rilru chhungrii lam chu a rum a rûm a

9th September, 1983

Friday

A mut a tui hle ni tur a ni, a vei lama leta a sana a en chuan dar 7 35 a m a lo ni der tawh mai a Casework chungchang hlii ngaihtuah e ti lo chuan a mumang lamah kutdawh putar pakhat a hmu a A mang lama Mizoram a hmuh ngai loh avang chuan lunglenhlik a ti em em mai a

A thawmhnaw hak pah chuan a banga India map inter chu a en a. Mizoram a en hmasa ber a, Bombay vel chu a thlii kual leh thuak a, lunglen reh lo mai mai riauvin a hria

A tho thar bawh a, a ril a tam lo hle Lâwmvawka bawng ar tath tath tuma a chaw ei hnemzia ngaihtuah chung chuan tamhnem emaw lekin tukthuan chu ei si

Bombay thliarkarte chu lal ropui tak takten thisen chhuahin inhnah chhuah thin mah se, tharum thawh lova induhsakna anga lai leh lai inkara kum 1661-a an inpek chungchangte chu thli chhinchhiahtlak tak nun a ngai a Charles H leh Catherine of Braganza te inneih tuma Portuguese lalin England lai hnena inneih thuama Bombay thliarkar a pek chungchang chu a rilruah a lo lang a Thisen chhuaha ram lak a nih laia hmangaihna thiltih lo lang chuan Bombay khawpui mawina a tizual a, a nawmna pawh naman lovin a tizual nih a ngai hial a

British sawrkar kalhmangte chu Diana lârzia atang ngawt pawh hriat theih tak a ni Diana hmel

thatzia leh a duhawmziate chu khawvelin an hria a, an buaipui lui lui a ni ber Thlamuana takngial pawhin Diana hmel thatziate chu a hre ve a Mahse, mi nupui a nih vangin a tan beisei phak a ni lo A rilru na thawi dam nan Catherine-i chu namen lovin a buai a Mahse Catherine-i pawh chu mi nupui a ni a, kum tam tak kal taah khan an nupain an borral tawh a ni Dam lai lusun ain fam chang tawh hnu ngaia jah a thlang ta a ni Catherine-i hming chu mawi a ti a, duhawm a ti a, a hmel that dan tur mawlh mai buaipui chuan namen lovin a hisap a

Hna thawka chhuah a hun a, Venhimna In (Protective Home) pan tur chuan 90 Ltd bus bawh chuan a chhuak a Kawng tluan chuan casework chungchang a buaipui a Mi dang tihdan anga ti mai lova mahni tihdan anga tih hlutz'a a ngaihtuah hmasa ber a Mahni thu duh tak a nih vangin tling leh tlak hlein a inngai a Mahni inrintawkna neih pawimawhzia a ngaihtuah lai phei chuan phurawm a ti em em ta mai a

Inhmuh tirh lamah awmze nei taka inhmelhriattir tur a ni a Chu chuan hlawhtlinna leh hlawhchhamnaah kawngro a su thin A hriat kiau châng pawha a hambaih avanga chianguang lo tak maia a tih thin avangin a huphurh thar leh ta hle mai a Zawhna tam lutuk zawh a tha lo va, an rilru tina thei thi zawh loh tur a ni a, aw emaw ai emaw chauhvachhan tura zawhna siam a tawk lo va, an rilru hre thei tur zawnga zawhna siam a tul thin Hmun leh

hmuna chuti kıl kēla tih chu huphurhawm riauvin
a ring a, a huphurh tulh tulh m̄ai a

Thusawı leh chezia zawng zawng hmanga engkim tih
a ngai a An thusawı awmzia hriat a ngai a, an
aw kı hniam leh sai dan te, a awmziate chik ngun
a ngai em em thin Harsa hle mah se an thusawı
leh an sawı loh inkar hriat a pawımawh em em a nı
Chung thil zawng zawng a han ngaihtuah ta chu
hnual jawih mai a, tumahin an tlin a ring tı lo hriat a

Inkawmna tawp lamah tawı fcl taka khaikhawm a
pha a Mahse, a tir lama a hriat kiau tum pawhin
a theihrgihl ziah mai a, manganthlak ı tı em em
ta mai a Thil tih awm pahni—pha ve ve ı awm
tuma a boruak mila a pha zawk thlan thiam tulzı
a ngaihtuah lai pheı chuan a huphurh luatah ho
mai mai riauva ngaihna hial a nei a

Inkawm zawh hlim, rilru la thar laia a pawımawh
lai chhinchhuah a tul a A pen theihngihl vanga a
chhinchhuah loh thin dante ngaihtuahin a haihawt
dan zawng zawngte chu a hre chhuak a, a nuih lah
chu a za ta hle mai a Tukveıha daka khua a han
thir chuan a kal tumna pelin thui fe mai a lo kal
tawh mai a. Inthiam lo takin a nui chhuak hawk
a, hmanhmawh takin a chhuk ta a Bus no 371-a
chuangin a kir leh a

Hmanhmawh takin Venhmna In a pan a, Venhmna
In a thin chuan Social Worker, Miss Anita chuan
Superintendent awm loh thu a lo hrih a. Commit-

tee pawimawh taka a tel ve a ðul vanga a awm hman loh dante sawin a ðul ang anga pui tura Superinten dent-in a chah thute chu a hrilh thua! thua! a

A inbuatsaih nasat tehreng nen chuan a hnathawh tur chu a ðan thei leh ta lo va, paw! a ti rilru hle a, Nilêng chuan Miss Anita nen chuan an inkawm a A hnathawh dan turte sawidunin chik takin thil tih dan turte a zawt a 15th September, 1982-a a hna thawk tan tura Venhima Ina a kal tum thute hrilhin tlajah chuan a haw leh ta rih a

15th September, 1983

Thursday

Thlakhata Inrinni hmasa ber leh a hnunung ber hi chu sawrkar office chawh a ni thin a, College lama lehkhahu chhiar leh conference nan a hman thin a College of Social Work-a an library-ah chuan a duh zawng a hman kum hrei lo va, Bombay University library-ah a kal a, Kum 1878 daih tawha sak zawh a nih vawn Bombay University chu a changlung hle a ni

A hnathawh tur chu a ni tih ngai hauh loh a ni a, hisap dan a thiam lo hle a Mi rilru hre mi nih chak tak chu mi rilru buai thawmhnaw a ni ang bawh huan a thlith chak zawng tak ni mah se a thiam loh zawng tak mai a ni a, a zam rilru em em mai a

Venhinna In pana bus chhungen thut ran mai chu pahalhain ngaw dur puia sa an pel thauh thauh ang bera iungahna a nei a, ama tawkah a ngaih a

Tha thawkhat hle a ni A hnathawh tur chu enghelhengto hle mahse he mi ni kher hi chuan thil dang jah a ngaihtuahsan a A thil vei em em hi chu ngaihthah chin a nei ve ieng a

Kawng kama in thi tak tak mai thliia a en lai chuan in chhawng sauzia leh an in sak mawiziate chu a ngaihtuah a The City of Lights an tih chu inhmeb a ti a Mizovin Pathian hnam thlin kan ni kan ti thin chu hriat thiam harsa a ti em em ta mu a Kan hnamin Pathian thlang ni zawk ila zawng hriat thiam dan dan awimin a hia a Pathian-in min duhsak bik kan ti thinte chu ngelawm mauva ngaihna a nei a Kan retheihziate, kan tlakbalzia te, kin pachhuatziate leh kan ram a rualiem lohzia zawng zawngte chu a ngaihtuah chhuak a, Pathian duhsak hnam kan nih si chuan a duhsakna a va hlu lo awm em tun a ngaihtuah phah ta hial a

Bus chhung atanga in tha tak tak leh maw em em mai a thlii lai chuan khawvel rochung tur ve meuh si, nep tlata inngaihna a nei a Rethaihna thup maw nana rilrua retheite chu an eng a thawle kan tih thinte chu huatthlala a ti rum mai a Mahni infak maw ngai haw hle chung sia kan retheihna kan fak maw fo mai chu dik thein a ring lo va, a thin a rim tuk ta mai a

Khawpui lailia mi chhe veng tawp tak mai a tlan pelh lai chuan khawpui cheimawina ni thein a ring lo va **Bombay** khawpui chu a mawna a nuan tak meuh va,

mahse a chhunga cheng zawng zawngte tan zawng a nuam thein a ring lo va Mi chhe veng (slum area) a cheng, maktaduai thum leh nuai nga lai mai tan chuan Bombay khawpui nawmna leh mawina chu chil tipûttu mai nun a ngai ta hial a Kutdawhho dinhmun rapthlâkzia a ngaihtuah lai pheh chuan an nunna hian an retheihna chu man zovin a ring lo va, vanduaia chu an tan chuan vanduaithlak zualin a ngai a, an retheihna chu retheihthiâk a tihpui em em mai a

Venhimna In chu dar 10 00 a m chiah chiahah i thleng a Mrs Shujata-i chuan kar hmasaa a awm loh chungchanga thuphachawin ngaihdam a lo dil hmawh hmawh a Hlim taka brain a inpuahchah dante chu a zâwt a Thlamuana chuan a inpuahchah dan hrilh-in a tul dan anga tanpui turin a sawm a

Hmun remchangah dawhkan leh thutna an hunsak a a hna thawk tan tur chuan Thlamuana chu a inbuatsaih ta a A rilru a zauthau va, a inpuahchahna zozait chu a ngaituah hman ta der lo mai a Mrs Shujata-i chuan a theih ang anga puih a inhuam thu hrilhin harsatna a tawh apianga tanpui a inhuam dante chu thiam takin a hrilh a A awm loh chang pawha Social Worker, Miss Anita nena a tul ang ang thawk dun zel turin a chah bawh a Thlamuana chuan lawmthu sawin an puihnaa tuang taka englim a tih a inbeisei thu a sawi a

A hnei en chuan tha tak mai a m a Pian a thiam-in a hlenting vau va A thau lo va, a sam a buang

thui a, a bring ki ilo pawh sawisel a cheng lo A hawher en chuan lu zo hmel tak a mi a, a mitmeng atang erawh chuan mi hur a nih chu a rin theih mai a A meng diwa deuh vi, a khup lap lap a

hmuh phat itang n Mizo nula ngei nun a ring a Mihse, Bombay khawpuia Mizo nula emina nawh-chi zawh chu thil twn thei nun i ngu lova mak a ti em em mai a Thlithliu inga ling lovin chik tak-in a jawngkam leh a taksa che vel chu a thlithlai a Mrs Shujata in a inhmelhriat tir lu vel chuan Catherine-i chu a nui deuh sak i lei lam enin a kûn i, a ke zungpu chuan lei a thai a Zakzum tak hmel a pu a, mahse a jawngkam chhuak chu a felin a fiah tha em em mai a

Mrs Shujata-i chuan a kalsin i inhmatawnin an thu dun ta a Thlamuana chuan Catherine i hming putu a buaipui dawn avang leh ama Mizo pui ngei mai a han buaipui dawn ta chu mak a ti i, a ilru a zam tak meuh a ni Engkim mai chu a tum dan lo tak leh a rin loh ang tak main a kal a, a inpuah-chahna zozate pawh chuan awmzia nei leh lo dawna ngaihna hual a nei a

A tih fo thin angin chuang takin ama chanchin leh a hnathawh dan zawng zawng chu Catherine-i chu a hrilh hmasa a A chanchin a sawi lai chuan Catherine-i chuan dawhkan chung a kut pahnih ngatatin a kutang a nuai nak nak a Catherine-i chuan a aw a thian a, Mizo a hmuh lohna rei tawh thu sawi-

in mak a tihzia a hrilh a A Mizo hming Zamvel
thup nana Catherine-ı a invuah dante a hrilh a A ril-
ruin eng emaw tak mai ngaihtuah nei tih hriat tak mai
hian lei lam enin a kûn a, an ngawi dun vang vang a

Chutia an ngawih reng lai chuan Thlamuana chuan
Mizo nula lerzia te, an lepchnahzia te, an suahsuala
an chimawmziat a ngaihtuah a Zahthlak a ti a,
muaphothlak a ti em em mai a A hmel a thata
a duhawm tehreng nen chuan nawhchizuara a khaw
sa chu mak a ti em em mai a Mahse hmel thi
takte hi an inven thiam loh chuan zartu apui an
ngah thei a, an hmel thatra hi anni tan chuan thlem-
na hantak tak mai a ni thei thin An tan hian chet-
sual a awisatn brk a, an fin tawk loh pheı chuan an
hmel mawinate hi a pamhmaı mai thin a lo ni, tun
a ngaihtuah ta hial a

Eng emaw hnu chuan Catherine-ı chu a rawn hawi
chhuak a A hnu zartu ngamawh ni awm takin a
suh chu hnung lamah a theh ham a, a mittui a tia
ta hawh zawh mai a A mittui hnu a kûn lai
chuan nawhchizuara temawmzia leh duh hun huna an
jah mai theh thin dante a ngaihtuah a An duh
chuan hlim em em angin an langaham a, zahna reng
reng hi an khawvelah a awm pha lo va, an sualna
leh an huna hnu engkim mai hi a hnuachhiatir
thin a lo ni, tun a ngaihtuah a,

Thlamuana chuan engmah zep lova inkawm tura
awm Pathua mithuba ni zawng zawng an sual-
zin leh lei lova zara chhandamna kan chan theh

dante chu a sawi a A theih ang tawka tanpui a
nhuam thu leh zep ngai apiang zep a inhuam thute
pawh chu a huih a

Catherine i chuan harsa ti tak huan, "Chutianga in-
kawm tur kan nih chuan i tulna ka hre lo " tin
a chhang a

Inlamunni chuan mualpho mai diwna inhriatna i
nei a Hmusit tika a biak dan te, engmah lova ngai
chunga i lawm dante a ngaihtuah a Mi, an sual
ang anga pawm a, hmuhsitna rilu nena kawm loh
tur tihte chu i hre chhuak a Mahse, mi hur leh
mi bawhlhlawh zah dera chiw tak bawla bawl chu
dik a ti thei chih lo va

Nawhchizuar ni mah se, kan mihringpui an ni a, an
sualna leh kan sualna a inang lo a ni mai a, tumah
sualna nei lo kan awm si lo Mi sual ber pawhin
tanchhan fel tak siamin thiam thu an sawi thei ve
thin, tin a ngaihtuah a Mi tupawh an dinhmun mila
kawm tur tihte chu a hre chhuak a, amah leh amah
chu a indem rilu hle a

Catherine-i chu a rawn hawi chhuak a, "Pathian
thua inhnem tur kan nih dawn chuan a tulna ka hre
lo Pathian thu i sawi duh a nih chuan a sawina
awm a awm alawm A reng reng thuah ka tan
chuan Pathian chu a thi tawh a, kei pawh Pathian
tan, mitthu ka ni Mitthu leh mitthu inhnem nana kan
inhman tulna ka hre lo I tisa chakna tipurting tura

mi kawm ni la chu thu dang Kei atan chuan he lei
 nawmchen hi ka dam chhan a ni a, nawmsip baw
 hi ka thisenin a than hnan a, chu bawh ata chu ka
 chhuak thei lo va, duhna lah ka nei hek lo Ka
 tisa chakna a ral hma loh chuan ka nun hian awm
 zia a nei zawk a ni I tih loh tur i ti a, i awm
 lohna turah i awm nun ka hria Mi inang lo leh
 duh zawng inang lo keini ang inkawm hi a tulna
 awmin ka hre lo ” a ti a

Thlamuana chuan ngun takin a ngaithla a A taksa
 che vel leh a mitmeng te a thu sawi leh a tawng
 kam hman te a aw ki san leh hniam dan te a sawi
 uar lai leh uar loh laite chu chik takin a ngaihven a
 A sawi chhuah tak loh leh a thu sawi inkar hlat
 zawngte pawh chu hriat tumin a theih ang tawkin a
 lo ngaihven a

A rilru ang pehhel awm map lova a sawi chhuak
 chu ngaisanawm a ti a Fimkhur takin kan ti dem
 dem a, dik zawk nin kan inngai si thin tin a insit
 rilru hle mal a Kan hmuhsit leh kan ngaihneptak-
 te pawh hian hlutna zawng an lo nei ve thei a lo
 ni, tun a ngaihtuah phah ta hial a

Thlamuana chuan tanchhan tur a dap ran a, “Mi
 inang lo leh rilru impersan takte inkawm loh tur em
 ni dawn? A thu hrimah i ngaih ang vek hian khaw-
 vein ah ngai lem lo va Kei ngei pawh hian i in-
 ngaih ang hian ka ngai lo che asin Mi zawng
 zawng hian nawhchizuarthe hi kan hmuhsit ngai lo va,

chhan leh vang azirin ngaihdan kan siam thin
zawk asin," tun awmze nei tak main a chhing a

Catherine i chuan, 'A nih leh eng ang chiahin nge
m n ngaih ?" tun a zawt a

Thlamuana chuan, "I thusawi chin hi ka hriat chin
a la ni rih i, ngaihdan siamni khiwp nun ka hre
lo Chuvang chuan mumal taka inkawm hi tuln ka
ngai a ni " tun a chhang a

Catherine i chuan, A dik ka ting Min hie Chiang
tumih an la awm lo va, min hie Chiang tura min
kawm lah an la awm hek lo, ' a ti a

Thlamuana rilru chu a lawm ru hle a Mumal taka
kawm theih ngei a inrin avang chuan vannei a inti
rilru hle mai a "I sawi angin nangni ang chanchin
hi chiangin kei chuan ka la hre ve hauh lo va Mu-
mal taka hriat ka duh vangin helai hmunah pawh
hian ka lo kal a ni a, zep tul a awm pawhin kei
chuan ka rinawmna hum tha turin ka intiam a I
rilru chhungril tak sawi thei khawpa inkawm hi tha-
in ka ting " a ti ta a

Catherine-i chuan, "Keini ang tan chuan zep leh
thuruk engmah a awm lo va, saruak leh saruak lo
pawhin awmia a nei hek lo Mahse, ka chanchin
kimchang sawi tur chuan hun tam tak kan mamawhin
ka ring " a ti a

Thlamuana chuan hlim tak mai hian, "Hun chung-
hang thua chuan inthlahrunna tur engmah a awm

lo va. In hotute remtubnaa engkim u ka nih avang-
in zalen takin engkim kan sawi dun them ka ring,"
tin a chhang a

Catherine-i chuan a chanchin chu a sawi tan ta a—

Ka hurzia leh ka sualziz chu min hriatpui em em
ang a, sawi vak tuln ka ring lo Mahse, ka chan-
chin hi a bul a bala i hriat chuan i khawvel thil
thir dan chu tlem talin a danglam nger ka beisei "

Chu veleh Thlamuana chuan, "Ka pawmzawug tak a
ni A bul a bala kan hriat loh vang hian ngath dan
atthiak tak tak leh dik lo pui pui kan siam thin a
Kei chuan mi tupawh a tha emaw a sualemaw th
ang hi ka duh ve ngai lo va, a chhan leh vang
chhang taka hriat hmasak phawt ka tum thin a ni,"
a jo ti var a

Catherine-i chuan, "Ka chanchin hi sawi ka chak lo
hle a Mahse, rin loh takin kan jnhmu a, mahni
Mazopui nger hneza sawina remchhang a awm takah
chuan kimchang taka sawi hi thain ka ringa," a ti a

Thlamuana chuan intibengvar tak mai hian, "Mahni
chanchin sawi chu thil chakawm lo tak a ni th ka
hria a. 'Sawi hrehawm tak tak pawh a awm ka ring
a. Mahse, min hre thiam la ka duh a,' chuang takin
i naupan lais tanin in chhungkaw chanchin nen sawi
thil la ka hawmkhawp ang. A tul dan danin kan
hawmkhawp ol dawn nia." a ti a.

Catherine-1 chuan 1 sawi zawm leh ta a— “Aizawl khuaa seilian ka ni a, ka naupan lain ka pain min boralsan a Kum 5 mi ka nihin ka u-in min boralsan leh a Ka nu nen chauh kan khawsa dun thin a Vanduarthlak tak main ka nu chuan cancer natna a vei hlahh mi a, hawsak a harsat tak em avangin ka nu nen chuan ka pute kan fin ta a

“Ka nu chuan a that lu chuan biak inahle min hruai thin a, zana kan mutiaah pawh Pathian thu min hrih thin a Zan tinin min tawngtaisak thin a ‘Pathianin 1 tan kawng tha a buatsah ang a, 1 thatna turin engkim a ti ang ’ a ti thin 1 nulat hunah chuan Pathianin pasal thi tak a pe che ang a, tuna 1 retheihn1 zawng zawng hi malsawma a la m dawn a ni tin min tawng thlamuan thin a

Catherine-1 chu a ngawi deuh dat a ‘Ka nu, Pathian chuan engkim a ti thei a, thawmhnaw tha te, in tha te min pe ang a, a nuam awm ka ti thin a’ Catherine-1 chuan sawi harsa a ti em em a a hmela lang thei khawp hialin a insûm a

“Ka pu te inah chuan ka ni a sual em em mai a, min tirethei em em thin a Fa pathum a nei a Ei leh inahle min huphurh a, ka thil neih min chhuhsak changa la let tura ka um changte chuan min vel hrep thin a Ka ni chuan thiam loh min chantir ziah a, ka thiamna ngei ngeiah pawh min sawisa nek thin a.

Ka nu hnenah vui thu ka thlen thin a Duat takin natna khuma mu chung chuan min lo kuah a, min

pawm vawng vawng a Ka lu min tuaisakin ka biangahte min fawhsak thin a Ka nu chuan thiam tak main min lo thlamuan thin Che thei lova natna khuma mu reng thin a nih avangin a mi duh sakna mai lo chu engmah tih theih a nei lo va Mahse, a kiana ka awm chuan ka thla a muang a, ka hlim em em thin "

Harsa ti tak chung chuan a sawi zel a, "Ka ni chuan a fate thawmhnaw tha tak tak a leisak a, kei chu thawmhnaw tha min leisak ve ngai lo va An thawmhnaw awta ka tah chang chuan mi hau va, thawmhnaw leisak lovah min vau zu a A chang phe chuan pindanah hial min kalh hnan thin

"Ka han deuh deuh va, ka ni chuan in chhung khaw-sak rel zawng zawng min tihtir a A fate chu leh-kha zirin nilengin an awm bo thin a Ka thiltih soal apiangah anchhia min lawhin min sawisa hrep zel a Hrehawm ka ti lutuk a, ka nu hnenah, 'Ka nu, kan in lamah i haw daih ang— ka ni a soal em mai tiin vawi tam tak chu ka nu kiangah mittui nen ka tap thin a Ka nu chuan ka mittuite min lo hruk hulsak a, 'Ka dam veleh kan haw dawn nia ' tiin thiam takin mun thlamuan thin a

"Hrehawm ka tih em avangin eng emaw chang phe chuan tlah bo hial ka tum thin A ruin ka ipteah ka thawmhnaw ka khung a Mahse, ka nu ka hmuh a, han bosan tura rilu ka siam lai chuan ka ngai ngam ngam lo va, ka thuth leh thin Chutiang chuan vawi tam tak tlan bo ka tum thin a

Ka nu natna chu a zual zel a Zan khat chu min
 o va, a khumah chuan hmanhmawh takin ka tlan
 rwn thuai a Ka nu chuan min kuah a, duat tak
 main min fawp a Zawite hian 'Bawhte, Lalpa'n
 ing chu a hmangaih che a i thatna turin engkim
 ti dawn ' a ti a Sawi tum nei ni awm takin
 ka a ang a, a hmuí phun chu ka hmu a Mahse,
 engmah a sawi ta lo va

Ka nu, ka nu ' tun a biangah ka chûl a, mangang
 eh thlabar tak main a lu ka sawi lâwp lâwp a
 Eng emaw hnu chuan, 'Bawhte i pute va ko teh
 tuisik min rawn suah nghal dawn nia, harsa ti tik
 hian a ti a " Catherine-i chu a insum zo lo va, a
 mittui a tla zawih zawih a A mittui hnu chung
 chuan a sawi zawm zel a

"Ka tho thuai a, ka pute ka ko va(tuisik ka suak
 a, hmanhmawh takin ka kir leh thuai a Ka nu
 khumah chuan ka pute chu an lo awm tawh a
 Hmanhmawh takin khumah chuan ka lawn kai
 thuai a, ka tuisik suah chu tulh ka tum a Mahse,
 ka nu chuan min lo boralsan tawh a A lute nam-
 in ka sawi nawk nawk a, Ka nu, ka nu hei tui
 in rawh ' ka ti a ' Catherine i chuan a rawmawl
 chuan a mittui chu a hru a, eng emaw chhung chu
 a sawi zawm hlei thei lo va

"Ka nuin min boralsan tâk hnu chuan ka rilru a na
 em em mai a Keimah mai a pindana ka awm chang
 pheí chuan lungchhe em em main ka tap ka tap

thin a Kan chhifungkaw chanchun ka ngaihtuah chang
phai chuan vanduai chuanguin ka inhria a A chhria
leh thin lo zawng zawng chang zo ni hiala inngaih
chang ka nei thin

"Ka nu thu sawi leh a zirtirna zawng zawng chu ka
hre reng thin a Mahse, awih harsa ka ti a, Pathian
hial ka dem ta a Engkim mai chu n chhe zawng
veka thlirin ka ngaihtuah a Thian tha ka nei lo
va, ka nun chu a khawhar em em mai a Ka ni
lah chuan ka nu boral tak hnu chuan a hma ai mah
in min firethei nun ka hria a An ina ka awm
chhung zawng chuan tah loh ni ka nei lo a ni bei
mai Beisei tui engmah ka neih tak loh avang chuan
pawisak ka nei tem tulh tulh a, ka ni thu awih loh
leh tih tauh ka ching ta hial a Mahse, chu chuan
namen lovin ka retheihna a tizual thin a ti a

Thlamuana chuan Catherine-i thu sawi chu chik tak
main a lo ngaihla a Mi vanduai leh hmuhsittlak
loh a, lo hmusit chu a inthiam lo va Mi hi an
chanchun mumala hre lo hian kan hmusitin kan haw
thin a lo ni Eng mi nge an nih a, eng nge an din
hmun hre loyin kan hmusitin kan dem a, kan hui
a, kan nge a, kan chungtlak a, an chungah rilru
tha lo tak mai kan lo pu thin nira ngai ta hial a

"Tum khat chu ka bazar kalnaah tiangval pakhat,
hmel tha tak mai ka hmu a Pa hian vak lo, hma
mai deuh, sawi dum tha tak mai a ni a A biang
ei laman khuavangchhinchhiah a awm a Tawng

Jan lem lo leh aw thum lam dech i ni a. A hma
hun eng eraw ting tiwhin brik sathih chuan kan
Inbe fo thin a. Mahse inkawmni fumte tak chu kan
nei ngai lo va. Chumi ni chuan thingpui inah min
lawm a, min duh thute sawin thum takin min kawm
a. Chumi ni atang chuan kan ingaina tan ta a.

"Ka nun a khawhar em thin avangin kei pawh chuan
ka tlangval sawi chu ka ngaina em em mai a. Eng
emaw hnuah pheh chuan ka rilu zawng zawng chu
ka pe ta mai a, kan inhmuhna remchang a nih vangin
bazara kal pawh chu ka tan chuan thil thlakhlelh-
awm tak mai a ni a. Tum khat chu kan thingpui
innaah an khaw lama a haw hnaih thu sawin min
duh thute chu ka kiangah chuan a sawi a. A ruia
min hruai mai a duh thute hial chu min hrilh ta a.

"Kan inkawm tirh lam chuan mikhuai thusawi
lawi pawm chu fel lova ngaihna ka nei thin a.
Tlangvalte hian an sawi mai mai thin a, an rilu tak
erawh chu an sawi lo thin min ka ngai a. Mahse,
kan inkawmna a rei tawh avang leh ama lama in-
hleihna ka neih loh avang chuan a thu sawi chu tak
tak vek tura ngain ka rilu tak chu a lawm ru hle a.

"Chin hriat lohna hmuna zui ngawt mai chu atthlak
thina ka nei a. Mahse, a hmel leh a dinhmunte chu
ka tan chuan sit rual a ni lo va, ka phu lo em em
a. A thu sawi ka la ngaihthlak reng late
ka nu thusawite chu ka thindungah a lo thar
leh a. Beisei phak hauh loh malsawmna ka

dawng ta nri inngaihna ka nei thui a. Awmze nei
 leva tlan bo ka lo tum thin dante ka ngaihtuah
 chhuah tak hnu phe chuan vanneihni dawn tak hnu
 chhuanlam siam chu thil atthlak tak mai nui k
 ngai a

"Ka pute ina awm hrehawm ka tih em avang chuan
 vanneihthlak ka ti em em mai a Mahse, mi suai
 berte pawh tla ber angin an lang thiam a, an thu
 sawi leh an lan dan mai mai chu rin ngem ni lovin
 ka ngai baw k a Kan thut dun reng laite chuan
 narmen lovin ka rilru chu a insual a insual a "

"A meizial pak khu laih laih chu ka thir reng a
 pa hiah hiahin ka hmu a A hma zawng ai chuan
 tha ka ti a A rik tak chuan ka rilru chu a him
 em em mai a James-a hnenah chuan, 'Min duh tak
 tak dawn em ni ? ka sawi ang kha ka dinhmun a
 ni a Min duh pawh ni la, i chhungten min duh
 thei dawn em ni ?' tin ka zawt a

"James-a chuan, 'Nangmah ang bawkin ka nu ka
 qan tawh a Fa mai ka ni a, ka pa nen chauh
 kan awn dun a Kan chhungkaw lamah chuan eng-
 mah harsatna a awm lo vang' a ti a James-a vek
 chuan, 'Kei chuan phring hi an thiamna leh an
 harsatna lam ka ensak ngai leva, an chhungkua leh
 an nihna ka thir ngai hek lo, An takna leh hma-
 ngaihna chauh ka thir thin. Kei chuan khawvelah
 hiah chih pahat chauh ka thiahel a, chu chu RIN-
 AWMNA LEI HMANGAIHNA ho a ni Thungtiang

khuaa kan zin chang pawhun ka thiante chuan an mawlzia leh an retheihzia an sawi thin a Kei erawh chuan an rinawmna leh hmangaihna an ngahzia mawlh hi ka ngaihtuah a, ka ngaisang em em thin' tuin thiam tak mai hian a sawi a

"Chutia a sawi lai chuan ka en reng a A thusawi chuan min hneh em em mai a Ka tan chuan a thu sawi chu sermon ropui tak ang mai a ni a 'Kei chuan khawvelah hian thil pahnih chauh ka thlahlel a chu chu rinawmna leh hmangaihna a ni' a tih li te chuan chhuanawm ka ti a Ngaihsannain ka khat liam ? Sum leh pai nei bawk sun chuti tak mai rinawmna leh hmangaihna a nei lian chu mak ka ti em em a

"A ke vei lam chuan ka kechawn a rawn khak chho hian ka hria a, ka timur a ding er er a Ka zam rilru a, ka thunlung chhung chu a hlim em em mai a Dawhkana ka kiu ngatin ka kun deuh va, dim te hian ka dar vei lama a kut ngatin min kuah riari a A lamah chuan min kuai a, a ka chuan ka kechawn chu a kherh a Dim tea ka samte zutin a kut lehlam chuan ka dar vei lama dawm a Engmah sawi lo chuan min rawn fawp ta a Kei pawh chuan ngaimawhna engmah nei lo chuan ka kuah nghet sauh va, ka fawp vawng vawng a

"Catherine min tibeidawng lo hram ang che aw ? trin nghet tak hian min kuah a Engmahin ka chhang lo va, mahse ka taksa che velte chuan ka remtihna thok tak chu a takin a lantir a "

A sawi mêk lai chuan Thlamuana chuan "I sawi zawm hmam thil pahnih chauh ka han zai t hwl ang che I pute nen chuan khaw hmuna khaw nge in niba, James-a chu eng mi nge ? Hei hi mi han chhang lawk teh " a ti a.

Catherine-i chuan, "Ka pute nena kan khawsakna chu Bangalore a ni a Ka ni chanchin pawh sawi law law ila—Ka ni chu Mizo hlang a ni lo va hnam dang nena inthlah pawh a ni a Tin James-a chu Bombay khuaa awm a ni a, Vai a ni Thil awm dan chu chhang zawkin kan la inhrilh dawn nia " tun a chhang a

Thlamuana chuan lawm thu sawin engkim fiah taka sawi zawm zel turin a ngen a

"James-a chuan kan in bul thlengin min thlah a In ka thlen chuan ni dang ang bawkin ka ni chuan 'Mi sual nu, i va rei leh pek em ' Nileng lenga bazar ziah mai Ei rawngbawl pawh i tlai dawn alawm Engte nge i lei ? Ka thil chah che kha i theihnghilh leh pek em ? Mei chhem la, rang takin rawngbawl nghal rawh,' a ti leh ta phiar phiar mai a

"Butter lei tura min chah chu ka lei theihnghilh tih ka hre chhuak thui a, pawr ka ti em em mai a Rilru hrehawm taka ka [] dinn lai chuan ka thil leite chu a en a, thuprim zet mai hian ka lam hawin min melh a, 'Hmeichhe, nu, i suahsual leh nikhualoh dan zozai hi .. Ka chah lawm lawm che a ni lawm ni ? Khawiah nge i butter rawn lei chu ? I ei zo leh pek

em ni ? Thu reng awih lo che hian a ti a Meng
sen teuh chung chuan ka bag chuan minrawn deng
thawr mai a

* Ni ka ti lutuk chu ka mittui a tla zawih zawih a
Mittui hua ka la din reng lu chuan Hmanhmawh
rawh Chhuanlam siam lih hi i thiam zozai lutuk a,
nang fa hi tih tur reng reng tih awm lo chuan, eng hi
nge i tih het em em i sual ni ? a ti a Thirrim
teuh chung chuan pindana min luh tauhsan ti i

* Hichawm ka ti lutuk a ka mittui a tla i ka tap
zawih zawih a Mittui tla zawih zawih chung chuan
ka thil lete chu ka dah thi i Ka thil lei ka la dah
fel mek lai chuan kawngkhar a ti thu i, ka ni chu a
rawn lut leh ta a Mi sual nu, eng i ti them them nge
ni ? Hmanhmawh rawh ka ti lo che em ni ? Awin
ze nei lo lutuk mai Chh lah ngaih pawimawh awm
lo hian I suahsual dan em em hi ' haw nge ' a
ti a Ka tomato lei, dah tha tuta ka la ken lai
chu a tham lawp a chhuatah chuan a tla pheih ta
a ' I tih tur tho a nih hre ta che Pehhel dem dem
lo khan ti ta che Kha nangmah vangin i tomato
lei pawh a tlak pherh leh tak vek pek kha Tihpui
vek mai, tihpui vek mai Nikhua lo leh lutuk Chhar
vat la, rawngbawl nghal vat rawh, a ti leh ta phiar
phiar mai a

"Mittui tla zawih zawih chung tomato chhar tura
ka kua lai chuan, Hengte hi dah tha vat rawh,' tih
pah chuan ka bag nen chuan minrawn nawr chilh a

Keia inring hlei lo chu ka tlu tawp mai a 'Chawh tak rawh I luhiul leh i suahsual em em dan hi Zah pawh i zak chai lawm ni?' tun min hau zui leh la hrep mai a

"Ka rilru na lutuk chu ka insûm zo lo va, ka tap chhuak hawm hawm mai a 'Tap khanglâng suh Kaihruai theih loh tawp mai Inzirtir leh thu thaa intih sâwt lo hian I zahpuawm leh lutuk mang ti-ang che hian Khawngaih leh duhsak theiha khawsa lo che hian Chai taka che,' a ti leh ta a

'Rilru nâ leh mangang tak chung chuan rawng ka bâwl a Ka theih ang tawkin ka hmanhmawh a, ka bawl zo thua a A khât tawkin ka ni chuan, 'I peih tawh em? a rawn ti sek a Rawng ka bâwl zawh chuan chaw ei ka siam thua a, ka peih fel hnu chuan ka ko ta a

"Kei chuan bar khat pawh ka la bar hman lo Ka ni antui hâwp chuan a hâwpna fianin min rawn vawm ta bur mai a Ka banah a ni hlauh va, nat pheih chu a na lo va 'Mi sual nu, eng i ti fakau nge ni? Min runluh em ni pek? I sual em em dan hi Rilru tihrehawm tur hlir maia engkim tih mai, I kan te, i baite hi tem ve thun ta che,' a ti a

"Ka insûm zo lo va, ka mittui a tla zawih zawih a Ka pindan lamah ka kai a, ka khumah chuan ka bewk thlawp a. Chhuak em em chuan ka tap ta zawih zawih mai a.

ndan kawngkhar a ti thuai a, ka ni a lo lut a
 ti sual nu, tap tap lo la a nih chu Chokate saw
 tihfelah nge i tih pek? Chhuanlam siam hin i
 mur apiang nehhel dan i dip a, tho thuai la, va ti
 i vat rawh,' a ti a Ka sumatham min khek tho
 wp a 'I bazar kil lah hi pawisa i hnung hnem
 tuk ziah mai Hei viwnah pawh butte leina
 lawp i rawn hawn leh pek lo Heianga i sual zel
 man kan in atangin kan hnawtchhuak dah ang che
 mahin an awmpui lek lo vang che,' a ti a

Lep lovin sawi vat rawh Eng lei nan nge i hman?
 thukru em ni zawk? a ti a Harsa ti tik chung
 huan, 'Ka bag ipte chhawngih ka dah lirang a, ka
 i theihngihl avangin a la awm ang,' ka ti a Thin-
 m em em mai hian min melh a, 'Chhuanlam lah
 i haihchham lo leh lulai khawp a A tlai hman
 o vat la, va lei thuai rawh Khawiah mah rawn
 ang khawtlai lovang che I lo hawn veleh chokâ
 el la, thingpui buatsaih nghal ang che,' a ti a

Mittui tla zawih zawih chung chuan ka bag ka la a,
 ter lei tur chuan ka chhuak a Ka hawn chuan
 okâ ka tihel a, thingpui ka buatsaih nghal a

Thingpui pea sitting room-a ka kal chu chhuatphah-
 ka inchhuah palh a, thingpui no a inkhak ri rai
 Ka ni pawnfenah far khat emaw chu a far hman
 Thingpui sem zawha chokâa ka lut chu ka nun min
 wa um zui a Thunm em em mai min melhin
 mah sawi hma hauh chuan min beng ta thawr

mai a. I tihui tih huiat reng reng Thiante zingah
lehzel min tihmualpho i tum chai maw ' tui dim
lo tak mai hian min beng ta thui thui mai a

"Ka hlauhlawp leh thlabâr chu tap chhuak hlei thei
lovin ka inhnâp hlawp hlawp a Ka khum pindan
lamah min lawr pheî a, kawngkâ min kalh hnan ti
a Khumah ka bawh thlawp a, ka mittui chu dan
rual lohvin a lo luang chhuak zawih zawih a Ka
nu leh ka pa ka ngai ngawih ngiwih a

"Ka nun min tihretheihzia zawng zawng ka ngaihtuah
a Tum khat ka bazar kalin pawisa ka tihbo avanga
a mi nghaisak dan te, Pathianni tuk khat thawh ka
hai vanga ring herh hial khawpa min phih thawh
dan te, tiai khat ka chaw chhum nem luat vanga
bei luai khawpa chaw sâa ka hmaia min vawm dan
te, a office bang a lo haw tiai tuma a thingpui in
tur ka thlum loh palh vanga thingpui no chawpa min
vawm zui dante leh a dang dangte pawh chu ka
ngaihtuah chhuak a Lungchhiatthlak ka ti lutuk a
ka tap zawih zawih ta mai a

"Ka nu thi tawh hnu chu ka ngai a, a mi hmangaih-
na zawng zawng ka ngaihtuah chhuak ta chu ka
sahai huam huam mai a A mi duhsakna leh ka
tana a thiluh zawng zawng ka ngaihtuah a. Engmah
ti thei lova natna khuma a mut laia ka tana a tha-
hien ngaihtuah ka ngaihtuah chuan nâ ka ti lutuk a,
lungchhiatthlak em em mai chuan ka tap zawih zawih mai a

Ka nu leh pa la dîm se in mi lainat dan tur te ka
 hnhmun retheihthlakzia hria se nâ an tih dan turte
 eh ka tana an inhuam dan tur zîwng zawng ka
 ngaihtuah chuan ka sahal huam huam a tap chhuak
 lei thei lovin ka tawt up up mai a James-a n hria
 se a rilru nat dan turte ka ngaihtuah a, zan rei tak
 hlung chuan ka khumah chuan ka tap ka tap a
 He mi zan hi ka pute mi ka hih hnuhnûn bei
 zan a ni "

Thlamuina chuan, chiang taka sawi avangin lawm
 thu a sawi a A hmel leh a taksa che vel atang ngawt
 pawh chuan a rilru nat dan zawng zîwng chu chiang
 takin a hmuhpu a A thil lak tunthlak theih dan
 leh a rilru kalhmang a hriat chuan lunatawm a ti
 em em mai a Haisatna kara a tet lai atanga a
 khawsak thin dante a hriat tak avangin khawngaih-
 thlak a tizual hle a A chanchin chiang taka sawi
 zawm zel turin a sawm nawn leh a

* A tukah chuan khua a var a Film Star-ho lei pa-
 radise ang hiala an sawi — Bombay khawpuia duh
 ber nena kal tura rilru ka siam avangin ka thinlung
 onhung chu a hlim hle a Ka têt lai atanga vaw
 tam tak tlan bosan ka tum thin, ka pute in chhuah-
 san tura ka rilru ka siam tak avangin lawmawm ka
 ti a Ka retheihna leh manganna zawng zawng hnu-
 chhawna hlimna leh lawmna hmun pan tura ka
 ngaih avangin ka hlim em em mai a

Ni dang ang bawkin ka hna ngai ka thawk malh
 a Ka thiam ang tawkin ei rawng ka baw a,

ka ni ngial pawhin, 'A tui mang e' a ti hial a ni
 An ina ka awm tirh atangin chu chu ka chawhnieh
 siam sawisel lova a ei vaw khatna a ni a, a tui tih
 tum khatna a ni Hemi tuma tukthuun kan kilho hi
 ka pute chhungkua nena kar chawhlui kilho hnu
 hnung ber a ni

"Tukthuun ei kham chuan a tul ang chu hmanhmawh
 takin ka tifel a Mi dang zawng chu an msiam
 an chhuak ta a Ka pindana ka lut a, ka ipteah
 chuan ka ihawmhaw ka khung a Hâk thlak chauh
 ka khung a Chhuak hlen tura rilru ka siam ta chu
 ka hnuk a ulh teuh ta mai a Thil kal tawhte thlu
 kirin khumah chuan ka thu a, ka lungchhe lutuk chu
 ka tap zawih zawih mai a

"Mittui nena ka jahna khum chu ka nu thi tur ka
 dawm hlumna khum a ni a, ka nu nena kan inthenna
 hmun a ni a Ka duhsakna hnunung bei ka nuin
 a hnarna hmun a ni a, hmu leh ngai tawh lo tura
 inkham lo tak chung a kan inthenna hmun a ni a
 Mittui tla zawih zawih ka tana a jawngtana hmun
 a ni a, ka lunggah leh mangan laia min thlamuan-
 na hmun a ni a. Ka nu min duhsakna leh ka tana
 a, thahamngahna zawng zawng ka ngaihtuah chhuak
 a, lungchhe em em chuan ka tap ta zawih zawih
 mai a."

"A thih dawna tuisik min suahsir laite chu ka mit
 inthah hlar tak matin a lo lang a Khuma hman-
 hawh taka ka thah lawna tuisik tuih tuma 'Ka nu.

a nu hei tui in rawh' tia a bianga ka nam nawk
 awk laia nin chhang ta lo chu na ka ti lutuk a
 mangaihtu ber ka nu chuan engati nge ka duhsakna
 puhnung ber a hnar ? Tuisik no khat lek ni mah
 a, ka theih ve chhun a nih vangin na ka ti em em
 ai a 'Ka nu, ka nu hei tui in rawh, tia ka
 uh lawm lawma, a biangte ka nam nawk nawk tuma
 in chhang ta lo chu na ka ti a, lungchhe em em
 lai chuan ka tap zawih zawih a Chutia a lute ka
 awi lawp lawp zana ka baidawuzi ka ngaihtuah
 huan ka thaw a ipik hlual hlueh mai a 'Thihna
 a lo va rawng ngai em em ve,' tui ka tap zawih
 awih a

Engati nge ka tuisik suah chhung chiuh tal pawh
 in nghak lova thihna chuan ka nu chu min laksak ?
 a uh lawm lawm pawha a mi chhanna nghak
 man lova thihnain ka nu a li ta mai chu hrit
 aiam harsa ka ti a Fahraha sei hian tura ka hma-
 gaih ngawih ngawih ka nu nunna a li ta chu na
 a ti lutuk a, khuma ka hmai nawr nawk rawk chung
 huan chhuak em emin ka tap hawm hawm a

Kei hian a pawl eng nge ka sawi a, tham lo tak
 aia thihna hian ka nu min laksak ? Mi rethei keini
 ufa chungah hian engati nge rawng tak maia ro a
 el ? Min haw bik a, min diriam ngawih ngawih min
 a ngai a Engmahlo kan nih vangin a huangtau va,
 gawmawh tham loh kan nih vangin min nghaisa a,
 an nep em avangin min diriam ngawih ngawih ni
 lah ka ngai a Kan manganna leh kan lungngaih-

na thûk tak mai chuan th'hna a au va, ani chu a hun lova a inrawh ta em ni ? Mahse, chu chuan asin ka rilru tina a, ka manganna tipunlun Kan chhiatna leh lungngaihna tur hlii hian engati nge thihna hian keini chhungkuaah hian ro a rel ?

Thihna chu beiseina titawptu a ni a, beidawnna min thlentü leh zahngai lo tak mai a ni a Mi tu mah zahpah nei lova pawisak nei lo a lo ni Mite rilru tinatu leh keini hringfate engmah lova min ngai thintu a ni a Min hrethiam duh lotu a ni a kan zai ngai lova kan lungngaihna pawisa lova kan manganna tipunluntu a lo ni A hun leh a hun lo pawh thlu lova iâwng tak maia roreltu a ni Roreltu tlaktlai lo tak, rawngbawitu huatthlala tak mai a ni a Mahse, engti dan nge beiseina piah lama hruani diriam tak maia min la tih zui fo thün ni ?

“Chutia beidawng tak maia khuma ka jah lai chuan Siamtun zalen tak maia a thlahth'am chu hriat thiam har ka ti a Engati nge a hmangaih tak leh ama fate hnen ata a lak bo loh ? Engati nge keini tai hian he thihna ânchhia hi kan tihlum loh ? Mahse, kan thei lo a ni zawk Tun thleng thlenga kan chunga roreltu atana Lalpan thihna a hmang chu mak ka ti a, hriat thiam har ka ti em em mai a Ama anpu meuhva, a siam hringfate, thihna sia nepa min siam chu mak ka ti em em a, engkum tutha a nih si chuan eng vanga la bo lo nge a nih, tun ka ngaih-tuah phah ta mai a.

a thu chhuak i lunzhhe em em hung chhin
 mittui ka hui i Chutia riru mumil pawh pu
 ci lo khawpa manganga ka rum lu chuan bangreli
 nu thi tur tuisik ka suahsakna no ka hmu a Ni
 ti lutuk a, ka maimitchhing i ka mittui chu dan
 al lohvin a lo luang chhuak la ziwih ziwih mai a
 humah chuan ka bawh thlwp i lalpa nang
 wkw hi em ni thihna, mang ti ang em em hi ? ka
 a Tap chhuak hlei thei lo chuan ka sahal hum
 am mai a

Chu em chu a ni thei dawn em ni ? Thihna chu
 ing i nih si loh chuan engu ng. keini kiangah
 an i inpuan hreh em em ni ? I inzhpu a i inthup
 min bum a, min tihdeh a, min hruai bo tihna em
 ? Thihna thum tak chu nang i nih si chuan i
 nel hmu thlahlela chak em emten i hmêl an hmu-
 an nunna i la a, i hnenah an boril tihna em ni ?
 athian rapthlak tak rawng tak leh hmu man awm
 tak mai i lo ni a maw ? Manganga zawngtuten i
 nel an hmuin beidawnath nangin i hruai lut a,
 i nungte hriat theih loh turin an ka i huhsak a
 hawvel awm tih ita tun thlengin i inthup a i hnena
 kalten i chanchin an sawi leh hlauvin nang chuan
 lo châr bet thin em ni ?

Mahse, chutiang ni turin kei chuan ka ngai ngam
 che a Thihna i nih si loh chuan thihna hi eng
 ge ni ta ang ? I hnena lo kalna kailawn em ni ?
 Mahse, mi tin hi kan kalbo thin a, kan zawng hian
 hnenah kan lo kal tihna em ni ? Mahse keini

chuan nangmah ringtute chauh i hnena lo kal turah kan ngai a, chutiang chuan kan inzirtir bawh thin Thihna nen hian eng nge inkungkaihna in neih tâk ? I fate engamaha ngai lotu hi i va ngaithe rei em ! A lama tangin i hlauhtlawn zawk em ni ? I mite hian hneh thei lo mah ila, nang tal chuan i hneh thei dawn lawm ni ? Thuneihna sâng tak pein kan chung a roreltu atan i ruahman zawk em ni ? Mahse i mite chung a rorel dan leh i mite chung a rawn a bawl dan te, i tana rinawm taka awm thinte i nghaisak dan zawng zawng hi nangin engati nge i haider fo ? I haider a ni lo va i hre vek zawk a Engati nge i fa-i hmangaihte hi thihna rorelna hnuan zam leh thlabara rûm rûm tura min tih ? I hman ngaihna hi engtin nge keini hian kan hriat tâk ang I hmanruate kan hmuha kan hriatin beidawnnam kan khat a, lungngain kan rûm leh thin Roreltu sual, roreltu tlaktlai lo tak leh awmze neia ro la rel ngai reng reng lo hi engati nge tun thleng thleng a rorelna laithutthlenga a thut i la remtih ? Engati ng nangin kan chungah ro i rei zawk mai loh ? Keini chuan kan chung a rorel turin nang chauh kan dul a, kan beisei bawh thin

“Nunna i nih si chuan thihnaa kalte hian i hnena lo thleng thei dawn em ni ? Kan dam chhunga i kan nih hi nang chuan i duh tawh a, thihnaa borai tur in chatuana atan mah peih khawm thin em ni ? Mah se keini chuan chatuana i hnena awm kan thlablei ei em ni. Lalpa. Thihna nena inzawmna in nei si loh chuan ka ni chu thihnaa a lem zo ta a.

n n ita lik bo a ni a naw' Thihna nena in in
 a m lohva thihna kan zawm si chuan nang nen
 a n kan inzawm thei diwn em ni? Lalpa thih
 a ren chu in in inzawm ziwk em ni? Mahse, thih-
 a leh nunna chu thei azawnga inang lo ber an ni
 nangmahah hian engkim a luang khawm em ni?
 Thihna leh nunna te, sual leh thei zawng zawng hi
 nangmahah an infin khawm em ni? Lalpa a
 ngaihna ka hre lo va, min hi thiah thei liwm ni?
 Ka mang a ing a min pu thei liwm ni? Ka au
 he a min chhang si lo

'Ka tan chuan Pathian chi a thi tawh a, a tin
 chuan kei pawh mitthi ka ni tin thu ka sawi pawh
 hriatthiam mai ka beisei Ka nu boral atang chuan
 a rilu leh ngaihtuahna a inthlâk danglam nasa
 em em a Pathian ka dem a, lungawi harsa ka ti
 em em mai a Zawzawin kan inzawmna a chhe
 hret hret a, tunah chuan Pathian hian ka nunah awm
 na a nei ta lo hial a ni Engkim tithei nia nguia
 ta lo ngaih ropui thin nen, engmah lo a nihzia lah
 chhang takin ka hria a Ka chanchin a kimchanga
 hriat hunah chuan fiah lehzualin thil awm dan i hriat
 agei ka beisei' a ti a

Enlamuana chuan Catherine- thil chhut dan chu mak
 ti hle a, a nuina a nun awmzia a neih thûkzia
 a fiah takin a man ta a A naupan laia sakhua-
 a a nuna awmzia a neih thûkzia leh a nu boral
 a rilu namen lova a danglam tak dante a
 a hunah chuan mak a ti a A thu sawi leh a sawi

dan te, a sawi chin leh a sawi lan loh inkar nawll
mai chu a buaipui a ami tawkah haisa a lo tun
a lo tang ve teuh mai a Catherine-i thu sawi chu
hleihluak deuh hleka ngaihna a nei a Mahse, thu
awm thei ni chuan a ngai lawi si a A nihna tak
hmuh fiah tum chuan a theih ang angin a lo buai
pui a A thu sawia zep awm lova engkim a saw
vangin lawm thu a sawi a, a pute in a chhuahsan
hnua a awm dan zel sawi turin a ngen leh ta a

Catherine i chuan a hnung lamah a hmai zartu sam
chu a pah a dawhkana a bin nghan a sawi zawm
a 'Tumah ka hrih lo va, an hriat ka hlau zawk
a Lehkha pawh ka hnutchhiah lo va, a rûk thei
ang berin ka chhuahsan a Ka iptê lain ka ak a,
ka nu ka dawm hlumna khum chu zah takin ka en
a, dim tain ka bawh riak riak a, ngama em em ma
hian ka fâwp a Dim tê bawkin ka mbeng kang a
ngama taka chûlin ka en vang vang a Chhuak tur
ka hawi kual chuan bangrela ka nu tuisik ka suah
sakna nô ka hmu a Inrin lawkna awm hman hau
lo chuan ka mittui chu dan rual lohvin a lo luan,
chhuak zawih zawih a chhuak em em chuan ka ta
ta hawm hawm mai i

"Eng emaw hnu chuan chokâah ka kal a, ka hm
ka phih a Ka iptê akin ka chhuak ta a Kan
hungna gate Khar tuta kan chenna in ka thir l
chuan a hmuk a uih teuh mai a Ka nu ka daw
hlumna pindan kawngkhar inkhar thap leh tukve
inkhar thap mai ka hmuh chuan ka mittui a t

--ih zawih a, lei lam enim ka kun a, ka ni min
 retheihna hmun ni mah se ka nu hmangaihna leh
 hshakna ka dawna hmun a nih vangin ngaihawm
 ti em em a Lungngaia ka jahna hmun ni mah
 ka nu nena kan chen dunna hmun a nih vangin
 gannatawm ka ti a Ka nu min zirtirna zawng zawng
 ngaihtuah chhuak a, hmu leh tawh ngai lo tura
 chuahsan chu haisa ka ti em em ta mai a Nasa
 aka insûm chung chuan ka chhuahsan ta a

Ni danga ka bazar kal tur nen chuan a dang hle a ni
 ames-a nena kan intiamna hmun pan chuan hman-
 mawh takin ka kal a Ral atang chuan Restaurant
 uala a meizial zu khu laih laih chu ka hmu thei ta
 ka kal chak sauh a Min hmuh veleh ka lam
 anin a lo kal a, min kuah chawt a Engmah sawi
 lovin ka iptê a la a, a ak ta a

Restaurant chu kan pan a, a hma nia kan awm dun-
 a pindanah chuan kan lut a Insi rjala thuin inthla-
 lei tak mai hian kan inkawm a Dim têa inkuahin
 nui leh hmu inchuktuih chuan kan infawp a
 ames a chuan, 'Catherine, ka lo nghak rei hman hle
 wh che asin. Min bum ta nui ka ring hman hui
 a hmei ka hmuha ka lawm dan chu sawi thiam
 al a ni lo, a ti a Inkham lo tak mai hian kan
 kuah nghet sauh va, engmah sawi lovin eng emaw
 ihung chu kan ngawi dun a

ta pindan ka chhuahsan dawna ka awm dan zawng
 wate chu ta mitthlam ka hmu a, insûm hman

lovin ka mittui a tia ta zawih zawih mai a. James-a chuan hrihha: tak leh ngaih tha lo tak main ka mit tui min hroksak a, 'Catherine, engati nge?' tun min zawt thui a. Engmahin ka chhang lo va, 'James tun nghet taka kuahin ka pawm vawng vawng a

"Thingpui kan in zawh hnu chuan bus station lam panin kan chhuak ta a. Mi an lo zi nak nak a, kan la hma deuh avangin kawng sirah'e chuan theitui kan in a. Mi che vel thirin rei lo deuh chung chu kan ding muangchang rih a. Kalkawnga ei tureng eng emaw leini kawngpui bula dawrahte chuan kan vak kuai a

"Kan tiai chhuah avangin zankhuaa kal tur kan ni a. Mahse, kan chuanna bus chu luxury bus a nih vangin a nuam hle a. Tukverh bulah ka thu a, James a chuan rei lote hnu chuan min muthihsan ta mai a. Ka bag-a kan thil leite ein ka hlim em em mai a. 'Far thing leh coconut thing buk thilin a chhem che sian sian ka hmuil chuan thu awih leh tih nuam tak' mah hmuil ka hmu a. Zaidam leh nunnem tak mai qun ka ngai hui a. Chutia ka thir reng lai chuan kan phuchiarza te, kan dahamza te, kan luhialza te, kan takhu chhiazia te, kan chimawm zia te leh kan suahamzate chu ka ngaihtuah chhuak a. Hachawm ti tak main kawng kama thing leh ka hmuil phut chih chih chu tukverh atang chuan ka thir kawngthuan a

Thawngah chuan, chuan mu a sawt ni chuan, Lal-
Gawngah chuan, chuan thuan tak main a siak lha a

garhtuah kai a, a indawtin a ilruah chuan fel tak
lak ang mai hian a lo lang a

Vante khian Pathian topuizit a hiatir a
Boruak zau tak khian a kut chhuak chu a lantir
thin a
Chhün hian chhün hnenah thu a sawi chhawng
zai a,
Zan hian zan hnenah hriatna a lin chhian a antir zai a,
Thu sawi reng reng leh tawng reng reng a awm lo va,
An aw chu beng a hriat theih a ni lo
An teha hrui chu leilung luah zawng zawngah
zam chhuahin a awm a
An thu chu lawkıl thlengin a thang chhuak ta a

Goa khawpui, Panaji chu kan hriah ta hle a Man-
vi lui kam, vei lama khaw lo awm chu James-a
uan min kawhhmuh a, Panaji khawpui a nih thu
n hrih a Tlâng panga in, a chung a leirawhchan-
pawh chu a ling thei a Altinho tlâng a nih thu
a sawrkar mi liahho awmna a nih thu min hrih
office pawmawh tak tak awmna hman a nih thu-
chu a sawi a

Min mien an tlawh nasat thin dan sawun kum
chhuanga tlawhtu ngawt pawh 5,00,000 vel zet an
thin dante min hrih a, Bombay hmuna kal hmaa
a min fan kualpui avang chuan vannei ka inti a,
lawm em em mai a A nawm dan tur leh a mawi
torte chhu a thu sawi ating ngawt pawhin ka hi-
ve thiam mai a Ka beisei phak loh leh ka rin

phak hauh loh anga vanneihna ka dawn avang chuan
ka rilru chu a lawm em em mai a

"Hotel a tam tehlul nen chuan, zin mite an tam em
mai a, thlenna tur reng reng kan zawng hmu hlei
thei ta hauh lo mai a James-a chuan chinchang
engkim a hie vek a, khawpui pawna kal mai thain
a ring ta a Taxi kan la a, Farmagudi lamah min
hruai a Farmagudi chu Ponda atanga kilometre 3
vela hla a ni Mikhual awmna tura sawrkar in sak,
kawngpui chhak lawkah a lo awm hlawn a Ram-
hnuai a ni nain an enkawl tha a, a hmunah chuan
nuam tak a ni Awm man pawh a tlēm em em a
Single room luah man chu Rs 8/- a ni a, double
room luah man chu Rs 12/- a ni a Tah chuan
kan innghat ta a

"Kan mbual fai a, thingpuite kan in a Muangchang-
in kan msiam a, tlai ni tlāk hma deuhvin a kiang
vela leng harh turin kan chhuak a Kawngpuiah kan
chhuk a, lehiam tlāng pangah chuan tiem kan chho
va, Shrivaji-a kulh hlui hmun kan thleng a Shrivaji-a
lim, sakawr hrawl tak chung a chuang lai hi hmun
zawl zau vak lovah a lo awm a A kut ding lamin
ngūnhnām a keng a, a kut vei lamin a invuan tātang
a, James-a chuan Shrivaji-a, Maratha lai ropui tak
chanchin chu min, hrith a Chu hmun zawlah chuan
kan thui a, kan imuh theih ang ang thlirin kan hah-
chaw! a

Thimpuan chuan, a la pawl lai mek chuan, "Shri-
ji-a kulh chu an hlui khawp asin, Saphovin India

ram an rûn a, an lak duai duai lai khan Shivaji a chuan chu kulh aţang chuan ţan a lo khawh a a lo dang chat ta nûn an sawi a Chuvang chuan sawi kar pawhin chu hmun chu tun thlengin an la hlut em em a, Shivaji-a chawimawi nan kum tinin Goa sawrkar buatsaihin hun b'k an la hmang ziah thin a ni," tin a sawi zawm a

"James-a pawhin chung thilt chu min hirlh a a hlut khawp mai Chu hmun aţing chuan kan thlenna hmun chu fiah takin a lang thei a Thawm engmah a awm lo va, kawngpuia li thei tlin thawm eng emaw châng châng kan hriat bâk chu thawm dîng engmah hriat tui a awm lo va A reh riak mu a a nuam khawp asin

"Eng emaw hnu chuan kan thlenna lamah kan kir a Zanriah ei khamah chuan pindan lamah kan kal a James-a chuan zû a in a, kei pawh chuan ka inpui ve nghe nghe a Mahse, rui khawp chuan kan in lo ve ve a Kan bus chuanna lamah kan taksa a chau bawk a, khumah chuan kan mu nghal ta mai a Inthlahlel tak main kan inkhalh a, a mi tih huam huam dan ka ngaihtuah chuan a lutuk lam deuhva ngaihna ka nei hial a Mahse, ka thlâk-hlêih em avangin ngaihmawhna phei chu ka nei lem lo va Hemi zana kan mu dîn hi kan mut dunna hmaza ber a ni

"Goa hmunah chuan ni thum kan châm a, ni hnh chhung chuan chhim lam leh hmar lam kan fang a

Bus a Goa kan fang chu hmuhmawm tak tak tam tak mai kan en a Kan kalna hmun tunah chuan mi pakhat huan Goa chanchin leh kan thil fan apiang chu thiam takin min hrilhihsak zela Goa tih awmzia chu 'chhuak rawh' emaw, 'chhuahsan rawh' emaw a ni a, mahse chu anchhina chu aleh a linga chhâna awmin tunah chuan India rama tihw tu ngah berte zinga mi hial a ni ta, tun min hrui-tupa chuan a sawi a Chutia a sawi lai chuan ka ni anchhina aleh alinga chhâna awm ta chu ka ngaitwah chhuak nghâl thuai a, ka him em em nai a

"Kum 451 chhung Portuguese hnuata a awm hnuin 19th December, 1961 khan awp behna ata a zalen a, tunah chuan India rama Union Territory 9 zinga pakhat a ni a, kum 1981 chhiarpai ang chuan a chhunga mi chengte chu 11,00,000 vel an m An tawng hman lâi zualte chu Konkani, English, Portuguese, Hindi leh Marathi a m, tun tawi fel takin a sawi bawk a,

"Harvalet Water Falls pona kan kal lai chuan kawng kamah thung buk, taw luh mai—hna chhah tak tak a tam mai a, Chhewnt thung a nih thu leh a rup aranga zu chi khat 'fenny' an nam dante sawin min hrui-tupa chuan bus chhinga kan la chuan lai chuan min hril zel a Kan dang lama tiang panga lewng lawh sen vik mai ka thir lai chuan, This is Wealth of Goa Goa min hnat a nih hi, This is Wealth of Goa Goa min hnat a nih hi, Japan rama leh ram

dang dangah an thawn chhuak thin a ni ' tun a
au lauh lauh mai a

Chu mi ni chuan Mayem Lake, tlang pathum kâr
zaha awm a ni mai e, chu chu kin tlawh a A
nuamin chu hmun chuan ka rilru a la em em mi
a A mawî bîkah a fianual raih mai a Mahse,
kan hmanhmawh avangin lawnglêngah pîwh kin
chuang hman ta lo va, A bula restaurant-a thing-
pui kan in zawhin kan thîr a Pangpâr mîwî tak
takte chu a vul chûk mai a, kham lo takin kan kal-
san leh ta a

'Zuari lui kam, vei lamah chuan hmun pakhat kan
tlawh bawk a Chu mawh chuan ka rilru i khawih
zual Lung khawkrawk tih mai theih a ni , Zuari
tupuah chuan tlemin a va pâwng chhuak deuh va
A bula restaurant chu a lun em em mai a, engmah
kan lei ta lo va A chhip lamah chuan kan lawn
chho va, min hruaitupa chuan nula leh tlangval in-
hmangaih takte chanchin sawin a tlangval chhungten
India nula an duh loh vânga an ram lîmî hawng
tura an tih dante a sawi a Chu hmun chu an in-
hmuhna hmun a ni a, an inhmangaihni zawng zawng
fawk khâwma a puah kehna hmun a nih vânga tun
thlenga hmun hmingthang tak a nih tâk dante chu
tham tak mai hian a sawi a Chung thil a sawi lai
chuan James-a dâra kuahin ka hmaa lunga thu in-
ziak—Mr & Mrs Paula tih chu ka chhiar a, ka mit-
tui a tla zawih zawih mai a

Dona Paula tih a hming an vuah chu mawî ka ti
hming ka ti em em mai a Zuari lui kama Dona

Paula awm chu inhmeh ka tizual em em bawka a
 Zuari lui kama Dona Paula chuan tun thleng hian ka
 lung a tileng a Dona Paula tih leh Zuari tih ngawt
 pawh chuan vaw! tam tak ka mittui hial a titla thin
 a ni He hmun hi Goa rama kan thil hmuh zinga
 ka rilru khawih ber a ni

"Old Goa hmuna Se Cathedral leh Basilica of Bom
 Jesus kan tlawh bawka a Se Cathedral-a an dar hian,
 golden bell ri chu a maw! em em mai a All India
 Radio, Goa pawhin an programme an tan dawn
 apiangin chu dar chu an tiri vul vul thin tih thute
 chu min hruaitupa chuan a saw! a Basilica of Bom
 Jesus chu St Francis Xavier-a ruang dahna a ni a,
 keini pawhin kan en ve nghe nghe a St Francis
 Xavier-a ruang chu a entute hmuh theih turin Se
 Cathedral hmunah vaw! 13 zet a pum puin an pho
 chhuak tawh a November, 1974—5th January, 1975
 khan a vaw! 13-na chu an pho chhuak a St Francis
 Xavier-a ruang, kum 422 laia upa chu a entute
 an tam hle niin a saw! a

"Tupui kamahte chuan thlufim a thaw nuam em em
 mai a Mi nuamtawl vak vel leh Hippies rual intawh-
 len chuan mit a titla em em a ni Sap nula leh
 thlangval, saruak ngal ngata an khawsa ka hmuh chuan
 rapthlak ka ti em em mai a Mi chi tin mai kan
 zi nuk nuk mai a, mahni tawkah chuan James-a
 nena khawsa kan ni bawka a lungawithlak ka ti a,
 nuam ka ti tak meuh a ni.

"Goa atang chuan Steamer-in Bombay chu tufinnat
 lam atang thungin kan pan ta a, Ka ten chuan

engkim mai chu thil thar, mahse, duhawm bia mai a ni ngawt mai a Bombay pana lawng chung atanga khua kan thir laite chuan vannei ka inti em em a ka rilru a hlim tak meuh a ni

"Bombay khawpui chu duhthusam ni lovin a tik ngein ka hmu a J mes a chuan a pa engmah huih lova kan pahnia an in lama luh chu nuam a ti thei lo va Colaba vengah chuan Hotel pakhatah kan in nghat ta a Khawpui hmerchhia mahni maia hotel a awm him lohzia sawin chhunah chuan pawn lamah min kalhnan a, min chhuahsan thin a Hotel ah hian ni huih kan awm dun a ni "

Mrs Shujata-i a lo kal a, hna pawimawh tak thawh tur a neih vanga office a chhuahsan tum thu chu Thlamuana a rawn hrih a Hlim taka bian an duh ang anga lo inkawm turin a ti a An thingpui tur a kohtir thute sawin a chhuahsan leh ta mai a Mrs Shujata-i a kal hnu lawk chuan thingpui a lo thleng a, an in dun a

Thingpui in zawh chuan Catherine-i chu inthar turin a chhuak a Thlamuana chuan an inhmuh tuih lama hmuhsitna rilru nei rana a kawm dan te, thil a nihna tak hriat hmaa ngaihdan tenawm tak mai a nei ziah maite chu a ngaihtuah a Catherine-i chan chin ngaihtuahin thil tam tak a ngaihtuah kual a A chanchun kimchang taka a hriat theih tak avanga a lawmia leh a thlitha a tluan avanga a hlimna chu a sang hle a ni

Catherine- chu a lo lut leh a, him hmel pu tak mai
 hian a thutnaah chuan a thu a Thlamuana chuan
 Catherine- l hmel him tak a hmuh chuan mak a ti
 rilru hie a Thu pangngai mai mai sawia inkawm
 harhin eng emaw hun chhung chu an hmang a A
 chanchun a sawi zawm leh ták hnu chuan-chik takin
 a ngaithla a A sawi uar lai te, a sawi loh te a
 sawi dan te, ama chungchang a sawi dan leh mi dang
 chanchin a sawi dan te, lungngaihna hnuasa a awm
 laia a thit thir dan leh a him laia a thul thir dan
 te, an inkar hlat lamte nen lama hriatsak tum chuan
 a ngaithla a Thul tul tak ru thin mah se, mi thu
 sawi leh an sawi lan loh inkar hlat zawng hlat
 mawh chu haisa a ti a

"Bombay-a hotel-a keimah maia ka awm châng chuan
 tamte ka nati a, ka nu leh pate ka ngai em em mai
 a. Mahawma ka dawn zawng zawngte min hmuh-
 pat lova an boral tate ngaituah chuan a châng chu-
 a. ka huk a ulh jenh mai a La dam se an lawm
 dan turte ka ngaituah a, a châng pher chuan lawm-
 na leh lungngaihna chuan min bual thin Ka pu
 te chahngkual awmte nei lova tlan be mai maia
 min ngai ka ring a, ka ni pher chuan aachhia min
 lova zui bawh bawh ka ring a. Mahse, duh ber
 nei Bombay chawngak him taka kan awm awngin
 Bawh a thit rã chawngak mak ka ti em em a.

"Mahawma a ni a, mahawma a ni a, mahawma a ni a. Chh-
 mahawma a ni a, mahawma a ni a, mahawma a ni a. Chh-
 mahawma a ni a, mahawma a ni a, mahawma a ni a. Chh-
 mahawma a ni a, mahawma a ni a, mahawma a ni a. Chh-

pak khu lai lai chung a han kâwk kaw lai ka
hmuh chuan James-a chu chhuanawm ka ti i mipa
hiah hiahin ka hmu a A hma zawng ainn ka ngai-
sang zual a

"Thim thet thetah Kama'i Nenu Park-ah min hruu
a Pangpar mawiza leh an chei thianghmzia chu
sawi ngai lovin i hiat vek ka ring Kawngpui atang
chuan pheikhawk lem, lian em em mai ka hmu a
A chung chu in anga siam a ni a meikhu chhuah
na pawh an siam nghe nghe a Mahse, i chhâwngi
liwn chhoh erawh chu naupang tan chauhva phal a
nih vangin kan lawn lo va, hmun leh hmunah kan
thlir a

"James-a nena kan lût dun chu mi an tanin an zi
nuak nuak mai a Chhungkuaa kal te nula leh
tlangval inthlahlel tak maite leh a hlawpa kalte an
ni hlawn a Mahni masa tei ni awm takte pawh
hmuh tur an awm a Mipui tam tak mai inkal thelh
sung sungte chuan min dip lo va pangpar mawi tak
maite chuan kan induhna tizualin ka hua a, hmuh-
nawm ka u em em mai a

"Bogkim mai chu an mawina zawng zawng nena in-
thuanma thuan tak masa inthuan ni berin a lang a
Phala umgheng riale thu dun chung chuan mi che
vel leh pangpar, mawi tak takte chu ka thlir kual
mai a. Ka thik lo va, ka haw lo va, ka duhsak
talo zak ni berin ka hua James-a kuah chung
chuan ka mui ka len kual vel ruai a

"Pangpai maw tak mai ka thlii reng lai chuan an rim tuina leh an duhawmna chu ka mitah sawi thiam harsa khawp hialin a maw chuang hian ka hria a An mawina chu tam taka tihpun ni hian a maw a Duhawmna famkima inthuan ni ngawtin an lang a Ka rilru chu lawmna leh himna chuan a luah khat thit ta mai a, 'Ka tan kum tuangin par la, i tan kei pawh ka vul ve ang e,' tun James-a chu thlahlel tak mai hian ka kuah a, kan infawp vawng vawng a

"Catherine,' tun maw em em mai hian ka lam hawun a nui sak a 'Lehlamah sawn han haw teh,' tih pahin tlamin min kuai her deuh va 'Rala de chuai saw i hmu em?' a ti a 'James, a va maw em em ve' zawi sap hian ka ti a 'Tlang panga de chuai ang maia a piah zawka de chuai saw Oberoi Towers a nih saw Five Star hotel hmingthang tak a ni a Kan hnaih zawka mi eiawh saw chu Air India Building a nih saw An zahpuawm lo teh asin ' tun min kuah nghet sawt a, ka banah chuan a hmer vawng vawng a

"Eng emaw hnu chuan, 'Chu hotel-ah chuan awm man a tam hle ang maw?' tun inthlahrung tak mai hian ka sawt a Zahzah a kawr hma kitha chu ka hmet nap nap a. 'Zan khat awm man chu Rs 300 atanga Rs 500 a ni ber a, mahse a nuam khawp asin' a ti a. A ngawi deuh dat a, 'Catherine, saw hmanah sawn awm ka rilruk a Mahse, a hma hun eng emaw atanga haub lawk a nih leh chuan chan a harsa em em a. Kun pawh kan chung ta lo a

u Mahse, remchang hmasa berah chuan kan la
 hawsa thei ngein ka ring I tan hian engmah ui
 ca nei lo tih chu i hai loh ka ring a Hlim tak leh
 nuam taka kan awm dun theihna tur chauh ka
 ngaihtuah thin a Hmangaihna chauh hi—rinawm-
 na nen thlakhlelh tur a lo ni' tun min kuah a, min
 fawp vawng vawng a

“Kei chuan eng anga nuam nge tih leh eng anga ro-
 pui nge tih chu ka ngaihtuah thleng pha hauh lo va
 Mahse, ka suangtuahna mai pawh chu thlakhlelh-
 awm ka ti tâwk em em a ni A hma z'awng ai chuan
 tha leh duhawm ka ti a a kiang a awm chu hahdun-
 thlâk ka ti em em mai a

‘Kan piaah maia de sep sep chu dumdê tam tak mai
 ang berin ka hria a Mahse, James-a hnenih chuan
 engmah ka sawi chhuak ngam lo va ‘Saw laia de
 sep sep saw eng nge ni?’ tun zawl sap hian ka zawl
 a James-a chuan, ‘Saw saw alawm miten ha hipa
 an sawi huai huai ‘Marine Drive’ — Queen’s Neck-
 lace an tih fo chu Tuipei kam a ni a, a kawng a
 hianin a ngil tha em em mai a A thianghlimin a
 mâm tha a a bul vela inte chu tha tak tak vek a ni
 a Saw lai kawngpui zau takah sawn taxi leh car
 chatlak miah lovin a tlan zut zut thin a Thuang
 hian an kaitur a, mahse kawngpui bula electric êng
 a that tawh avangin a hma lama a êng hian zawk hi
 chhit an phal lo va, a êng tê zawk chauh an chhi
 a. A de sep sep, a var saw kan lam hawia lir thei
 thuch i thuch nga laia tama inthuaaha lo tlan an ni

a. A de sep sep, a sen saw chu chutrang bawka in-
thuah tam lehlah hawi zawaga lir thei tlan a nih
saw A hning lama a eng sen vet vet chu a sena
de sep sep saw a ni a Bombay khawpua awm
pawh hian hmuhawm kan u a, kan en ning thei lo
asin. Hun remchang kan neih chang apiangin helai
hmun atang hian thimhlamah kan thir thin a ni,
a u a

"Catherine, a piah deuhvah sawn a enna hmun an
siam a, chu hmun atang chuan a fiah lehzuat asin '
a ti a Kan inbeng kang a, kan inkuah pheh ta a
A enna tura an siam hmun atang chuan chiang tak-
in a hmuh theih a Kan hnuat maiah chuan thil
dum tam tak mai ka hmu a, 'Kan hnuata dum tam
tak khu eng nge ni?' tun ka zawt a James-a chuan,
'Kan hnuata mi khu chu Chowpatty Beach a ni a
Mite tiai boruak tha dawna leh thilfim thlahlela a
za real ruata an kai thinna a ni a, a lar ve khawp
asin. Dum rush khu chu chhun lama tuipui chim,
thei lama a kiansam leh tak a ni a Tuipui kama
mihlailai tak mata an hian am taka hmange chu
tuipui tute chuan dip buai hlauvin an kiansan a
ni a, 'Kawngpu kama dum thlah chuan khu chu thing buk a ni a,
khuang thing buk hnuahle khuang nua leh thagval
tun lai mai an khawp a. Koni ang mata mihla-
hlae pawh eng emaw tak an awm ngela a mawm
hman an thilfim le a saw, thi pah chuan ka
bawh hman a a hman mip kuah a.

"Catherine, thi pah chuan ka dorch a hman a. 'Kaw-
ngpu chuan saw thir ve mak teh' Bombay khawpui

'a ropui ve teh asin,' a ti a Ka vei lam pang awa Bombay khawpui chung ka han thir chu a sen-vâr phât mai a In han pui pui hlin a khat ni ber mai a, ropui ka ti em em mai a Chutia a la thir lai chuan, 'Catherine, kin awmna tlâng hi Malabar Hill a ni a, Bombay khawpui veng chhuan-awm ber a ni a Mi hausa tawntâw hlin awm chawmna a ni a Sawrkar mi han tak tak leh Film star eng emaw zih awmna hmun a ni a, a lar khawp asin,' a ti a Zawmuingin gate lam pin chuan kan inkuah chhuak leh ta a

'Kamala Nehru Park atang chuan Falkland Street lam panin min hruai leh ta a A kual zawngin kan kal a Little Gibbs Road-a chhukin Napeansea Road-ah kan kal thla zel a Camps Corner tlan pelin Bombay Central lamah kan kal a Tichuan Falkland Street lamah chuan kan pheir ta a

"British sawrkar leh Argentina sawrkar, Falkland thlarakai inchuha an inberh chungchang thu chu chan-chinpu lam atangin ka hre ve tiwh a Mahse, Bombay khawpui ah Falkland Street a awm rin ngaihna reng reng ka hre ngai lo va

"Falkland Street chu kawthlêr zim tak, fai lo tak a ni a Thim deuh laia kan kal zeuh zeuh avangin

chiangin engmah ka hmu thei lo va. Ka hriat dan chuah kawthiêr chhuanawm lo tak a ni a. In pî-khat bulah taxi chu a dîntîr a, chuan man a pek zawh chuan kan chhuk ta a. Concrete building han vak lo panin kan inkuah a, a chhawngah kan lawn chho va. Zan a ni bawh a, a thim ruih mai a. Ka hmu fiah lo nain in tha tak chu nîn ka hre lo va, in hlui tawh tak ni âwmin ka ngai a. A rim pheî chu a chhe hauh lo va.

“Kawngkhar a kîk pah chuan an in a ni tîh mîn hrih a. Tuai hnum leh enkawl thianghlîm a ni lo va, mah-se Bombay khawpua mahni in leh lo nei thei chu mî pangngai chung lam ni ngei turah ka ruat a. Hmun lai tak a nih vangin a hlut dan turte chu ka suangtuah a. Kawngka bula kan la dîn lai chuan a pa nen maia awm an nih vangin pindan pahni khat chauh an luah thu leh a dang zawng chu mî dang an luah hawhtîr thute chu mîn hrih a. A pa nen maia khawsa an nih vang chuan an in luah man ngawt pawh ei sen loh hui ka ng a, khawsa thei tak an ni tîh chu ka hre ta a. Mahse, a kiang-ah chuan engmah ka sawi hian lo.

“Pa pakhat hian kawngka a rawn hawng a, mîn chi-bai a. James-a chuan mîn inhmêhriatîr a, kan lut ta a. Khua a hui bawh a, thei tui kan in muang-chang a. Hmêchhê tîerawî ngo lo tak pakhat hian kan mawh apang chu a a, an awmpu nîn ka ring mai a. James-a pa chuan hîm tak mîn mîn ba bawh bawh a, ka chhahhite chu hmel hîm tak pî chhahhite chuan mîn zawh a.

"Kan inbual fai hnu chuan chaw ei an siam a, a hmei a tui baw k a, puar takin ka ei a Hei hi James-a nen chawhlui kan kil dunna hnuhnung ber a ni

"Chaw ei kham chuan pindana kan lut a, mutna kan siam nghal mai a A pindan chhung chu chiang-in ka hmu lo Mahse, tukverh pahnih a awm a, in kilah thawmhnaw dahna bawm lian tak mai a awm a Khum sir majah chuan dârlhalang lian pakhat a awm a Zan a ni a, kan vak chau baw k nen tho-silên sen-dâng hnuaiah chuan kham lo tak hian kan inkhâl a Tui takin kan mu dun a Hemî zana James a nena kan mu dun hi James-a nena kan mut dunna hnuhnung ber a ni

"Zingah chuan hma takah James-an min tiharh a, 'Catherine,' tui min kuah a, ka khêlah kherhin min fâwp a Mahse, a nui hmel chuan ni dang ang lo deuhva hriatna ka nei a, engmah phe chu ka zawt lem lo va Nghet taka kuahin ka fâwp vawng vawng a 'Tih tur pawimawh tak ka nei a, ka va zing chhuah zawk ang e Nang chu lo mu la, ka lo kir leh thui ang,' a a Inthlahrung tak hian 'Ka lo kal ve a tui lo em ni?' ka ti a 'Ka lo haw leh thui ang,' ti chauhvîn min chhang a

"Kawngkapui thleng chuan ka thlah a, mit leh mita menin, hmu leh hmu inchuktuah chuan kan infawp a A chezia leh a hmelah chuan ngaih that lohna hian tak ka nei a, mahse a chhan awm reng reng ka

hre thei lo va Râl do tura, chhuak ka thlah liam ta ang bera ngaihna hual ka nei a Kawngkapui atanga ka thlir liam ta chu James-a ka hmuh hnu-hnun ber a ni ta

"Kawngka ka kalh a, khumah chuan ka muzâl leh a Khua a la thim thet thet a, muthih leh ka tum pawhin ka mut rêng rêng a chhuak thei hauh lo mai a Ka rilru chu James-a nui hmel leh a chezia buaipuin ka ngaih that lohna chhan dapin a buai em em mai a Mahse, a chhan âwm engmah ka hre thei lo va

"Eng emaw hnu chuan ka tho va, dardhlalang lian hmaamenin ka mit ka nuai nak nak a Ka hmai ka phih fai hnu chuan ka mutna khum chu ka ching fel a Khuma thu chungin bang ka han thlir kual a, bangah chuan saruaka inpâwl lai lem leh mitem tenawm tak tak mai chu ka hmu ta teuh mai a Ka tim deuh uai a, mak ii tak mai chuan ka han thlir kual ta a Bangah chuan mitem bâwraw pui pui hli mai chu a lo intâr buai mai a A ngaihna reng reng ka hie lo va, James-a chhuak tur ka thlah laia ka rilru puthmangte ka ngaihtuah kai a Thi kaih-mang ka ngaihtuah tâk hnu chuan a ngaihna ka hre lo zual tulh tulh ta mai a

"Tukverk ka hawang a, ka hmuh theih ang ang chu ka thlir kual a Mahse, in chhawng sang pui pui hli mai chu a lo ngir khup mai a, khua pawh hawi theih a ni meuh lo va, Pindan chhungah chuan ril-

ru buai tak mai chuan ka awm a, chhungri lamah ngaih that lohna lian tak nei chung chuan ka tei ka tei mai a

“Eng emaw hnu chuan an awmpui nula tleirawlin kawngka a rawn kik a, ka hawn thua a Chaw-thleng nen ka ei tur chu a rawn chaw lut a, ka pindanah chuan chaw ka ei a Mi thar ka la nih vang ni ngein ka ring a, min en duh em em mai a Ka chaw ei chhung zawng chuan ka bula dingin min thlir reng mai a Mahse, kei chuan engmahin ka be lo va, ngaihsak lo tak anga lang chuan chaw chu ka ei mawih mawih a

“Chaw ei kham hnu chuan James-a pawh a lo hawn mai rinna ka nei a Khuma tluzalin ka mu hah-chawl ta a Chutia khuma ka mu chu ka lo muhl a, ka mumang lamah chuan ka pûte in lamah ka lo awm a Ka nî hian thinrim em em mai hian min melh a, min hau hrep mai a Ka hlauhlawp chu ka mittui a tla zawih zawih a, ka khûr hlawk hlawk mai a Mangang tak mai hian tlan bosan ka tum a, ka thangharh ta a

“Ka harh hnu chuan ka pûte in lam hlir mai chu ka ngaihtuah a, Ka nîna min tihretheihzia te, a fatten min tihduhdahziate leh lungngaia ka jah nasat êm êmziate chu ka ngaihtuah a Ka nu kiana ka thlamuan thin dan te, a mi hmangaihzia te, ka tana a inpekna thûkzia zawng zawngte ka ngaihtuah kai a A thuih zana ka beidawnzia leh ka mangan dan

zawng zawngte chu ka hre chhuak a Chung thil
zawng zawng chu ka mitthlâah fiah em em mai huan
a lo lang iar iar mai a

"Thil kal tawh ngaihtuaba khuma ka mut lai chuan
kawngkhar kik ri ka hria a James-a ngei a nih
beisein ka tho thua a Ka mai thak ka hiat a,
kawngka chu ka hawn ta a

"Nula a lo ni a Sam tawi lam, buk chhûm mai a
ni a Sa the tak mai, hmai hiai zet mai a ni a A
mithmai a mêt a, a' tidum huam mai a Hnawihsen
a inhnawih sen tur mai a, a hming chuan pawnfên
chu a fêng a Pan tak, chhing tak mai a ni a Ruak
deuh kûng mai chuan a lo ding a Ka hmu thut
mai chu ka phu deuh zawk nghe nghe a

"Engmah sawi lovin a lo lut a, dârthlalang hian lam
a pan a, a hmai nualin khumah chuan a thu a, a
let tup tup ta mai a Kawngka ka khâr a, khumah
chuan ka thu phci ve a A cheza leh a hmei atang
chuan mi-hur ngei' nîin ka ngai a Tlangnêl tak maia
a che vel ka hmuh chuan mak ka ti em em mai a

"Ka pinden bul maia awm a mah thap min hrilh hpu
phai chuan mak ka tzuai hle a, Sawfiah thum
ruai loh a ni a, ka rilru chu a ti deuh nguh a.
James-a chhuak tur ka thlah ham atang khan ka
beisei lo ang tak tak mai chu ka zawng chho ta a,
ka chhâi rilru em em mai a.

"Ka bularawn thuin min hnaih a, ka mala kherhin min kuah thut a, rem leh rem lo chung hian ka biangah chuan a fawp ta a. Ka timûr a ding sung sung a, 'I tenawm Chhuak vat rawh,' tui ka râr tuar a. Ka nam per lawp a, ka ding chhuak nghal thui a

"Engamaha min ngai lo hian a nui ta chiam mai a, khumah a zuang lawn a, a let leh ta tup tup mai a. Chutia khuma a nui vak mai ka en reng lai chuan ka tiril a fanin ka khur hlawk hlawk mai a. Engmah mumala hre lovin eng emaw chhung chu ding chung chuan ka thlir reng a. Dârthlang hian hmaa kalin a inen a, ka lam hawi hian a nui leh ta chiam mai a. Banga mîlem, saruaka inpawl laite ka hmu a. Mi-hur chezia ka thlir lai chuan ka bing mum mum a, chechâng lo chuan ka ding ta reng mai a

"Min rawn hnaih a, min kuah leh ta thut mai a. Namen lova nasain ka râr thawt a, ka kat dawrh mai a. Bangah ka insawh tawk a, ka khur zawih zawih mai a. Mi-hur nu lan chu za em em mai hian a nui thler leh ta tlâwrh tlâwrh mai a. Min rawn pan hna a, ka lo insaseng thui a. Banga mîlem ka delh thlêr, saruaka inpawl lai chu a chul a, a fawp ta mai a. Mi râp lutuk a, ka khur hlawk hlawk mai a. Chutia mîlem fawpa a chul hnu chuan min rawn en a, min nuh pah chuan, 'I it-awm reuh,' tui ka hria a. Tichuan min chhuahsan ta a

"Khur zawih zawih chung chuan kawngka ka khâr a, ka kalh thui a. Ka khumah chuan ka bawkkhup

thlawp a, ka mittui a tla ta zawih zawih mai a Thil awm dan chu mak ka ti a, ka mumang ni hialin ka ring a Mahse, ka mumang a ni si lo Nikhaw hre lovin ka let reng a ni ber Chutia ka muzal chu ka lo muhil a, mumang ka nei leh ta a

"Ka mang lamah chuan ramhnuaiah huan kawng ka bo va, ka vak ka vak mai a Hnim pik tak tak karah te, khâm kârahte vakin ka chau em em mai a Harsa ti tak chung chuan phai zawl zau tak mai-ah chuan ka vak chhuak hlawl mai a Chu phai zawl hring dup maiah chuan sava hring maw em em mai hi ka hmu a, Tha ka tum ka it em em mai a, man tumin ka um ta a

"A thlawh hlat loh avangin beisei takin ka um zel a, a chang pheh chuan a mei hmawrte ka khawih thuak thuak thin a Chutia ka um ka um lai chuan lui dungah a thlawk ta a Lung khawkrawk karahte chuan man tumin ka um ka um mai a Lungpui chungah a fu ta a, man mai tumin ka bawh rawk a, a thlawk bo ta daih mai a Ka ui em em mai a, ka chauh em avangin lungpui bawh chung chuan eng emaw chhung chu ka bawh thlawp a, ka thlii zui vawng vawng mai a

"Ka mbeng kang a, kir leh turin ka insiam rem ta a Pen khat emaw ka pen hman chauh va, ka mur chuai ta mai a. Ka thil rah nem nuak mai chu ka hian en a, ril hrawl em em mai hi a lo ni a Min chuk tum hian min lo tin uah mai a. Ka bing muo

a, hlauhlarp leh thlabâr em em mai chuan ka kîr dawrh mai a Ka tirlah a man a, ka khur zawih zawih ta mai a Hnim pik zinga ka bawh thlawp chu tlanchhiat tum-in inbengan ka tum a, pangang hrawl em em mai hi ka tham a, namên lova nâs hian ka râk tuar a Ka hlau lutuk chu ka zuang dawrh a, rûl chu ka delh ta chawih mai a Awi' tûn ka rûm dawt a, ka thangharh ta a

“Ka thanharh hnu pawh chuan ka la khur zawih zawih mai a Ka thu chhuak thuai a, ka puante chu ka hlim a, ka en kual ta ruai mai a In chhungte chu ka thlir kual a, khum hnuaite chu khur hlawk hlawk chung chuan ka en ruai a Mahse, engmah ka hmu lo va

“Ka mumang mawh mai chuan min tibuai a, rap thlak ka ti em em mai a Thil kalhmang ka chhut a, engkim mai chu buai zo ta veka ngaihna ki nei a, ka rilru a mangang em em ta mu a, James-a lo haw hlan ngawt mai chu ka nghakhlal a Khuma ka thu pawh chu ralmuang lo tak main ki thu a, ka thin a phu zawih zawih reng a

“Kawngka kîk thawm ka hria a, James-a a nih tawh ngei beisein ka tho thuai a Ka mal thak ka hiat a, ka mûr uai a Eng emaw awm nia ngain ka en a, mahse engmah pheh chu a lo awm lo va Kawngka chu ka hawng thuai a James a pa a lo ni a

“James-a chanchin ka zawt thuai a, mahse engmahin min chhang lo va Khumah chuan kan thu a, ka

chanchua tlem tlem min zawt a, hmel tha mi tih thu
 leh an hnena ka awm ve dawn avanga a lawmziate
 chu a sawi a Min thut hnash a, min kuah ta a
 Mak ti taka enin a ban ka la a, ka pahsak thua a

"Min pawisakna nei hauh lo hian min kuah leh ta a,
 ka biangah chuan min fawhsak a 'Ka duh lo I
 ti mak em mai, ka pa ' ka ti a Tâl chhuah tumin
 ka tang chuan a Mahse, a chak em avangin ka tâl
 chhuak thei lo va Chutia ka bianga a fawp chu ka
 tum uai uai a, 'Min thlah rawh min thlah rawh '
 tun a bante chu ka nam nawk nawk a Ka mittui
 a tla ta zawih zawih mai a

"Eng emaw hnu chuan min thlah a, 'I fel dawn
 khawp mai,' a ti a Nâ ka ti lutuk a, lei lam enin
 ka kûn a Ka kap kara kut suihin lungchhe em em
 mai chuan ka inhnit hlawp hlawp a Chhantu ngai
 ngawih ngawihin ka inhria a, ka mang lamte ka han
 ngahthuah chhuak chu ka tirilah a man a, ka biang-
 ahte chuan ka mittui a luang thla ta zawih zawih a
 Ka khur hlawk hlawk mai a

"A hma lawka mi-hur cheziat chu ka mitthlâah a lo
 lang a, mak ka tun ka pik bluah bluah mai a Ka
 mumang ka ngahthuah chhuak a, ka bing mum mum
 ta mai a. Chutia mittui tla zawih zawaha ka la thut
 lai chuan punden lehama nui thawn ka hria a, a
 nui ti atang chuan mi-huru ngei nui ka ngai a, min
 chhah chhah mai a. Ka hnung lama ka sam
 pahin ka dik chhuak a, banga miler, saruka

inpâwl laite chu ka hmu a, rapthlak ka lutuk a,
ka tap ta zawih zawih mai a

"Mittui tla zawih zawih a ka tap chu minrawn kuah
a, khumah chuan min kuah thlu ta a 'Ka duh lo,
ka duh lo' tun ka râk tuar tuar a, ka bawkkhup
thlawp a Ka malpuia hmeiin minrawn kuah zang-
thal a, 'Awi ka nu, ka duh thei lo,' tun fiah lo
tak hian ka iûm ka rûm ni berin ka hia

"Nula, tâl tâl mah ta che I ta i ni tawh lo va,
ka thu thua awm tur i ni tih hre ta che Nizana i
tlangvalrawn mutpuipa khan Rs 5,000-in a hralh
tawh che tih hre ta che I hurzia chu kan la hre
dawn chauh alawm,' a ti a Ka sahâl a, ka thaw
huam huam a 'Ka duh lo A ni thei lo' ti
tun ka inhria a A theih ang angin a biangah chuan
ka nam nawk nawk a

"Ka leina zah min pek chuan i duh duhin i awm
a thuang a, inngaihtuahna hun ka pe ang che,' tun
min chhuahsan ta a

"Ka bawkkhup thlawp a, chhuak em em mai chuan
ka tap zawih zawih a Ka nu leh pa ka ngai ngawih
ngawih a Ka nuin, 'I thatna turin Pathianin engkim
a ang,' a tihte chu ka ngaihtuah chhuak a Eng-
kim mai chu dik lo zo veka ngaihna ka nei a Pa-
thian ka dem a, ka nu thi tawh chu ka dem baw a

"Tun hmaa ka lo suangtuahna zawng zawng chu
mitthla angin an thâm ral a, mumang angin an bo

zo ta Vanduai chuang ka inti a, ka mang a angin
ka thlâ a bâr em em mai a Chutih laia ka mang
anna tizualtu ber chu pindan lehlama mi-hurnu nui
thawm a ni a A nui ri ka hriat chang chuan tun
thlak ka ti lutuk a, ka rilru a na ngawih ngawih
thin a

'Khum arawn nghing lawih a Ka kut khing hnihin
ka lu ka kuah a, bawkkhupa mu chung chuan ka
khui hlawk hlawk mai a Ka malchunga thâmin
min iawn nam nawk a, 'Mi-hurnu, cheng sangnga
min pe dawn nge ka hnenah i awm dawn ? tun ka
hria a Thlan fimin min bual a, ka sahâl huam
huam mai a

'Ka ban vei lama hmerin nghet tik main a vuan a,
dim lo tak mai hian min pawt tho ta lawp mai a
A ban ding lama min kuahin min pawm thu a Rap
thlak ka ti lutuk a, 'Awî, a na em mai ' tun fiah
lo tak hian ka rûm a Ka kawr hma kîlhna tla
thawt khawpin min phih sawk a, ka kawr min hlih-
sak ta a Engmah mumala hre lovin 'Awî' ti tun ka
inhria Ka hnute dawmna hru a pawt chat a, min
hlihsak leh ta a

"Min thlâh a, khumah chuan ka insawh hnawk a, ka
bawkkhup thlawp a, ka rûm ka rûm ta ni berin ka
hrja Dimdawina chhe tē pawh nei lovin mitthi sawi-
sa ang mai min sawisain ka pawnfen a pawt thla a,
min hlihsak leh ta a Bawkkhupa ka kut khing hniha
ka lu kuahin ka khur zawih zawih a Ka kekawrtē

min phih thlaksak a, min hlihsak leh ta a Mumal-
in engmah ka hre lo va, mahse saruakin khumah ka
mu tih chu ka hria a 'Awı' tun siah lo tak mai
hian ka rûm ka rum a

'Ka dar vei lama kuahin min kuai zangthal a, a lam-
ah chuan min kuai let tawp a Engmah pawh mu
mala hre lo, rilru nâ leh manganga rum rum chu
min pawisakna chhetê pawh nei lo chuan min nghai-
sa ta a Ka theih ang angin ka tang a, ka kete chu
ka tawm hram hram a Ka ban ding lam leh vei
lam bânpuam lai ve vea a kut khing hniha min nawr
betin min bawh zangthal a Ka theih ang angin ka
lu chu ka vei lamah ka thle hram hiam a Mahse
ama tisa chakna chauh buaipuin keia rilru na leh
mangang chu min pâwl lui ta a, ka thaw a sa huam
huam a, thlan fim chuan min bual hlup hlup reng
bawh a

'Mi chak lo zawk leh engmah ti thei lo, mi mang
ang leh rilru na ngawih ngawih chu engamaha min
ngai lovin ama nawmna chauh buaipui chuan min
nghaisa ta a Min pawisakna chhetê pawh nei lo
chuan min khâl zui ta a Hetianga rapthlak hi a
tawng ve lote tan chuan hriat thiam rual a ni lo va,
a mak tih mai bâk chu sawi ngaihna awmin ka hre
lo Mipa hi eng nge maw an lo niha, eng rilru pu
mi nge an nih? tun tun thleng hian ka ngaihtuah thin

"He mi tuma ka thil tawn rapthlak tak hi ka dam
chhungin ka theihngih thei dawn lo va, mak tun

ka thih ni thlang pawhin ka theihngihl bawh hek lo
 vang Hetianga mihring kan awm thei hi nang ngei
 pawhin mak i tuh ve ngei ka ring "

A hmel leh a taksa che vel atang chuan a thusawiah
 chuan a cheng ngei nun a lang a Thlamuana chuan
 a nihna tak phawrhin a rilru tak tak a sawi chhuak
 aun a ngai a, lainatawm a em em mai a Chutia
 a thusawi a ngaihtlak reng lai chuan mipa hi kan
 sualin kan lo va rawng ngai em em ve, tun a ngaihtuah
 a Awmnê m zawk leh thahrui nei tlem zawkte chung-
 ah hian eng kan nge rawng tak maia kut kan thlak
 thih chu aw, a ti vawng vawng mai a Engati nge
 tanpu ngai leh dindawi ngaita cuungah hian kan lo
 inlulin thun ni ? tun amah leh amah a inzawt ta hial a

Hmeichhe dinhmun chauhzia te, derthawnzia te, nepzia
 te, an khawngaihthlaka an lainatawmzia zawng zawng-
 te chu a ngaihtuah kai a Hmeichhe dinhmun hniamzia
 a ngaihtuah rual rual chuan mipa sualzia te, rawnzia
 te, rapawmzia te, an chimawma an tenawmziate chu
 a rilruah a lo lang a An mihringpu ngei leh anmah-
 ni ngai ngawih ngawih—an duhsakna ngiata beisei
 fo thntu leh an thlamuanpuia an inhnemna ve ber-
 si-na chuti em em maia an chungah kut lo thlak chu
 mak a ti a Amah ngei pawh chu a indem a, a insit
 em em ta mai a. Mipaa a lo piang chu zahthlak a
 ti a. Mithse, mipa a nih vang chuan vannaia mngalin
 a lawm em em a ni Hmeichhia a nih loh vanga
 lawm a ni lo ya, mipa tan chuan mipa nih hi vannerh-
 thlak tak nih a ngai a, churvang zawk chuan lawm-
 em em ti a ni.

Pehhel awm map lova a beisei ai daiha chianga engkim a sawi avangin lawmawm a ti a A hriat duh chiang tak maia a hriat avangin a rilru a hlim em em mai a Nawhchizuara a khawsak lai chanchin sawi tura sawmin chiang tak maia engkim a sawi avanga lawm thu sawi chuan a thusawi chu ngun tak main a ngaitla leh ta a

“Chutia ka duh lo chung min mutpua min khalh hnu chuan min chhuahsan leh ta a Mumalin engmah reng reng ka hre lo va Eng emaw hnu chuan ka tho chhuak a, chhuata ka thawmhnaw a parhte chhar tur chuan ka khum atang chuan ka chhuk a Ka thawmhnaw hâk tuma ka chhar khawm lai chuan saruak chuan dathlalang lianah chuan ka inhmua Nâ ka ti lutuk a, ka mittui a tla zawih zawih mai a Ka hmai hupin khumah chuan ka bawkkhup thlawp a, chhuak em em mai hian ka tap zawih zawih ta mai a Rei tak chhung chu engmah hre mumal lovin khumah chuan ka tap ka tap mai a

“Chutia ka duh lo chung min mutpui tâk hnu chuan James-a thlith dan chu mak ka ti a Mahse ka hma ngaiha ka duh em avangin ka haw phal lo va A sua! vangah ka puh phal lo va, a tum reng nin ka ngai phal lo va Beiseina nein lo kir leh ngei turah ka ngai a Mahse chu ka beiseina chu a chuai riari riari a, a thâm ral ta hial a

“Hapta khat lai mai chu in nestupa chuan chhun zanin, a duh hunapiang main min mutpui ta a Pindana

a lo luha a tih hmasak ber chu ka thawmhnaaw hlih
a ni a Eng eraw chhung chu ka theih ang angin
ka tang thin a Mahse, min pawisakna chhetê pawh
nei lovin saruak ngal ngat chuan min pâwl a, nasa
tak mai hian min khâl zuî thin a

“Chutih laia ka rilru mangan dan leh ka lungngaihna
thûkzia chu sawi thiam rual a ni lo Tlan bona dap
in ka theih ang tawh chuan pindan leh ka awmna
vel chu ka thlithlai a Mahse ka beiseina chu beisei-
na mai a ni a, engmahin a jawiawm lo Beiseina mai
a nih vangin a hma aia nasaa beidawngin ka rûm leh
thin Ka hmabak tur hlawl ka thlir thiam thei lo
va, chhun zanin lungngai leh mangangin ka awm a,
chu hun ang em ema ka lungngaihna chu lehpek
awm thein ka ring lo

“Tlai khat chu tukverha dâkin khua ka thlir a Nau-
pang tê ka la nih laia kan kawmthlang naupangin
uangthuang tak leh duhdah tak maia, ‘Kan khawsak-
nate hi van a ni lo ’ a tih chu ka hre chhuak a,
nâ ka ti lutuk a, ka mittui a tla zawih zawih a
Khumah ka bawkkhup thlawp a, lungchhe em em
mai chuan ka tap ta zawih zawih mai a

“Kawng awm thei awma lang zawng zawng ka dap a,
ka theih chin chin chu ka ti bawh thin Mahse,
chung zawng zawng chuan beidawnna min sram a,
ka manganna an tizual thin Beiseina ngah tak mi-
hrang chu beiseina reng reng nei lovin ka awm ta a
Ka naupan laia sakhuannin ka rilru a luah khâh thin

nen, nawmchenna chuan a luahlan zo ta a Kei chuan mipat h'neichhiatna chauh chu kham lo takin ka âtchilh huam huam ta hial a

"Ka chenna khawvel chu a chep tial tial a, chen ngai lohna ramah chuan hlau leh thlabar chung chuan ka kai zel a Mangangin ka rûm thin Ki rilu khawvelte chu nekchêpin a awm a, a zim talh talh bawk a Ka thil thir dan te, ka duh dan te, ka thlik hlelh te, ka hlimpute leh ka nun zawng zawng chu namen lovin a lo danglam zo ta a Ka nun chu beidawnna hlira thuah tam taka thuahin beidawnna hruhiual chuan a vêt bet chial a ni ber

'In neitupain, 'I hurzia chu ka la hre dawn chauh alawm,' a tih te chu a tak takin ka hmuhpui ta a A tir lamah chuan amah mai a ni a, a zia zia a awma A nupui anga chein min nei ni pheise, kei mi chuang tan chuan ialawm a ni lo va, thlakhlelh rual zawng a ni hauh lo va Mihse, rahbi a tleu laklawh takah chuan chutiang hawi zawng chuan rilu a kal thei a ni

"Mi chi hrang hrang an lo kal ta a Ni khatah pali-panga lai an lo kal chang a awm thin, Mi chi hrang hrang ni mah se an duh chu a thuhmun theuh va, an beisei a inang vek a, an tum lah a dang hek lo Kei chuan an tum leh an duhzawng chu ka hriatpui vek a, pakhatmah ka hlah lo va An duh thusam tak chu ka thpuithinsak thin a ni

Zana min rawn mutpuitu thenkhat hnenah min la chhuaka an nupua min nei turin ka thlêm thin a Beiseina min siamsak an awm thin. Mahse, chu ka beiseina chu hlimhla mai a ni a, beiseina mangti-ang tak, beiseina thlawn leh chuangtlai tak a ni a, beiseina berdawnthlak tak leh beiseina kawng bo a ni

"Ka lo la chen ngai loh ram mah ni se ngaia neih chin a awm a, tlem tlem chuan ka tlangnel hiet hret a, ka huangtauvin ka tatu hret hret bawk a Pawi-sak ka nei tlem tial tial a, nawmchenna tuipuah chuan ni tin zan tin mai chuan ka inchiah pil ta a Nawmchenna leh nawmsip bawlna chu ka chen nain, an bawihah ka tang tih chu ka hai hauh lo va, hai rual a ni hek lo

"Banga mitem, saruaka inpâwl laite chu ka mit la tak leh ka rilru tizangkhaitu hial a lo ni ta a In-hnemna tlung lo mah se ka hlimpui ve chang a tam thin a ni Ka awm tirha mi-hurnu pawh kha ka thian tha ber leh min hnemtu awmchhun a ni ta hial a Tawngkam thaa min hnem a ni lo va, kan inkawm pawh a ni lo Mahse, keimah mai ka awm loh vangin min tithlamuangtu awmchhun a ni

"Ka rilru tihlmitu awmchhun chu min mutpuitute tihawngmah leh chhawngchhah a ni ta ber a, a chang phal chuan che che ka hlimpui tak tak min ka hria, Mahse, ka rilru chhung lamah cawn chuan hlimna leh hawnna tak tak ka nei lo va, mangangia ka rûm a, lungngain ka pap zawk thin a ni. Ka rilru chu a

ruak hiau va, takna nei lo mitem, thlin a chhêm
len a chhêm len ang mai a ni

"Ka lawmna chu lawmna lungchhiatthlâk tak leh
lawmna lunggaihtlâk tak mai a ni a Ka nawm-
na chu nawmna hrehawm tak leh nawmna mang ti-
ang tak a ni a Ka châkna chu châkna khamawm
tak a ni bawk thin Ka duhtusâm chu ka huat
zawng tak a ni a, ka thlâkhlelh zawngte chu run-
thlâk ka ti em em thin Engkim mai chu a letling a,
a linglet zo ta ni berin ka ngai hial thin

"Ka rilru a mangan zual chang pheï chuan min mut-
pui tura lo kalte lakah ka tuan a chungtlâk takin
ka chhawmchhaih a, mpâwl tak tak hmaa an tisa
châkna thltlaksak hial ka tum thin Zak taka siam
chang ka nei a, an chhuak tur mualpho thei ang
bera sawisak zui chang hualte ka nei thin Mahse,
keimah maia ka awm hnu chuan ka thltihte chuan
min vaw lêt a, lungngain ka rûm a, mangangin ka
thlabar a, sawi hleih theih leh khawp hialin ka ril-
ru a na em em thin "

Thlamuana chuan mihring rilru kalhmang makzia
leh awm lo ang tak thlenga thil a awm theih dante
chu a ngaihtuah a Catherine-1 chanchin a hriatte
chuan a rilru a khawit em em mai a A naupan lai
a chhuan an chungkaw chanchin leh a thil
a chhoh chi hrang hrang chu a ngaihtuah a
a chanchin a sawi dan te, mi dang chanchin a
a dan te a thil awn zawng zawngin a nuna

thu an sawi dante chu a rilruin a chhui a chhui a
 Hmun hrang hranga a kala a thil hmuh leh chung
 a thil hmuh chi hrang hrangina a rilru a khawih
 dante chu a ngaihtuah a A duhthusam leh a têt
 lai afanga a thil tum te, a rilru vah kuaî thin dan leh
 a inthlak danglam dante mumai taka hriat tum chuan
 a ngaihtuah chhonzawm a

Catherine-1 chu lainatawm a ti em em mai a Keini
 ang bawka nunna nei an ni a, kan anpuia siam an
 ni a, lungngaia thlabâr thei, manganga hlauhlawnp
 thei an ni a Pawisakna chhe têt pawh nei eih lova,
 an duh dan dana an nghaisaa lainatna chhe têt pawh
 nei lova an sawisa chu ang lo a ti a, rapthlak a ti
 em em mai a. Mihring leh mihring kan indim loh-
 zia te, mahni mihringpui ngente thisena ei zawnga an
 khawsa theite chu mak a ti a, a ngaihtuahna mai
 pawh chu rapthlak a ti em em mai a

"Chutia ka khawsak lai chuan zan khat chu insûm
 har ka ti em em mai a Chu zan chu tun thleng
 pawh hian ka la theihngih thei lo Pa hian pui a
 ni a, dul hian tak mai, thau tak a ni a A lo luh
 rual chuan min kuah a, min fawp a Kei pawh
 chuan ka kuah a, ka fawp ye mai a Ngaihsak lo
 tak anga langin dathialang hian hmasah ka kal phei
 a, ka sam ka khuihsan a. Chutia ka sam ka la
 khuih lai chuan min rayn kuah a, khumah chuan
 min kuah tûn is a Ka hante khahn min fawp a,
 min fawp zanghal is a Mahse a ngaihsa hlawn
 awm lo khawh hian insûm hlei thei lo chuan ka

tâwt up up a, za em ema nuun ka nam sawk a, ka
zuang tho ta thut mai a

“Darthlalang hian hmaa ka inen chuan ka nuh lan
chu a za tulh tulh mai a, za em em mai chuan ka
nui ta chiam chiam mai a Khuma pa hian pui i
ngaihna hre lova awm ka hmu chu a hma ai daihin
ka nuh a za a, mittui tla phungin ka nuh ti ngheng
ngheng mai a Inthiam lohna neun khumath ka thin
lawn a, mahse ka han kuah leh chiah chu insum zo
lovin ka nui leh ta chiam mai a

“A hmel ka hmuh tih phat atang leh a chezi ka
hmuhin James-a nen an inang lo lutuk a, ka nuh i
za em em mai a Namen lova insûm ka tum chung
pawhin ka insûm zo lo chu ka nui chhuak ta chiam
mai a ni Sawi tur neuh neuh chu tam tik a awm
ang a Mahse, hengte hi ka rilrua sawi iwm nia
ka ngaih tlangpui a ni a Tun hi ka viwi khit
sawina a ni a, sawi nawn leh pawh ka tum lo Tun-
ah chuan i duh angin ngkim i hre ta a. thil awm
dan chu mak i tih ve ngei ka ring

Thlamuana chuan lawm thu a sawi a “Tunah chuan
chhan chhuah i ni ta a, Pathian remruat ngei a nih
ka ring ” a ti a

Catherine-i chuan, ‘Ka hrilh lo che em ni? Pathian,
Pathian, eng i ti nge i la rawlh fo? Suahsual ka
chhuah ang a, ka timualpho mai tur che asin Tun
hina zawng khan engkim ti thei nun ka lo ngai thin

sawı chu ka tan chuan nuhzatthlak mai a ni I hriat
duh chu i hria a, thil dang zawng a tul lo baw k a,
buaipui lo law law mai a tha ang " a ti a

Khua a tlaı lam tawh baw k a, remchang hmasaa
kawm leh a tum thu brihin lawm thute a sawı a, a
kasan ta rih a A haw kawngah chuan kawng tluan-
in Catherine-ı chanchin chu a ngaihtuah a Mak a
ti a, awih harsa a ti rilru hle baw k a Mahse, thil
awm theı a nihzia leh thil awm ngeı a nih dante chu
hai rual lohvin a hre chiang em em a Nawhchizuara
sumdawng thunte chu huatthlala a ti a, an thiltih rap-
thlak tak maite a ngaihtuah chuan demawm a ti em
em mai a Mihring leh mihring chuti em em maia
nasaa an innghaisa chu rapthlak a ti a Sualna soal
rapthlakzia te, mihringte kan soal em emziate chu a
ngaihtuah a Vanduaina hi mi thenkhat tan zawng
a vanduarthlak chuang a, lungngaihna pawh hi mi
thenkhat tan chuan a lungngaihthlak chuang mang
tak e, tun a ngaihtuah ta hial a

An experience of reality of life

16th September, 1983

Friday

Zanriah ei khamah chuan a pindana lutin a tih fo
thin angin a khamah a tiuzâl a. A hnathawh leh a
thiltih dante chu a ngaihtuah neuh neuh va Thi
ngaihtuah cheuh cheuh peih mi tak mai a nih vangin
a thiltih thir kir leh hi chu a tih makmawh a ni a
Thi tihsual leh tihmah a ngah theih thin em avangin
mahni inennawn ngat pheh hi chu a tih loh theih
loh a ni

Chhun lama a zûk tlem avangin a meizial zûk chu
tui a ■ ble a, mu chung chuan a pak khu hlat hlat
a. Catherine Zamvel chanchin ngaihtuahin hmeichhe
dinhmun hniamzia te, an dinhmun chhiat em emzia
te, an retheihna leh manganna nasatziate chu a ngaih
tuah kai a An duh lo chung nawhchizuara an
khawsak dan te a hriat chuan khawngaihthlak a ti
zual a Mipa sualzia a ngaihtuah a, demawm a ti a,
huatthlala a ti em em ta mai a An thiltih tenawm
tak leh rawng tak ayang chuan mipa chu namen
lova nasam a dem a, amah hial a indem kai ta a

Mahse, amah indem a, a inhaw dawn dawn ■ chu
lungawi harsa a ■ a A mipa rilru râw-vâ tak mai
chu a lo chhuak a Tih emah chuan hmeichhia hi
mipa tana siam an ni a, mipa tan liau liauva siam
an ni a Mipa erawh chu hmeichhe tana siam kan
ni lo va, hmeichhia erawh chu mipa atanga chhuak
an ni a Eng ti dan nge hmeichhiate huan Eden

huan aţang tawhin tun thleng thlenga Siamtu duh dan an pawisak theih hauh loh fo mai chu aw Mipa duh dan lah an pawisa bawh hek lo Duh dan nei vein ngaih dan an insiam chawp ve a An duh dana khawsain engati nge mipa duh dan pawh an pawisak theih loh fo ni? An va chimawm tak em !

Kan duh duha awm tur an ni a, kan nawm leh kan mâka kan hman chu a tui reng a lo ni zawk Kan tana siam an ni mai a, kan duh dana awm mai tur an ni A hmang ţangkai thiam apiang an nihlawh a, an vannei mai a lo ni Hmeichhia leh pal chhiu chu thlak theih an ni a, duh leh duh loh mai in-ghat a ni

Nawhchizuar mai mai thu sawi chaw tak bâwla bâwla, Baibul thu ang mai a pawm ta chu ang lo tihna a nei a, mipa lo hlea inngaihna a nei ta a Zahna pawh nei lo leh sualnaa khat mihring hian anmahni hmai faina turin dawt thu leh dik lo pawh an pawisa lo va, an sawi thiamin an intirinawm thiam a An sawi ang ni se thiam loh chang an awm thei dawn em ni? An sualna leh an bawh-hlawhnate lah kan hre vek si a A ni thei lo a dik thei lo

Catherine-1 thu sawi a pawmsak a, a zawai mai a lo awi ta chu humsual dai taah a inngai a Hmeichhe thu sawi mai mai a lo ngai thutak chu a in-thiam lo em em mai a Hmeichhia leh chakaite chu sakhua pawh nei lo, van ram pawh kai lo tur

ti te chuan hnuachhiah tak maun a ngaihtuah a Sakhaw nei lo chuti tak maia a buaipui chiam chiam mai chu atthlak a ti a, a inhaw rum ta mai a

Catherine: iainatna neia, a khawngaih em em mai chu dik thein a ngai ta lo hual a Sual chawimawi a, ngai zam a, ngaihnathiam a, thupsak ta ang hiala in- ngaihna a nei a. A sawi angin mi-hur a ni a, mi bawihhlawh leh tenawm a ni a Kenn cheimawi a, yawvtul a, mawihngai thei ang bera lo tuam hlawn chu thian ruak cheimawia, rawng hnawih a va ang awm em! Lo ngai thiam lo ngaihnathiam ta pawh ni ila, chu chuan a sualna a thupin a khuh zo em dawn em ni? Mi, an sualzia hriaa sualna sual rap- thlakzia hre chung sia lo sawi mawia, lo ngaihna- thiam chu thui sual leh tenawm, thei bawihhlawh leh tling lo tak mar nian a ngat a

A mei zal zuk bung a puih a, a mu zangthal a, a ngawi deuh dat a. A sual yang pawh ni lova James-a sual zawk vanga sual bawihhlawh awm a nih vangin thiamawm a ti a A sual yang mah ni lo se, a sual mian si chuan engat nge kei hian a lama tanga a tana thabnemnga ang zizanga ka lo buaipui? Chei maw! tlak loh leh sawi maw! tlak loh hi engah teh- hi nge kei chei hian ka chei maw! ang a, ka sawi maw! ang? Engat nge a sualanah ka inhamhnawih ang a, ka ka lo rawh se thlak rawk ang? Kei ka sual va loh ahau engat nge hi, hie loyah ka lo thui va chei ang a

*Mahse, mite laka inthiar fihlim tha ka tha, mi tin
main chu rilru chu an put si chuan hring nun hian
awmzia a nei thei dawn em ni?*

Uire-nu den hlum an tum thu te, nawhchizuar Ra-
habun Israel fate a tanpui chungchang thu te, khaw-
vela zirtirtu ropui berin mi hnuaihning ber berte a
hmuhsit loh dante a ngaihtuah a Fir tak mai leh
ti kher kher tak maia ngaih dan a siam chu inthiam
lohna a nei a Roreltu fir tak ang maia mite chung
ngaih dan a siam chu dik lo a ti a Amah leh amah
roreltua insiam chawpa, ama duh dan ang ang ro-
rela khawsa vel ni bera inhriatna a nei a Engmah
ni hlei lo roreltute lalthutthlenga inthutthir chawpa
chungnung taka inhleng kai ta ang bera inhriatna a
nei a, a inzahpui rilru hle mai a Mahse, mahni
tawkah bengvar ve hlea inngaihna a nei a Engmah
ni si lo chuti tak maia sanga a han indah luah ta
nai chu ropuina chi khata ngaim a ngaih a tha
hawkhath hle

Kum tam tak kal taa Shakespeare-an khawvelah
tian sual leh tha a awm lo va, kan ngaih dan mai
ni zawk e, a thite chu tian chhiatna atan chuan
na tawh hlein a ngai ta hial a

Mipat hmeichhiatna hman hi sual a ni em? tin a
ngaihtuah a Sual a nih si chuan nupui pasal inneih
ti thaina tipuntuntu, sual bawha min siamtu leh
thi tura min thlem thlutu a ni a Thlêmna hautak
ak mai a ni dawn lawm ni? Keinin Pathian remtih-

naa kan ngaih si chuan mipat hmeichhiatna hman hi
sual a ni thei dawn em ni? Sual a nih si loh chuan
engati nge nawhchizuar kan dem? Engati nge keini
huan anchhia hial kan lawh thin? Kan duhzawng hi
tha kan a, kan duh loh zawng hi sual kan ti em
ni zawk? Mi tam lam ngaih dan ang mai main kan
kal em ni? Mahse, intam hneh ngawt chu sual leh
tha bukna a tling thei dawn em ni? Sual chu eng
nge ni a, tha chu eng nge ni ta?

Devadasi system chungchangte chu a rilruah a lut a
India ram chhum lama mi thenkhatte Pathian chaw
maw dan chu an fanu tha tha Pathian biak inah an
serh hrang a Biak ina Pathian biaa mipa kalten
mipat hmeichhiatnaa an hman an phal a Chu mai
chu a ni lo, chu tak chu an duh dan a ni zawk si a

Keini Kristiante crawh chuan kan Pathian biak inte
chu mipat hmeichhiatna hmanna atan kan phal ngai
lo va, kan duh hek lo Pathian huat zawng ber ni-
in kan ngai zawk si a A nih leh tu zawk chuan
nge Pathian chawimaw a, tilawm ta ang le? Tu nge
dik a, tu chu nge dik lo ta ang le? Keinin thiam
loh kan chantira kan dem laini anni chu thil tha ti
nnn an ingai si a. Chuti a nih si chuan tu chuan
nge Pathian duh dan hia a, a rilru hmuipui? Tu
nge keini zingah hian roreltu tling awm a, thiam
chantira thiam loh chantir tlak awm?

Nawhchizuar kan dem a, kan hua a, an chhiatna
lo kan sawi uar hla theuh va Mahse, anmahni va
mutraia va pawl thintute kha tu nge an nih? Mipa
an ni hman a? An ni nge mai Mahse, keini hian

chung mite chu eng angin nge kan ngaiha, eng angin nge an inngaih? Nawhchizuar chu amah maia a sual si loh chuan tute nen nge an sual thin? A va mutpuitute nen a ni dawn lawm ni? A ni ngei mai An pahnhah chuan tu nge thiam chang a, tu chuan nge thiam loh chang? Nawhchizuar chauh a sual a, a va mutpuitu a sual ve ■ loh chuan sual chu eng nge ni a, tha chu eng nge ni ta ang? Mahse keini chuan kan riluah nawhchizuar te kan dah lian ber fo va, kan demrawn a, kan huatrawn a, an chhiatna zawng zawng kan sawi uar hle theuh hlawn a Mi vanduai ber leh khawngaihthlak tak an lo ni thei a Lungngaihna chirh dūpa pil—rilru manganga rūm rūm leh sal aṅga chhan chhuaktu ngai ngawih ngawih an ni thei a An duh reng vang ni lova nawhchizuaia khawsate chu a khawngaih em em mai a

Catherine-i baw chu a ngaihtuah kai a Tunah chuan sual bawih ata chhan chhuah a ni tawh a, a sualte a sim chuan Pathian ngei pawhin a ngaidam em em dawn si a, tui a ngaihtuah a Mahse ani chuan sualna a nei em ni? Eng chu nge a sim tui chu? A duh lo chung an tui a ni a, thiam lohna a nei dawn em ni?

A khawngaiha a lainat em avang chuan nupua neih mai duhna hial a nei a Mahse, chutiang rilu a put rual rual chuan mahni inhnawnawih loh tur tua an zir thinto chu a hre chhuak thui a An zir lai a tuihua a ngaihsak teh reng nena an zir anga engmah ti mumai thei lova a khawsa fo mai chu manganthlak a ti a, a inhaw hluah hluah ta mai a

Harsatna leh rethethna tam tak tuar tawh hnu a ni
 'a Mite hriat thiamna sang tak a nei ang a, a hna
 thawhnaa tanpuitu duhawm tak a nih ngei a ring a
 Nupua neih a duhna chu a la han hle reng a Kan
 Induha kan inhmangaih bawh si chuan eng chu nge
 a pawina tlin a ngaihtuah a Mahse Catherine-in
 a duh dawn leh dawn loh hre hawt lova chutiang
 thlang thlanga ngaih dan a han siam chu a inzhapui
 hle a

Nawhchizuar nupua a neih chuan miten an hmuait
 ang a, an ten ru ang a Mite hmuait leh ten ruk
 ni dawnin a inngai a Mahse mite ngaih dan mai
 mai buaipui chu pathing thawmhnaaw lo riauva ngaih
 na a nei a Tha ka tih chu tha a ni mai a, dik ka
 tih chu dik a ni mai a, tin a mhrosa ang lawk a
 Engati nge dawhzep tak anga thil ka thilr dîm dêm
 chu aw, tin a ngaihtuah vang vang a Mahse, a
 hmbak thilr lawk nachang a hriat avangin fîng fu
 chuan a mhrin a.

Inceih inceih loh engmai a la chuan hmaa a piah
 lam daih a buaipui ta chu hmeichhe thu dawn mai
 mai riauvin a ngai a, a insit rifru ta hle a. Ka il-
 ru tibuitu ber lu eng nge maw ni aw, tin a ngaih-
 tush ang lawk a. Mite ngaih dan pawh hre hawt
 lova, mite ngaih dan buaipui chu mawthiak a ti a
 hmei ngaih dan mai mai buaipui ta ni bera inhrat-
 na a nei ta a. Ka ngaih dan chauh lu buaipui a,
 ni tlin maw ngaih dan theih an buaipui bawh
 mawh a dik thei dawn an ni? tin a ngaihtuah a, a
 buaipui ta ta a

Manganga a rûm laia Pathianin a thlahthlam chu
 ang lo a tihpui a In theih bakah ka chuang ang
 tihte chu bumna leh dawt thu mai mai ni taa ngaih-
 na hual a nei a Pathian hian duhsak bik nei lo
 mah se duhsak loh bik a nei a lo nih dawn hi, tin
 a ngaihtuah ta daih a A let thak a Engpawh
 ni se tupawh ni se Pathian ka dem phahna a
 nih a, ka Kristiannam a tuar bawk dawn chuan a
 dik dawn em ni tin a ngaihtuah a, a muhil ta
 rih a

Newhchizuar nge sual a zawrhtirtu?

17th September, 1983

Saturday

A hma nia College lama Seminar an neih avangin a hna a thawk lo va. Zan lama a men rei avangin a zang tho chu a bui deuh luk a, a tho hma lo hle a ni. Tukthuan ei kham chuan meizial zu pahin a pindana chuan a thu vang vang a Catherine-i tana kawng awm thei awmte chu a dap a Mizoram lama hawng leh tura a rilru hneh thain a hria a, mahse Catherine-i thu sawi leh a rilru ngaituah chuan thil huphurtherawm tak nun a hria a. A pute ina kir leh chi a nih loh avang chuan Bombay khawpuia a awm dan tur dapsak ngain a ring a. A awmna in tur emaw, awmpuitu tur emaw dapsak tuln a ring a. A hnathawh theih tawh ang dapsak ngain a ring bawh a. Mahse, hmeichh a ni a, a tana tha ber nia a rin chu a pasal neih theih dan kawng zawnsak a ni.

Nawhchizuara sumawngtuteh an hnena kir leh turin sum tam tak hmathon hmanan an la kir leh thei a, chu tak chu Catherine-i hmathon a ni. A rilru hmin hmasak phawt tuln a ring a, huphurtherawm a ti em em mai a. Pamine, hmanana pawh nei tawh lo leh ni beidawng a nih vang chuan a rilru tidanglam thei khawpa hnathawh chu thil nama lo tak a ni tih a hria a. Hlawhchham mai thei nun a ingai a. Vaneih thil thua hlawhtlung thei ni chauhva ingaihna a nei a. A hlawhtlung hlawh chuan thil ropui tak ni dawh a ring a, huphurtherawm hle mah se, a theih ang tawh tawh kawng dapa a tawp thlen ngei turin rilru a slani a.

University Library-ah a kal a A study of inmates in the Protective Home, Chembur by Miss Nalini Khedkar a hmu a, a chhiar a Kum 1971-a Venhima Ina nawhchizuar te chanchin chhuina a ni a, India ram hmun hrang hrang atanga lo kal an ni a, thing-tlang lam mi an ni ber Mi tam zawkte chu chhung-kaw tha lo atanga lo chhuak an ni a, mi rethei tak tak an ni An duh reng vanga nawhchizuar an ni lo va, nawhchizuar tura hralh an ni An hlawh chu a zahve emaw vel anmahni ei zawn nana hmantuten an pe ve ni awmin a lang a Thenkhatte chuan eng-zat nge an hlawh tih pawh an hie lo Thla khata anmahni sumdawnnaa hmantute hnen atanga an inenkawlna atana an sum hmuh tlangpui chu Rs 200 vel a ni Ni khata anmahni pawl thinte chu a intam hleih hie a, ni khatah panga aia tamte pawh thenkhat chuan an pawl thin niin a lang a Thlamuana chuan a hriat rengna that loh vang ni mah se, rilru chak berte chhinchhihna a chuan ziak ngeia chhinchhih chhu a fiahin a tha a, a rin tlak zawk niin a ngai a, ziakim engkim a chhinchhih thlap thlap zel a

Royal Asiatic Library, Town Hall a pan leh a A thawktute zinga nula hmel tha tak leh mit la tak ma: chu a pan a Hma: sin lam deuh, taksa pan thlerh thlawrh a ni a Social problem chungchanga dan chi hrang hrang a mamawh thu a hrih hnu chuan nula chuan, "Social Worker i ni em?" tun hmel him tak pe chungin a zawt a Duh bik a neih leh neih loh: chu a zawt bawh a Thlamuana chuan Social Worker a nih thu leh Suppression of Immoral Traffic

in Women and Girls Act, 1956 a mamawh thu a sawi a, nawhchizuarthe chungchang ziaakna bu hrang hrang a duh thu a hriih a

Kawhhmuh mai lovin nula chuan tho tak hmel puin a hri ai ta a Awhsam tak chuan Suppression of Immoral Traffic in Women and Girls Act, 1956 chu a phih chhuak a, pheh 21 leka chhah lehkhahu pan tak chu a pe a Nula kut zûm sâl mai khawih thawi thuak chuan lawm takin lehkhahu pan tak chu a la a The Children Act, 1960 te, The Bombay Prevention of Begging Act, 1959 te, The Bombay Children Act, 1948 leh Indian Social Problems by G R Madan-te chu a pe bawh a "Nangni Social Worker-te chuan hetiang bute hi in mamawh thun a " tui nui sâng chung chuan hmel him takin chung lehkhah bute chu a pe a "A bak chu ka zawng hmu thei tawh ang Nangmah rawn be duh ni awm tak i dawhkan bulah nula pakhat a ding a Ka lawm tak tak a ni " tui Thlamuana chuan lawmthu a hriih a "Mamawh i neih chuan min la rawn hriih leh dawn nua " tui nula chuan a kalsan ta a

Lehkhahu chhuar malh malh te, lehkhahu ena thawm dim tak maja vak volte thir chuan eng emaw chung chu a thu hahchawi a Dawhkan chung a lehkhahu dah, pan tak takte chu a thir a. A hmuah azawnga nula hmel tha ber mai, sa pan thir thlawh chuan chung lehkhahute chu dhsak takin a hai chhuahsak a, hmel him tak pu chungin a pe a ni Thlamuana chuan a him hie a, a hnathawh lai pawh chu tuawn

a ti sawt nghe nghe a Mi hian pui pui leh nula duhawm tak takten duhsak tak maia an dawr thin dan leh hlim tak mai hmelpua an tanpui thin dante a ngaihtuah a, "Sum leh paun lawmman hmu lo mah ıla, mi dang tana thil tha tih zawng a manhla mang tak e " tui a ngaihtuah ta hial a Nula bula khawsak nuam ti mi a nih vangin a hnathawh u mah chuan nula duhawm tak tak kiana hlim taka a khawsa thin chu thlâkhlelhwim a ti zawk a, ama tawkah a hlim hle a ni

Lehkhabu chhiara a pawimawh laite a chhinchhia h malh malh lai chuan a bula nula chuan a pen hman hawh a dil a, a pêk pah chuan a thil chhiar laite chu a bihsak thuak a Adoption (mi dang fa, mi-hni fa anga neihsak) chungchang a chhiar avangin Indian Council of Social Welfare office a thawk, Social Worker a nih a ring a Indian Council of Social Welfare office hian Inter - County Adoption chungchang an buaipui a Khawvel ram dang atanga India mi, an fa anga enkawl tur an dilna chu Bombay High Court-a Advocate ruaia buaipui a ni a Bombay High Court hian Indian Council of Social Welfare hi hetiang chungchanga a tul ang ang buaipui tura a hman a ni He office-a thawk, Social Worker-te hian a diltu chanchin te, an dil naupang chungchanga a tul ang ang buaipuin fimkhur takin an lo bawhzui a Chutia a tul ang zawng zawng an tihfel hnu chuan High Court-ah an ngaihdan an thlen a, chumi zul zui chuan High Court chuan thu tâwp a siam thin a ni

Thlamuana chuan Chiang lo takin Inter-Country Adoption chungchang chu a lo hre ve a High Court Advocate ruaia ram dang ațanga India mi, nausen an dil chungchangah chuan thil kalhmang hriat chak awm tak awmin a hria a Advocate-te chuan sum tam tak an lak luh phah a Mahse, an sum um nasat luatah nausen natna khirh tak, tihdam rual loh pawh a tua tin an tihpui thei a Doctor-te pawhin an dawhkan ațangin nausen tha a ni tin leh kha tuktai lo tak an siam thei a Mahse, ram danga nausen tha lo pek chhuah a nih chuan India ram hmang chhiatna tur a ni a, arawn diltute phurrit leh manganna tipunluntu a ni thei a Thlamuana chuan hemi chungchanga thil kalhmang leh Social Worker hnathawh dan Chiang taka hriat a chak a Tin, International Social Service hnathawh dan pawh hriat theih a inbeisei a Anni hi khawvel ram hrang hrang 100 aia tama inzâr darh an ni a, mi mangang-te puitu pawl an ni India ramah chuan Indian Council of Social Welfare hi an thawhpui a ni a Heng thilte hi hriat a chak avangin a bula nula chu kawm dan mawih a ngaihtuah rilru a

Mahse, a bula nula chu Workshop For the Blind, Worli lama thawk, Social Worker a lo ni a Zawî têtê an chanchunte inzawtin mi dang tihbuaî hlau tak chung chuan an inkawm a Social Worker nu chuan mitdelte tana an hnathawh dan a sawi a Khawl thui te, khawl chhut te, in lam bungraw siam te, khawl hmang thil chi hrang hrang siamte an zirtir thin dan a sawi a Thlamuana chuan mitdelin chu-tuang hna an thawk thei tih a hriat chuan mak a ti

hle a Social Worker nu chuan Talking Book (tape recorder lian a ni mai) an neih thu a sawi a Mi mai leh pâwl hminga hawh theih a nih thute a hrilh a Tawng hrang hrangin aw an khung a, mitdel leh kha zirna hmanraw tangkai tak a ni Kum khata Rs 15 lek chawia hawh theih a ni a A chhiatin dâk-ah thawn man awm lova a thlâwna an siam thatsak leh theih dante chu a hrilh a Thlamuana chuan Mizorama mitdel 366 zette tan thil hman tlâk tak tur nun a ngai a, Hlim takin an inkawm a, rem-chang hmasaa in office-a leng turin a sawm a, a châk thu a hrilh bawk a

Taxi a la a, Marine Drive lam chu a pan leh ta a Parijat building bulah a tiding a Parijat building-ah chuan a chhawnga inkhai chhohnaa chuangin a chhawng 5-naah a chhuak a A chhuak hlaut chu a ding lama hawin Marathi-a thil ziaak intar lam chu a pan a Ding lamah a lut phei a, Divisional Social Welfare office chhungah chuan a lut a Divisional Social Welfare Officer hi Bombay Division-a an hotu ber a ni a, Social Welfare lamah chuan mi tangkai berte zinga mi a ni Divisional Social Welfare Officer chuan a hnathawh turah puih theihna a neih beisei chuan a pan a Chibai bûka a dawhkan bula a ding chu Divisional Social Welfare Officer, Mr Gokhale-a chuan thutna a kawhhmuh a Dawhkan bula thutna pathum inhung laita berah chuan a thu a A inhmelhriattir a a hnathawh mek leh a tih tum dante leh a theih anga a puihna a mamawh thute chu a hrilh a Gokhale-a chuan thil chinchang a lo hre hle a, mi mangang tam tak a puih tawh

thute sawin nawhchizuar tura hmeichhua an hralh dan leh an chhanchhuah thin dante a sawi hmawh hmawh a Mi thenkhatte phei chuan an nupui ngei nawhchizuar tura an hralh thu a hriat chuan Thlamuana chuan mak a ti em em mai a, a tak tak ni thei lo huala ngaihna a nei a Thingtlang nula thenkhat chu hna zawn hmuhsak intiamin Bombay khawpuah an bum lut a, nawhchizuar turin an hralh a Thenkhatte chu an nupuia nei tur ni awm taka insawin an bum bawh thin Kawng hrang hranga bum an ni a, an dinhmun raphlâk dan chu tumahin a famkima hriat rual a ni lo

Chutia an inbiak mek lai chuan nu pakhat a lo lut a, Gokhale-a nen chuan an inbe mawh mawh a Marathi an hman avangin Thlamuana chuan engmah a hre thiam ve lo va An inbiak zawn hnu chuan Gokhale-a chuan nawhchizuar awm hrep tawh, an chhanchhuah hnua pasal an neihsak nu a nih thu a sawi a A hnathawhnaa an hotuten an chawhtir avanga a mangangin tanpu tura a sawin thu sawin, a tanpu thei loh chuan chaw nghei mai emaw, nawhchizuar khawsak leh mai emaw a hmabak dante chu a hralh a ni, ti thute chu a sawi a Thlamuana tan chuan a thi hriatte chu amah tiphurtu leh a hnathawh laa thabnomngai zual tura tanpu duhawm tak a ni.

Gokhale-a chuan a tul ang ang tanpu a inhuam thei sawin a thutua tak tak takna neia a tak vanga lawmpuin a duhsakna a hlan nghal a A duh hun

huna office lama hmu thin tur leh a tul chuan Telephone pawha biak theih a nih thu hrilh a hming leh a phone number chuanna lehkha chu a pe a Eng emaw hun chhung an inkawm hnu chuan Thlamuana chuan lawmthu sawin a chhuahsan ta a

Office atanga a chhuah hnu lawk chuan mi pakhat-in a rawn um zui a, a pun a hmuh leh lawk duh thu a rawn hrilh a Gokhale-a chuan tlat lam dar 4 30-a Bombay khawpuia mi lunho nupui inhlawm khawm an inhmuh khawm tur thu leh hmeichhe mangang an buaipui thin dante a hrilh a Hun a neih chuan kal ve ngei se a tih thute pawh chu a hrilh a Thlamuana chuan lawmawm a ti em em mai a Telephone chuan a dawr kual a, Thlamuana tel ve an remtih thu sawin a hrilh ta a Thlamuana chuan lawmthu sawin an inhmuh khawmna tur, I G P Bungalow chu a pan ta a

Governor nupui te, I G P nupui te, Commissioner nupui te, mi lian tak tak nupui thahnem tham tak leh Professional Social Worker eng emaw zah inhmuh khawmnaah chuan a kal a A inhmelhuattir a, an lo lawm thiam em em mai a A thiltih mek leh a tih tum dante chu a hrilh a, an tanpuina pawh a mamawh thu a sawi lang a An theih ang anga tanpui an inhuam thu sawin tun hma lama hmeichhe mangang an lo tanpui tawh dante chu chiang takin an hrilh a

Thlamuana chuan Hostel pana a haw kawngah chuan mi lian nupuite thahnemngaih dan a ngaihtuah a,

mak a ti a Nuam chēna hlimhlawp chauh buaipuia
 khawsa lova, mi mangang tanpuia an hun hlu tak mai
 an hmang phal chu ropui a ti a An hnathawh
 thinte leh an thawh dante a ngaihtuah chuan ngaih-
 sâawm a ti em em a Nawmsip bawla awm mai
 mai lova hna tangkai tak tih nachâng an hriat avang-
 in fing a ti a, an pasalte th'ltihtheihna hmanga hna
 tha tak mai an thawk thin chu ngaihsâawm a ti a
 Mi dang hnuaichhaha inti-kâwl mai lova an khawsa
 chu ropui a ti tak meuh a ni

Immoral Traffic in Women

18th September, 1983

Sunday

Pathianni hi chu office lama a hnathiwh chanchin ziakna atan a hmang ber a An zilai a tum thum em avangin kar khata ni thum chhunga i hnathiwh chanchin, College lama theh luh tur ziakna hun jem chang awmchhun chu Pathianni hi a ni

Dawhkan chung a lehkhapun phih thlei chhe tawhte chu a thara thlak i tum a A lehkhah phih kara pawisa leh thu pawimawh zeh a chin ivingin uluk takin a phek mal mala keuin a puh hmun i en hmasa a Chanchinbu hlur nilem leh thu inziak pakhat chuan a mit a la a i en chian chuan he thu hi a lo inziak kuau mai a - FREED FROM BROTHELS Nawhchizuar tur an hialh hmeichhia an chhanchhuah chungchâng sawina a ni Catherine i chungchang a buaipui mek laia chutring a hin hmu chhuak chu lawmawm a ti tak meuh a ni Chanchinbuah chuan hetiang hian a inziak a—

The daily Thursday June 2, 1983

FREED FROM BROTHELS

From Newstoday

HYDERABAD, June 1

Twenty two girls, aged between 18 and 30 were freed from a brothel-home in Bombay and brought back to Hyderabad by a special squad of the State Criminal Investigation Department recently

The Criminal Investigation Department of the State had sent a special squad to Bombay following a statement issued by an M L A , Mr K Nagarjuna Reddy, from Cumbum, that girls from Darsi and Podili in Prakasam district were being abducted and sold to the brothels in Bombay

The special squad, led by Somi Reddy, Superintendent of Police, CBCID, raided the brothel-homes in Bombay with the help of the Maharashtra Police and retrieved the girls from a brothel-home on the Falkland Road. In this a pathetic and detailed letter written by one of the girls to her parents helped them

The Magistrate of Bombay, whose permission Somi Reddy sought—to send the girls to their families—is said to have asked Reddy to produce them before the Magistrate at Hyderabad. It was arranged to put them up in a Rescue Home for Women, in the city, after producing them before the Magistrate

Parents of five girls have already been identified. The others would be kept in the Rescue Home of the Women Welfare Society until their parents are contacted. Most of these girls are from Darsi and Podili villages in Prakasam district, it is said

In this issue, two alleged pimps—Samudrala Elamanda and Koteswara Rao—have been arrested. When business fell apart, Elamanda along with the hotel-server Koteswara Rao, began this lurid trade of luring

girls to Bombay on some pretext or the other and selling them to one Mrs Venkayamma who runs a brothel-home there. The rates of sale are said to be around Rs 3,000. Some have been sold for as low a price as Rs 500. Many of these girls have been staying in Bombay for the past three to four years.

It is learnt that there are others involved in this racket. Sujatha's is a case of love, gullibility and fraud. Her man, Satyanarayana, who plies a taxi in Bombay enticed her with the prospect of a job and better living. Later, he sold her to one Mrs Chittemma, who runs a brothel there, for Rs 2,000. Ever-since life for Sujata had been a cagey existence of torture and trauma.

Social Welfare personnel, police officials, photographers and pressmen thronged the platform to welcome this hapless set when they arrived at Hyderabad by the Minar Express on May 24. But, theirs is a different concern.

The fear of a future that will forever be foreshadowed by a dark past, the stigma of a society that tirelessly revels in the misery of its fellowbeings is the pit yawning before them. Will their own families accept them ?

NAWHCHIZAWRHNA HMUN AṬANGA CHHAN CHHUAHTE

From Newstoday
Hyderabad, June 1

Nawhchizawrhna hmun aṭanga chhanchhuah hmeichhua 22, kum 18 leh kum 30 inkar chu State Criminal Investigation Department-a Police rualte chuan Hyderabad khawpuiah hman m khan an hruai pheh ta

Cumbum-a M.L.A Mr K Nagarjuna Reddy thu ziak chu Piakasam District-a Darsi leh Podili-a hmeichhua ruk bo an nih thu leh Bombay khuaa nawhchizawrhna ei zawngtute hnena hralh an nih thu a ni a A thu ziak bawh turin Criminal Investigation Department-a Police rualte chu Bombay khawpuiah an lut ta a.

Soni Reddy, S.P., CBCID hova Police thawk chhuakte chuan Bombay-a nawhchizuarthe chenna in an dap a Maharashtra Police tanpuinain Falkland Road-a hmeichh a nawhchizuar tura an khawh luh takte chu an chhanchhuak ta a. Hmeichhe pakhat, khawngathak tak man a dhamun rapthiak tak mai hralh a chhungle hnena lohka a thawn avanga he-tiang thul hi tih theh a ni a

Soni Reddy chuan heng hmeichhuate hi an in lama thawn hawng turin Magistrate of Bombay a ngen a

Hyderabad Magistrate hmaa hruai phawt turin anin a lo hrih a Magistrate hmaa hruai an nih hnuin Rescue Home-ah heng hmeichhiate hi dah tura rua-hman a ni

Hmeichheho zinga pangate nu leh pite chu hriat an ni tawh a Mi dangte chu an chhungte an zawnsik chhungin Rescue Home-ah hian an awm rih ang a Heng hmeichhiate hi Prakasam District-a Darsi leh Podili khuua nula ni deuh veka hriat ■ ni

Hemi chungchangah hian hmeichheho hrihtua ngaih-Samudrala Elamanda leh Koteswara Rao man an ni a Sumdawnnaa an tlak chhiat tak avangin Elamanda chuan Hotel-a thawk, Koteswara Rao thurualpunn rawng taka sumdawnna a buaipui ta a Chhuanlam eng emaw siamin Bombay khuuah nula an tawh lut a, nawhchizuaite sumdawnnaa hmangtu Mis Venkayamma-i hnenah a hralh ta thin a ni An hralhna man hi Rs 3000/- vel ni berin an sawi Thenkhatte chu Rs 500/- leka tlawma hialh an ni a Heng zinga hmeichhe tam takte hi chu Bombay khawpuia kum 3 emaw, kum 4 emaw lai nawhchizuaia khawi an ni a

Mi fute emaw pawh he thilah hian inhnamhna vihi hriat an ni a Sujata i chungchangah hian hmangaih na, mawl taka thu pawng zawm mai maina leh rap-thlak, theitawpa inbumna kan hmu thei a A tlangvaipa, Satyanarayana chuan Bombay a hna zawn hmuhsaka nuam taka awm turin a bum a,

Bombay khawpuah taxi-in an inphur lut ta a Bombay-ah chuan Mrs. Chittemma, nawhchizuarthe sumdawanaa hmangtu hnenah Rs 2,000 in a hralh ta a Chutia hralh a nih tak hnu chuan Sujata-i chen na khawvel chu tuarna leh rûmna namen lo a lo ni ta a

May ni 24-a Minar Express-a Hyderabad an thlen chuan Social Welfare lama thawk te, Police rual te, thlatute leh chanchinbu mite chuan an lo hmuak thup mai a Mahse heng mite buaipui hi zawng thil dang daih a ni.

An hmaa hmeichhiate chu an hun tawn rapthlâk tak, an dam chhunga hming chhiatna thlen tur leh khawtfânga hming ser nung awm turte chuan a hmuak thung a An hmabâk a va thim em! An chhungte ngei pawhin pawm thei tak maw!

Catherine-i a buaipui laia a thlitha tanpui thei tur a hmuh chhuah avang chuan lawmawm a ti a Falkland thlarkar inchuha British leh Argentina sawrkar namen lova an indo chanchinte chu a rilruah a lo thar tha leh a British lawng tha, Sheffield meuh pawh tufinriat zau taka a pil ta mai te, B.B C tluka thu lai puang chhuaktu awm lo anga khawvelin B B C an ngaihsan laia Falkland indo laia B.B C meuh pawh rin ngam harsa khawpa khawvel miten thil chung an hriat hleih theih loh dante a ngaihtuah kai a.

British sawrkar chu khawvel ram pum pui awptu ang hiala ropua kum tam tak lo awm tawh ni mah se, tunah zet zawng zangkhuah a bungbu ta Argentina sawrkar takngial pawhin a sual ve bap bap ngam ta a ni Mahse, Falkland indona chu a tawp a, British sawrkar chuan hnehna lallukhum chu a khum ta Thlamuana tan chuan Falkland indona chu a la tawp nih lo, chatuan pawhin a tawp dawn hek lo Bombay khawpui lailia Falkland area-a indona 'luka rapthlâk a awm lo va, Thlamuana tan pheh chuan a rapthlâk tak meuh a ni

Bombay khawpui mawh leh nuam takte chu a mitthlaah a lo lang a Mahse, Falkland area-a indona rapthlâk tak chuan Bombay khawpui chu a tirâlthi em em a, Catherine-i mangang thlabar tak maite chuan Thlamuana rilru a tina tak meuh a ni

Bombay khawpui chu khawpui zalen, khawpui mawh leh khawpui nuam ti thin mah se, Falkland area-a indona rapthlâk tak avang chuan Thlamuana ngaih-dan chu a dang hle thung a ni Falkland indona chu a tawp lo va, ni tin zan tin a la zual zel a ni Engvangin nge he indona hi a lo awm? Tu nge mawh phur a, nge mawh phur ngam?

An duh reng vanga nawhchizuarthe chungchang thu chu Thlamuana chuan a ngaihtuah lo va, a buaipui lo Mahse Falkland indonaa hmeichhe na tuar thawm leh an rûm thawm te, an thlaphang mangang au rawite chuan Thlamuana a tiluhai a, a timangang tak meuh a ni

Catherine-1 chu a rûm a, chhantu ngaiin thlabar em emin a khur zawih zawih a Tap chhuak hlei thei lovin a sahâl huam huam thin Mahse, thlamuantu an hnai si lo A mangang au thawnte chu ninawm an ti a, ngaisak a hlawh ngai lo Mahni ropuina leh nawmna chauh buaipuin eng chen nge mi chanhai leh mangangte kan thlahthlam dawn? Prime Minister kan hrilh mai dawn em ni? A hmeichhiatpui an ni a, a khua leh tui an ni a, an tan tih theih a nei dawn lawm ni?

Falkland indonaa tuaitute chuan eng lawmman ngo an hmuh? Anmahni nghaisitute hmuhsit leh tih nawmna chauh a ni a, an hlêpte chu an va hlawk pui lo tak em! An hlawnate chu an va chhiatpui nasa ngai em! An hmaabâk thim chhah tak—lung ngaihna leh rûmna te, manganna leh thlaphanna te chhiatnaa chhiat zelna leh vanduaina vanduaithlak tak mai chu ngaihtuah ngam a va har tak em!

College lama thehluh tur, report chu a ziaak a Heti hian a ziaak a—

CASE NO 12

15th September, 1983

Thursday

10.00 a.m. — 4.00 p.m.

~~Shyama Ina~~ chhan

Shyama Ina Superintendent,
Shyama Ina buaipui, tui a sawm
anga buaipui a m

Mi mal chanchin Hming - Catherine Zimvoh
 Kum - 20 yrs
 Mipa/
 Hmeichhia - Hmeichhia
 Sakhua - Kristian
 Thiamna - H S L C
 Awmna - Bangalore,
 hmun Karnataka

Tun hma chanchin Mizo a ni a, Mizoram khawpui
 ber Aizawl khuua seilian a ni A nupuan lun a
 pain a boralsan a, kum 5 mi a nihina uin a boralsan
 A num cancer natna a vei vangin a pute an tin
 a, Bangalore hmunah an awm ta Kum 15 a nihina
 a num a boralsan

A sawi danin a nun a tirethei hle a, mahse tlan tluh
 na tur a neih loh vangin an inah a nu boral hnuin
 a awm zui Bangalore-a a awm hnuin Mizoram lam
 ah a haw leh tawh ngai lo Bombay khaw tlangval
 James-a nen an inchoai a James an nupua nei tui a
 insawin a bum Goa a fanpui a, Bombay khawpui
 ah an mphur lut Falkland area-a nawhchizuaia
 sumdawngtu hnenah Rs 5000/- in a hralh Ni 25
 8, 1983 khan Vigilance Branch of Bombay Police
 ten an chhanchhuak a, tunah Venhimna inah dah
 a ni

A karsatna nia a sawite James-an a hriat hauh
 lovin, nawhchizuaia sumdawngtu hnenah a hralh
 Tlan chhuah ngaihna hre lovin a awm a, Police in

an chhanchhuak A pute ina haw leh a duh lo
Mizoram lamah chhungkhat belh tur nei lo nun a
insawi a, haw leh a tum lo A duh thlanna anga
nawhchizuara khawsak a tum

A dinmun thiraa Kristian a ni A nu zirtirnain a
nun a khawih nasa hle A nu boral atangin Pathian
laka vuin suahsual rawng a bawl a James-an a
bum a, nawhchizuartu hnenah a hralh Tunah chuan
chhanchhuah a ni a, mahse beisei engmah a neih
loh vangin nawhchizuara khawsak zui mai duhna
a nei

Kawng dapsak dan Nawhchizuar chanchin zir a ni
a, kawng awm thei hria nia ngaih Social Worker
leh Venhumna Ina Superintendent chik taka kawm
an ni Divisional Social Welfare Officer hnena lenga
thil tih dan tur ngaituashpu a ni Mi hanho nupui
inhlawm khawm, hmeichhe tanpui nga tanpui tura
an inhmoh khawmnaa kal a ni a, an puihna ngen a
ni An inhuam thui hle

An khaw lama haw leh a duh loh avangin Bombay-a
a awm theih dan tur dapsak a ni Awmina in emaw
awmpuitu tur emaw ngaituashsak ni se Ahnathawh
tur ngaituashsak ni se Theih a nih chuan a pasal
neih tur zawn hmuhak ni se Social Worker rual
leh ni pawimawh zual a rang lama biak rawn leh
thui ni se Catherine rilru hminsak a pawimawh
hle, Remchang hmasa berah kawm leh a tangka ang.

Folkland Indonesia, November 1964.
Catherine I. Longgallina.

22nd September, 1983

Friday

Venhimna in a thlen chuan hujata i chuan Bombay Hospital-a Catherine-i an dah thu a lo hrih thuai a Thil kalhmang an sawi dun hnu chuan Thlamuana chuan Bombay Hospital lam chu a pan ta a Rilru lama natna namen lo hun eng emaw chhung a tawrh avangin Catherine-in pumpui pân (stomach ulcer) a vei pawh chu âwm a tihpui a Rilru lam chhut mite sawi angin rilru lama thil vei namen lo nei thin leh hun eng emaw chhung rilru nâa mi an awmin pumpui pân chu a nghawng a ni thin tih a ngaihtuah a, Catherine-i thu sawite leh a chanchinte chu thu dik nin a pawm phah sawt a

A khum bul a thlen chuan, "Eng nge i an?" tin a zawt a "Ka tha khawp mai, X-Ray result pawh a tha ni awmin an sawi a Ka chhuah leh mai ka inbeisei," tin Catherine-i chuan a chhang a Thutna a kawhmuh a Thu pah chuan, "A hming chauhvîn biscuit pakhat ka rawn keng a," tin Britannia biscuit chu a pe a Amah hmuh tuma Venhimna In lama a kal thu leh Shujata-i hnen atanga damdawi ma a awm thu a hriat vanga a awmna lama a kal leh tak dante chu a sawi a Catherine-i chuan a thilpek avanga a lawmthu sawin, "Engati nge min la buaipui? Ka sawi tawh ang khan buaipuia sawt chi ka ni lo va, i mualphona zakhua mai mai a ni zawkin ka ring I hriat duh chu i hre tawh a I hna thawk la a tham ka ring," a ti a

"Chutiangan an ngaihtuah ngai lo Ka hna chu ka thawk a, i hnenah ka lo kal leh a ni zawk Theih ang anga mbuaipui hi kan tihur alawm I tan hian beisei tur a awm a, buaipui tlak i la nih vang chauh va buaipui che ka ni a " tun Thlamuana chuan a chhang a Catherine i chuan, "I thu le Mahse, i la hre chhawmin ka ring " a ti hmak a Thlamuana chuan Divisional Social Welfare Officer leh mi lianho nupui inhmuh khawmnaa a kal thu leh a tana kawng tha a awm a beisei thu a huih a Catherine-i chu a nui sak a, "Tun hma lama ka rilru puthmang min ti hie chhuak Beiseina ka ngah lai chuan Beiseihni ka ni ngawt a Engkim beisei takin ka thir a, ka beisei bawk thin Kan chenna khawvel hi pangpar huan mawi tak nun ka lo ngai thin a, hlim leh lawm taka chen tur nun ka inngai bawk thin Kan chenna khawvel hi beiseina khawvel hlimna khawvel leh lawmna chuai lo awmna nun ka ring thin Mahse, tunah chuan ka hre fiah ta Ka rilru tidanglam thei engmah a awm tawh lo tun a sawi a

Thlamuana chuan a thusawi ngun takin a ngaithla a, "Chutianga a beidawng zawng veka thil thir chu a dik lo vang Kan chenna khawvel hi famkimna khawvel a ni lova lungngaiha leh lawmna khawvel, hlimna leh manganna khawvel a ni a Beiseina leh beidawngate awmna a ni Lehlam leh lam thir chung a engkim kan ngaihtuah a a tul thin a ni " tun sawng thlamuan a tum a Catherine-i chuan "I dinhmun ateng chuan i thusawi hi awm

ka tihpu em em che a Mahse kei chuan chu-
 tiang chuan ka thir thei lo va tul ka ti lo a
 ni " a ti a Thlamuana chuan, "Catherine, tuna
 i dinhmun hi a pawimawh em em a A tha zawng
 leh a chhe zawnga hman theih a ni a " Chuti
 a sawi mek lai chuan Catherine-i chuan, "I ngaidan-
 in i pawng kal vak vak niin ka hria A reng
 reng thuah ka tana thaa i ngaih hi ka tan a tha lo
 thei a Mi zawng zawng tan thil tha hi a thuhmun
 vek lem lo," tun a chhang thuai a Thlamuan
 chuan, "Mahse, i tana thaa i ngaih zawng zawng
 pawh hi i tan a tha lo thei ve tho asin I duh lo
 chung tilui tun thuneihna ka nei lo va duhn
 lah ka nei lo," tun a chhang a

Catherine-i chuan, "Tul hlei lovah i buai mai mai a
 ni Ka tana thaa i ngaih lain kei hian ka tana tha
 lo niin ka ngai thei a Ka tana harsatna thlentulek
 i ni zawk thei a ni Inngaihtuah ching la thain
 ka hria " a ti a Thlamuana chuan, "I tana har-
 satna thlen thei ni mah ila, chutiingin rilru ka pu
 lo va Chutiang chu ka duh bawh hek lo " a
 ti a Catherine-i chuan, "I duh vang leh i tum
 vang reng ni lo pawh ka tan harsatna i sim thei
 a ni, Chuvang chuan i mi buaipui hi tuln ka hre
 lo " a ti a

Thlamuana chuan Catherine-i rilru khauhzia leh luh-
 luh a ngaihtuah a A thil tih tum chu a huphurh
 rilru ta em em mai a "Thu dang alai chuan, tlang-
 val pakhatin arawn en che em?" tun a zawt a

Catherine-i chuan "Ka nat zual lai khan tlangvai pa-khat chuan minrawn enin ka hria Mahse, ka jawng peih loh avangin mumalin kan inbe lo nin ka hria," a ti a "Pa lian vak lo Hmel sawl deuh, sam buang deuh leh buk lo, hâng lam deuh A biang ding lama khuavangchhinchhiuah awm a ni em?" tün Thlamuana chuan a zawt a Catherine-i chuan, 'James-a biang vei lamah khan khuavangchhinchhiuah a awm a, minrawn entupa biang ding lamah khuavangchhinchhiuah awmin ka hria' a ti a "Mit pawl deuh, beng hlai lam deuh, khabe kual deuh, sa inphut taw tak leh taksa mâm deuh Aw fiah tha tak, jawng tam vak lo, T-Shirt dumpawl ha American Jean thar tha tak ha ni em?" tün Thlamuana chuan a zawt leh a Catherine-i chuan, "James-a kha chu aw thum lam a ni a, minrawn tlawhtu aw kha chu a sin deuh zawk chuan ka hria T-Shirt kha chu a haager a, a rawng erawh chu ka hre chuang ngam lo Ka sawi ang khan mumala inkawm kan ni lo va, ka hre chuang ngam lo," tün a chhang a Thlamuana chuan "A lo len leh chuan muma deuh hleka kawm lo tum ta che ..." a ti a Eng emaw hnu chuan Thlamuana chuan a chhuahsan ta a

Bombay Hospital yang chuan an Hostel chu a hla lo va, kemia haw a, Kawng tlan chuan Catherine-i chungchang chu a ngaihtuah a James-an Catharine-i rilru a la luah tiat dante a ngaihtuah a Hmangaihna maddel tih chu a tih (ngem hre ta) angh a mangaih phah ta hui a Catherine-i rawmna chuan a rilru a hui an an a Hostel la dan hi jawng a lem mai a ni a, chhang lo tak kan rilru himthia lo lang

thin a ni Mahse, rinawmna chu chung lama awm a ni a, hmuh fiah har tak mai a ni Catherine-i rinawmna chu maw a ti a, duhawm a ti a, nginat-awm hlah hlahin a ngai a A rinawmna avang chuan zahawm a ti a, chhuanawm a ti a Mahse Catherine-i rinawmna chu Catherine-i chauhvín a kaw a, mi dang tel ve an awm lo Rinawmna mal tlat rinawmna khawhai tak leh rinawmna rinawm tak mai a ni a Catherine-i rinawmna chuan James a rinawmna rin tlák lohziá te, James-a rinawmna rin awm lohziá te, James-a hmangaihna huatthlala tak maite chu a hriat chhuahtir a James-a hmangaihna kawrawng chu Catherine-i tlák nan chuan a thuk lutuk a, a va thim chhah tak em ! Catherine-i hma ngaihna chu hmangaihna vanduai a ni, a va vanduai thlak tak em !

Catherine-i a lainat em avangin an zirlai atana pawimawh a nihna ai mahin thil tha a nih zawk vangin a hnathawh lai chu tuawm a ti a A tawp thlenga thehtawp chhuah a tum nghet sauh sauh va Tha hnemngaiin tui hle tak mah se, amah leh amah a rinm zawh loh avangin engkim mai chu a rinhlelhawm leh thin Phur hlut thin mah se, a rilru lam tlak hnam thutna chuan namen lovin a tihnuai leh thin a Mi dang buaipui e ti lo chuan a tawp a tawpah amah bawh chu inbuaipui a tul leh thin a, mangan-thlak a ti em em mai a

28th September, 1983

Wednesday

A khum bula dingin, "Catherine, i va mutui awm ve Ka hawsan hman thelh che asin," a ti a A mit êk a nuai nak nak a, thutna a kawhhmuh a "Ka chaw ei a tui a, ka mut a chhuak reng mai Min entute pawhin ka mut hehzia hlir an sawi thin a ni," tun Robert-a lam hawin a let a

Robert-a chuan, "Mi la hria em' I nat zual lai khan ka lo kal a Mahse, biak theih meuh loh khawpa i awm vangin ka hawsan leh ta mai che a " a ti a Catherine-i chuan Thlamuana thu sawi kha a hre chhuak nghal vat a A hming zawt in Thlamuana thianpa a nih leh nih loh a zawt a Robert-a chuan a hming a sawi a, Thlamuana thianpa a nih leh nih loh eng vanga zawt nge a nih a zawt lêt a Catherine i chuan, "Hman nia ka nat zual laia i lo len thu Thlamuana min zawt a Mahse, changin kan inkawm lo bawka, ka chhang mumal thei lo va Chuvangin a thianpa i nih ka han ring ngawt a nia " tun a chhang a Robert-a chu a ngawi dat a, "Thlamuana chu eng mi nge?" tun a zawt a Catherine-i chuan, "Social Worker min a insawi a " tun a chhang thuai a Robert a chuan, "Thlamuana chuan engte nge i tana tih a tum?" tun a zawt a Catherine-i chuan, "Hna min zawnsak te, awmna tur in ngaihtuah te, ka pasal tur min zawnsakte ni awmin a sawi a Kei chuan min buapiu tuih ka mbre lo va, mahse min buapiu a tum

lui tlat nun ka hria ' tun a chhang a Robert a chuan, "Social Worker a nih chuan chutiang chu a thei em em ang chu, a tha khawp lawm ni' tun a zawt a Catherine-i chuan, 'Thaa a ngaih chu i nia lawm,' a ti hmak a

Robert-a chuan, "I pute in hma kir leh i tum zawk em ni?" tun a zawt a Catherine-i chu i phu deuh zawk a A chanchin hre tak mua thu i siw' iwing chuan mak a ti hle a "Ka pate ma haw chu ka duh lo va, ka tum baw lo,' ti chauhvui a chhang a Robert a chuan, "Chuti a nih si chuan Thlamuana thiltihte chu a tha khawp lawm ni' i ti a Catherine-i chuan, Tha ti' zawng i in ng vek lo reng a ni,' ti chauhvui a chhang a Robert a chuan "Tum i nei zawk em ni? Nawhchizuara khawsak leh chu i tum deuh zawk em ni ? i ti i Catherine-i chuan a chanchin hre tak maia i biak iwing chuan Thlamuana thian ngei a nih a iing nghet sauh va "Ni mai e" ti chauhvui a chhang a Robert a chuan, Nawhchizuara sumdawngtute chuan in hnena kal turin an rawn sawn tawh che em? Tum bik i nei em?" tun a zawt a Tum bik i nei loh thu a sawi hnu chuan Robert-a chuan, 'Ka hnena hawm dawn la, i remti thei em?' tun a zawt a

Catherine-i chuan Thlamuana thian ngei a nih rinna a nei a Mahse, nawhchizuara sumdawng nia rinna a nei baw a A rilu a phir ta a A chanchin hre tak maia a biak avangin Thlamuana nena intiamruala kawm nun a ngai a Mahse, a hnena kal tura a sawn avangin nawhchizuara sumdawng nun a ring

bawk a A rilu a chi-ai ru hle a ni "Kan la hria ang chu," ti chauhvin a chhang a Robert-a chuan, "Catherine, i chanchin hi a bul atangin Chiang takin ka hre vek asin I duh lo chung Thlamuana a buaipui dan che pawh hi ka hria a Nupui hmu zo lo tu emaw neihtir a tum che tih pawh ka hre vek asin Mahse, tunah chuan chhanchhuah i ni a, i zalenna chu i duh ang ngeia i hman a thian lohna a awm lo va, i duh dan ang ngeia i awm chu a thiang ti rawh?" a ti a

Catherine-i chuan a thul han tih vel danah chuan rilru siam thiam harsa a ti tulh tulh a Thlamuana thianpa nia rinna hian tak a neih avangin amah dawp nan, "Ni chiah Thlamuana nen chuan in lo la leng dun dawn nia " tun mei nei tak hian a chhang a Robert-a chuan, "Engati nge Thlamuana nena kan rawn len dun kher a ngaih? Ani chu Social Worker a ni lawm ni?" a ti a "I hre zawk ang chu Social Worker a nih vang tak chuan in lo leng dun dawn alawm," a ti hmak a Catherine-i chuan rilru siam thiam har a em em mai a Robert-a chuan, "Catherine, ka hnena awm turin i chhuah veloh ka rawn lam ang che aw, i remti em?" a ti a "Dam phawt ila kan la ngaihtuah ang chu," a ti hmak a "Zirtawpni khian i chhuak dawn ni awmin doctor chuan a sawi a. I chhuah hmaa tihfel chu a sualna a awm dawn em ni?" Robert-a chuan a ti a

"Hum phoi zawng ka nana a, chhah pawh ka hlawh khawp asin," tun Catherine-i chuan ma nei tak hian

a ti leh a Robert-a chuan, "Catherine, inbuma in-chhah lam a ni lo Gum i nei zawk em ni?" a ti a Catherine-i chuan, "Ka sawi ang kha ka tum chu a ni mai," ti chauhvin a chhang a Robert-a chuan, "Beisei i nei a ni zawk lo maw?" a ti a Catherine i chuan, "Eng beisei maw?" a ti a Robert-a chuan, "Rs 5,000-in an hralh che a An hialhna zah kheia lei leh i phut a ni theiem?" a ti a Catherine-i chu i phu zawk a James-an a hralh a, amah leituin a nghaisak laite chu a mitthlaah a lo lang a Eng emaw chhung chu a ngawi a "Thil zawng i hriat fu awm hi Kan la inkawmngelh phian ta ve ang" tin a chhang a Robert-a chuan, "Tu pawhin an haena kalah sawm che sela, lo hnar ang che aw," a ti a Thlamuana thianpa a nih inna a la nuih ruk deuh avangin, "Thlamuana nen chuan in lo la leng dun dawn nia," a ti leh a Robert-a chuan, "Catherine, ka fiamthu lo a nia," a ti a Catherine-i chuan, "Ka fiamthu bik em ni?" a ti hmak a

Robert-a chuan, "Min rin theih nan hei hi ka pe lawk ang che," a ti a Rs 5,000 a phawrh a, Catherine-i chu a pe a Catherine-i chuan mak a ti em em ta mai a A ngaihna hlawl a hre lo A la a, a lukham hnuaiah a dah tha a "Tumah hrih lo la, i chhuah veleh ka rawn lam ang che," tin Robert a chuan a chah a Catherine-i chuan, "Tumah hrih lo pawh ni ila, Thlamuana a hriat chuan a hre tur chuan an hre vek dawn lawm ni?" a ti a Robert-a chuan, "Thlamuana chu i va ring ropui awm ve Social Worker a ni mai a. a lakah engmah a zep

theih loh em ni?" a ti a "Mahse, a hre vek thin alawm I lo len hmasak pawh kha khaw a tangin nge ka hre lo va, a hre em em a ni I rin ainn nang mah ngei pawh hi a hre chiang chein ka ring," a ti a

Robert-a chuan, "Ka sawi ang khan i chhuah veleh ka rawn lam ang che Mi tupawh i hnenah lo kal se, khawngaih takin lo hnar ang che aw," a ti a "Huin la her chhuahpui rawh se, kan la inbe leh ang chu," a ti a Robert-a chuan, 'Engti biakin maw?' a ti a "A tul dan angin maw le," a ti a "Min bum lo hram ang che aw " tui Robert-a chuan a ngen a Catherine-i chuan, "Min bum thung anga maw?" a ti thui a Robert-a chuan, "Kei chuan ka bum lo vang che " a ti a Catherine-i chuan, 'tawngkam tha leh sum hi bumna thang leh a aw hna hru anga inkawm ngeih ni mah se, buma awm hi nuam tih chang ka nei a, bumna thang hi maw tih chang ka nei bawk thin," a ti a Robert-a chuan, "Catherine, kan intiam ang chuan aw " a ti a "I tiam ang ngein le," tui a chhang a, an inthen ta a

Things are not in order

29th September, 1983
Thursday

Bombay Hospital chu College of Social Work bul
maia awm a ni a YMCA Hostel, Lumington
Road aṭang chuan hla lo tak a ni Catherine in
damdawi in a chhuahsan hma i hmuh tum chu in a
awmna hmun chu a pan a

Catherine, naktukah i chhuak diwn ni awmin ka
hna a i chhuah hmaa hmuh leh che tum in ka lo
kal a Beisei na i that hma awng in lawmawm ka
ti khawp mai ' a ti a Catherine-i chuan, I ti
lawmawm khawp mai Thil zav ng i lo hie ber ngo
nge e ti rawh " a ti hmak a Uangpui chang
suh ila, ka tih chin chin chu ka hna a, ka chiang
ve khawp a nia ' tum a chhang a ' A dik ka
ring" ti chauhva chhangin a tum deuh hmak i
Thlamuana chuan ni dang ang lo deuhva hritni a
nei a "Catherine, i va him lo hmel em Rilru
hahna i nei em ni?" a ti a Zangthala mu chungin
en hlei lo hian, "Rilru hahna ka neih chuan nang
mah ka ngaihtuahna lama hah a nih ka ring '
a ti hmak a Thlamuana chuan nui deuh sik chung
hian, "Nangmah buaipui nia ka inngaih laia chutiang
rilrute i put I rilru hahna khawpa ngaihtuahawmin
ka awm em ni ngai?" a ti a

Thlamuana lama letin, "I hnathawh that avang hian
lawmman pek i phu meuhin ka hr a," elsen tak hian
a ti a "Lawmman phûta thawk ka ni lo bawk a,

i jawngkam tha chu ka lawm tawh khawp mai," tun mei nei tak hian a ti a "I hnathawh that zarzo zawng a manganthlak thei hle zawng a lo ni " tun Catherine-i chuan mei nei tak hian a ti zui ve ngat a Thlamuana chuan, "Ka hna thawh that man chu a zavaia ka pusum tel mai a va dik awm ve," elsen tak hian a i zui ve a Catherine-i chuan thinrim teuh chung hian, "Ka thu ni se zawng thu dang," a ti ngat a Thlamuana chuan, "Tu thu nge?" tun a zawt thua a Catherine-i chuan, "Roreltute thu a ni dawn lawm ni?" thinrim tak hmel puin a i a

Thlamuana chuan, "Catherine, i thu sawi awmzia ka hre lo nun ka hria Engti dan nge roreltute thu a mh teh that ang?" a ti a Catherine-i chuan, "Nawh-chizuar thu sawi awmzia zawng i hre lo dawn chauh reng a ni " a i hmak a Thlamuana chuan, "Jawng hriat lohva thu sawi a ngai ta em ni zawk," elsen tak hian a ti lui ngat a "Kan inkawmna bo-ruak hian chhan a neih ka ring Robert-a lo len vang a ni thei em?" a ti a Catherine-i chu a thinrim tak zet a ni. "Zawlnoihana zawng i lo ni meuh mai. Thil zawng i hre meuh mai Mahse, eng nge i thi a, tu tana hna thawk nge i nith? Hei chauh tai hi chu ngaituah thin la ka duh " thinrim tak mai hian a ti ta a

Thlamuana chuan tham lo tak mai hian, "I fak der-ne thungah-chuan awk hlum mah ila, a der chuan a pawina ka hre lo. Ka ngaituah so thin mun sawh awng-crawh-chuan ka chhang-ang che. I

tana thawk ka ni a, i mamawh em vanga thawk ka ni " a ti a Catherine-i chuan, "Mi zawng zawng tana tha hi a thuhmun vek lo thei a Tha a ngaihi hi ka tan a tha em tih hi ngaihtuah nawn leh la ka duh " a ti a Thlamuana chuan a rilru luhlulzia leh a thu sawi kalhmang a ngaihtuah a, a nuh a za rilru hle a "Catherine ka sawi tak ang khan eng nge ka tih ka hria a Thil tha a nih ka Chiang a, i tana tha a nih ka fiah bawh " a ti zui salh a

Catherine i chuan a thu sawi chu a tuar na hle a, a sen awp awp a "Thlamuan i huarsen khawp mai Hlahu tham loh ka nih vangin heti ema tham lova intih hi chu inchhir hun a la awm ka ring," thnrim em em mai hian a ti a Thlamuana chuan nui deuh pah hian tham lo tak leh elsên tak mai hian, Catherine, a va fiah tha lo teh ruai em," a ti a Catherine-i chuan harsa ti tak chung hian, "I peh-hêl kual dan leh i thu veivir kual thiamna hi van ramah chhawm lut mah la ka thik lo khawp che " a ti a Thlamuana chuan, "I chhuak tep a, ka lawmpui khawp mai che I zalen tep nun ka ngai," nui deuh sang chung hian, elsên tak mai hian a ti zui a Catherine-i chuan iunthlak a ti em em mai a, "A dik. Mahse, ka zalenna zawng i la bo lo vang Ka zalen tep. " harsa ti tak mai hian a ti a Thlamuana chuan, "A dik ka ring I tan zawng damdaw i a lo zalen lo em a ni Mahse, dam-pui nana i hman avangin a tha tho ti rawh ?" a ti a

Catherine-i chuan Thlamuana chu a haw em em mai a. A thutuh tum zawng zawng hria a, harsatna siam-

saktu ni dawna a rin avangin huatthlala a tizual a Thnrim teuh chung hian, "A tir atanga i pehhel kual dan te, i mi tham loh dan te, i duh ang ang mi chinzan dan te, i tha t'h ang chauhva mi buai pui tum dante chu ka hai lo va Kei hi eng mi nge ka nih zawng i la hre khawp ang I duh ahnu min chhaih buai min chhaih buai la, tun bak zawng hun i nei tlem kher ang " a ti a Thlamuana chuan, "Catherine, naktuk zanah chuan Robert-nen chuan min rawn tlawh kual hman ang em? elsên tak mai hian a tizui leh a

Catherine-i thnrim chu a sen awp awp a "Ka inlengte nen lama nanga buaipui ka tul lo I duh ang angin min ti la I theih ang angin ti ang che I tum ang a ni meuh ang emaw " a ti a, a aw a khur deuh dat dat a Thlamuana chu a nui deuhva, runthlak tak maun, "Catherine, i jawngvai a ni lo maw? I thu sawi awmzia i hre lo a ni thei mai lo maw?" a ti a Catherine-i chuan, "Hre lo ni la chu ka hrilh hreh lo kher che a ni," thnrim zet mai hian a ti a

Eng emaw chung chu an ngawi dun a Thlamuana chuan, "Catherine, tun bak chu kan inhu leh tawh lo pawh a ni mai thei a I chanchin ni a kimchangan chanchinbu lama chhuah min phalsak em? Tangkama a awn ka ring a, min remthsak la chu ka lawm tak meuh ang," a ti a "Teh meuh mai A nih ang angin pehhel leh phuhchawp awa lown i chhuah dawh mai..." a ti a Thlamuana chuan

lawmthu a sawi a "Naktuk zingah Times of India
 ah a lo chhuak ang a I mutn⁷ khum ating ngoon
 i lo chhuar dawn nia " a ti a Catherine i chuan,
 "I thu ang thlapin le A tuk lehah i bik chu i
 chhuah leh ang a, tichuan a famkimin ka chanchin
 khawvelin an hre dawn nia a ti a Thlamuana
 chuan, "Dah tha la Kawl tha ang che I dum
 chhungin i ro hlu bera ngain roh hle ang che aw
 a ti a Catherine-i chuan, "A famkima ka chan
 chin khawvelin an hriat hunah chuan nang leh kei
 hi eng mi nge kan nih an hre thei ang a I zih loh
 phawt chuan i duh ang takin engkim i ti dawn
 nia," a ti ta a

Thlamuana chuan, "Catherine, i chanchin i kim
 changa khawvelin an hriat hunah chuan nang leh
 kei hi chuang takin an hre phawt ang Chum
 hun chu nghakhlei takin ka thli fo thun ■
 ni " a ti a Catherine-i chuan 'Hunin la her
 chhuahpui rawh se " a ti hmak a 'Nang leh
 kei hi kan lo inzawl ber nge nge ■ ti rawh a
 zu leh a Thlamuana chu a nui sak a, 'Dik chiah
 Kan inzawl ngei a Ruih thuhmun kan ruihpui
 bawk " a ti let ve talh a 'I lo ropui ber nge
 nge e " elsen tak leh thimim tak mai hian Ca
 therine-i chuan a ti a Thlamuana chuan, "Catherine,
 kan inhmuh leh hunah chuan khawngah takin
 min theihngih lo hram ang che aw " a ti a
 Catherine-i chuan "Teh meuh mai " ti chauhvui
 a chhang a Thlamuana chuan tha taka an inkawm
 avanga lawm thu sawin a chhuahsan ta a

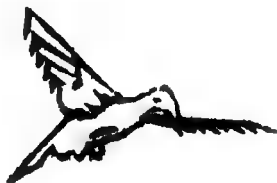
Catherine-1 rilru sakzia leh luhlulzia a ngaihtuah a Beidawnna hnuaia Pathian pawisa hauh lo mai chu ti em em mai rilru luhlula a awm ta chu lainatawm a ti a A naupan lai atanga a chanchin ngaihtuahin luhlulin sual teh mah se, lainatawm a ti tak meuh a ni Beisei tur nei lo anga a inngaih vanga nawh-chizuara khawsak a tum ta chu raphlâk a tihsak a Chutianga rilru a han siam ta chu âwm lo a tihsak hauh lo va Mahse, thiamawm phe chu a ti hran lo Mi rilru hneh harsatzia a ngaihtuah a An thatna tura thahnemngai tak mai buaipui laia an chhiatna ngei ngei tur tih tuma rilru tha lo tak mai an pu lui tlat thinte chu mak a ti a Mi mangang leh harsatna neite tana kawng tha dap chhuahsak harsatzia leh an tana thil tha tih harsatzia a ngaihtuah a, beidawnthlak a ti hle mai a Mahse, a theih ang anga a tlin tawk tawka a tawp thlenga engkim tih tumun rilru a siam a

Mahni buaina ni hauh lova mite buaina inhnambawh a, an duh dan ang ni lova thiltih chu thil tha ni mah se, dik hlei deuhva ngaihna a nei a, Mi dang buaipui anga langa mahni zawk mbuapui mai mai nua inngaihna a nei a Catherine-1 chu a nih nih a ni a, a nih tur tak pawh a la ni dawn a Kei chah hian engti zaxia kher kher nge, a nih loh tur ang tak mai nih tur tuma ka lo buai ve, tun a ngaihtuah a, Mahse, a nih ang ang ni a, a nih tur ang tak ni tura thlahthlam chu thil dik aum a nna hlei thei si lo.

Anga nge thil tha hi kan duh loh thin? Bag'izia nge mahni tana tha ngei pawh kan duh loh thin?

Engatı nge sual hian mite a bum thlûk a, an mit ı tihde/sak thin? Heng zawhnate hi amah leh imah a inzawt a Catherine ı buaipui a, nawhchizuar mı mai buaipui ni lovin sual leh sual hnathawh buaipui zawk nıa inngaihna a nei a Catherine-ı nih loh ang tur nihtir tum ni lovin sual chu um bo va, thatna ı binleh thak a tum zawk nıın a ngai a A thil buıı pui chu khawvel mite dam chhan — mı zawng zawngte leibat nıın a ngai ta hıal a Thil tha lo leh thil ten-ıwm, thil bawlhhlawh leh tuktaı lo tak mai buaipui ni mah se, thil tha anıı a, a dam chhan ngeı a nih vangın ropui a tı a Engmah ni lo mah se, a in-ıngai ropui ta hle mai a, amah leh amah ınfakin namen lovin a induh phah ta hıal ı

Things are not in order

29th September, 1983

Thursday

A tukah dandawı in aŋangin a chhuak dawn a Tlai lamah Robert-a nen an intiam angin Venhimna in chhuahsan leh a tum a, Robert-a nena an inkawm laite chu a rilruın a chhui kir a Thlamuana nena an inkawm dan zıwng zawngte chu a ngaihtuah a A duh ang taka tlan bo a tum laia Thlamuana a tan harsatna a siam rinna nget tak a neih avangin a chanchin, Thlamuana hnena a sawı ta kha pawı a ti a, a inchhir em em mai a Chhan chhuah ni mah se, a zalenna la bo tela a ngaih avangin dik lo tihna a nei a A mut reng reng a chhuak thei lo va

A naupan laia a chanchin chhuin a dam chhung nite chu a chhiar a A têt laia a retheihzia te, a nu nena an awm dun laia a hlim thin dan te, a nite ina rethei taka a khawsak dante a ngaihtuah a A nu boral zana a rilru natzia te, beidawnthlak a tihzia zawng zawngte a ngaihtuah a A mitthlaah fiah em em mai hian a lo lang a, a hnak a ulh teuh mai a. James-a nena an inchhar tak dan leh Goa leh Bombay vela hlim tak maia an inzui dun laite chu a mitthlain a chhui a, lungchhiatthlak a ti em em mai a

James-an a hriat hauh lohva nawhchizuara ei zawngtu hnena Rs 3000/-a a hralh tak dan leh amah leitupain a ngaisak laia a manganzia leh a thlabar em

emziate ngaihtuahin a mitthlaah chung thil chu ching
 em emin a lo lang a, a inhnit hlawp hlawp a A
 rin loh dan leh a tum loh dan ang hlu mua engkim
 a awm dan ngaihtuahin lungchhe em em mai chuan
 a mittui a hru a hru mai a Vanduin leh manganna
 chuan malthlur a, tibing bika ingaihn a nei a,
 lungchhiatthlak a ti em em mai a A duh loh ang
 hlir fahrana thil kal dante a ngaihtuah chuan run
 thlak a ti a Thahnemngai tak anga lang si a
 duh dan reng pawh buaipui lova Thlamuana thlith
 te chuan a rilru a tina em em a

A duhthusam ang taka nawhchizura khawra' a
 tum laia kawng ping thei awma a ngaihtuahin
 rilru a sahâl huam huam a A duh loh dan leh a
 tum loh dan ang hlir fahrana thil kal dan te, a chen
 na ngaihtuah loh leh a chen ngamna miah loh hmuna
 mangang leh thlabar em ema hlawp a awm thin
 dan te, en ngam lo leh ngaihtuah tha ngam lova a
 chenna ngaihtuah loh rama a luh thin dante ngaihtuah
 chuan a rilru a rûm a rûm a Puitu ngaihtuah
 ngawha a rûm thin dan zawng zawng ngaihtuah
 chuan he khawvela a lo piangchhuak hi a tin chuan
 anghia nun a ngaihtuah, runthlak a ti em em mai a

Vandui chuang a inti a Lungngai leh mangang em
 ema a dam chung hun a hmang te, thlabar leh
 hlawp em ema chenna ngaihtuah loh rama rûm sawi
 hleh theih loh khawpa a rûm thin chu nâ a ti a,
 mak a ti a, lungchhiatthlak a ti em em mai a A nu
 borai zana thuma a lo huat em em—beidawna thlen-

tu leh mangannaa hruai luttu chu a thlahlel a. Thih na thim tak leh râwng tak chu a hmel hmuh châkin a thlir a. A khawvel hremhmun thim chhah tak ata a bân tha chak takarawn lî turin a thlahlel tak meuh a ni. Thihna, ânhche dawng tlaka a lo runt chu a lungngaihna phurhpuituuh leh a manganna rapthlâk tak ata zalennaa hruai lut turin a ngai ngawih ngawih a. Sakhi, lui tê tui châka a thaw huam huam ang mai hian Catherine-i chu a thaw huam huam a ni ber.

Thihna thim tak leh beidawnthlak tak chu a thlahlel a, a hnena a phurrit zawng zawng nghah chu a chak a. A lungngaihna leh manganna te, a rûm thawmta chuan a hnenih rawn hruai se, thihnaa chawlh hah dam chu a chak tak meuh a ni. Mahse thihna chu a laka inchhuangin a induh a, engkim mai chu atan chhe thei ang ber ni taa ngaihna a nei a. A manganna chuan a vawrtawp a tawng a, a lungngaihna chuan lehpek reng a nei lo. A chenna khawvel chu a thlir kir a. Lungchhiatthlak a tun tuar thiam har a ti a, nâ a tun runthlâk a ti em em mai a. Manganna chhumpui chu a tana zing a, lungngaihnaa thûk taka pil nin a rangai a. Beidawna chu beidawnthlak a ti a, lungngaihna chu lungngaihthlak a tizual a. Manganna chu mang tiang chuangin a hria a, a chenna khawvel chu rapthlâk a ti em em a. Duh lo chong leh hlauhlawp tak maia a chenna khawvel khamawm tak maia a tuh thin dan leh tlânghei hman mah lovâ a chenna ngai loh ram—thim chhah tak leh rûm sawi hien thei loh khawpa rûmna hman a. Kêl thin chu ngaituuh a sahâi hman huam a.

A manganna lungchhiatthlak tak, a lungngaihni ming ti-ang tak leh a beidawna kawng bo tak mai chu tumahin an hriat thiampui lo va, amih Catherine ngei pawh chuan a hie thiam thei hlawl lo. Hiat thiam rual a ni lo. Lungngaihnaa lungngaihni, beidawnaa beidawna hmun—khawvel chenni tlak loh chu hlauhlapw leh thlabar em em chuan a chen ti thin a, lungngaun a ium leh thin. Mihingte tuu theih loh khawpa mawi a ni i, tuu thei an iwm iun theih loh hial a ni.

A khawvel thim chhah tak—lungnguhni te tihni te rumna te, manganna leh beidiwni te chu Mizo nuli thinlung no tak chuan thlabar leh hlauhlapw in ngam lo leh ngaihtuah tha ngam lovin i duh lo chung chungin a luhchilh thin a, a chenchilh thin a ni. A tan chuan khawvel hi a va iapthlik tik em! A tan chuan nun hi a va iapthlik ngu em! A tan zawng thihna hi malsawmna a ni a zilenni thlentun leh thlakhlelhawm tak tih loh ruil i ni lo. A manganna thukzia leh a retheihna sanzate hi teh thiam awmin teh thei awm tik ang maw? A tilu nitni hi hriatpui thei awmin hriatpui ngam iwm ing maw? A lungngaihna nasatzia hi hmuhpui thei iwm in hmuhpui tlak awm tak ang maw? A beidawna beidawnthlak tak mai chu tu nge hie fiah thei ang a, a thlabar leh hlauhlapw chu tu nge thlamuin thei awm ang?

Hmeichhia azawnga hmeichhe vandui ber mai, mihring azawnga piang khawngaihthlak ber mai—mi rethei ber leh lainatawm ber chu Bombay khawpuia

mihring maktaduai 8-zet zingah eng chen nge thlah thlam a nih ang le? He khawvelah hian a dam chhungin mite hmuhsit rawn a ni ang em le? He khawvela a lo pian chhuah hian amahah malsawmna engte nge keini hian kan hmuh a, amahah eng thil tha nge kan puak chhuah le? Kan chenna khawvel hi Catherine-i tan hian eng niah nge chenna tlak a nih ve ang a, mi anga chenna tlak a nih ve ang? Tu nge a mittui hru hul ang a, a chungah thlamuan na thu thlen thei awm ang? Tu nge a beisei ang a, tu nge a rin ngam ni ta ang le?

A rilru hriain hmuhpuu hlah se zawng, chu chen chen awm pangngain a awm hauh lo vang. A hriat lohna avangin hmeichhe thinlung no tak chu deh chet a ni lo va, a mittui hnai renga awm pawh chu far khat tê pawh a far lo. Hmeichhe rilru zâm hma tak leh thlaphanga khur chhe thin chu ralmuang takin Catherine i khum bulah chuan a la dinpuu thei a. Thinlung nâ leh lungchhiaa puak keh lova chelhtu chu a hriat lohna chauh a ni. Catherine-i chenna khawvel chu a thawi chauh tal pawhin hria se zawng, nurse-nu tan chuan a na tham em em ang a, a rap-thlak tham ngei ang. A chhan a zawh chuan engmahin Catherine-i chuan a chhang lo. A mittui hruin engmah mumala hre lovin a rûm a rûm a Mutna damdawi pein a kalsan leh ta a ni. Catherine-i chanchin chu a thawi chauh tal pawhin hria se hlahhlawp leh thlabara amah maia khawhar taka awm tur chuan a kalsan hauh lo vang a, a thei buak hek lo vang.

A mumangah chuan a hnung lam atangin mi pakhat hian a hmai a iawn tuamsak a A hruai chhuak ta a Thlaphang tak chung chuan hmai tuam chungin Catherine-i chuan a hruaina lam lam chu a pan ta a "Engati nge tlangval, ka hmai i tuam ? Tu nge maw i niha eng mi nge maw i nih le ?" tun thlaphang aw tak mai hian a ti a Engmaha chhang lovin a duh lam lamah a hruai a Thlaphang aw tak hian, "Khawngaih takin ka hmai tuam min phelhsak tawh teh," tun a khat tawkin a ngen thin a Engmaha chhang lovin in pakhat a hruai lut a Kawngka lo hawnsaka lo hmuaktu aw chu Thlamuana aw ngei niin a hria a, a tim uai uai mai a Hlauthawng tak chung hian, "Thlamuan, khawngaih takin ka hmai tuamna min phelhsak thei em?" a ti a Thlamuana chuan, "Catherine, hmai tuamsaka awm chung pawha mi hriat avangin ka lawm I hmai tuamna phelha châkin ka lo thlir reng che a, hunin arawn her chhuahpui ta hi ka lawm tak meuh a ni," a ti a, a hmai tuamna a phelhsak ta a Catherine-i chu a hmai tuam a inphelh veleh a thangharh a A mumang chu mak a ti em em mai a A ngaihna hlawl a hre lo

Things are not in order

29th. September, 1983

Thursday

Catherine-1 dinhmun leh a thu sawite chu a rilruah a riak tlat a Mi harsatna sut kiansak harsatzia a ngaihtuah a An hotunuin a nu boral tâk hnua suahsual rawng a bawl dan chanchin zawt tura a tih a theihngihl tih a hre chhuak a, pawl a ti em em mai a Catherine-in Pathian a phatsana beidawngi a pute ina suahsual rawng a bawl dante chu eng-mah reng a hre ta lo Thil kimchang lo tak mai a ti fo mai chu huatthilala a ti a, a tlin loh vang ni mah se a inhaw rilru hle a Zawh awm tam tak a zawh loh te, tih awm tam tak a tih tak lohte a ngaihtuah chhuak a Khingbai tak mai a thil a ti fo mai chuan a rilru a tina em em a Mahse, a tlin ngang loh avangin tihngaihna a hre si lo

Mi harsatna sut kianpui tura thahmngai taka buaipui a, an rilru hmingsak a harsatzia leh an tana tha ngei ngei tur piwh an duh loh thin dante ngaihtuah a hnathawh chu turpui hle mah se, khawmawm a em em mai a, An harsatna nia an ngaih pawh an harsatna tak tak a ni lem lo va A behhawm mai mai a nih theih thin thu an zirte a ngaihtuah lai chuan anni berin an harsatna nia an ngaih chuan a tawh mai ngaihna a nei a An sawi hauh loh leh an briat hauh loh—an harsatna tak tak zawn hmuhsak pawimawhzia an zirte chu thil tui lo tak leh chuangtlai tak mai nia a ngai ta hial a A tlin loh vang tih pheizawng a hre em em a, mahse a haider lui tlat a.

An harsatnaah eng nluu nge in put i, eng angin nge an harsatna an thlii a, eng tiangin nge an harsatna in a tihbuai a, engtin nge an harsatna chungchang in sawi a, su king tua an beih dan leh an theih ve chinte hriat a tul a Catherine-i nluu khauhzia leh sawhsawn a huphurhawmziat chu i ngaihtuah i Thil harsatna lam hlii mai ngaihtuah chu in buathlak a tun manganthlak a ti em em mai i

A buai lai hlii buaipuia buai tak i nluu a hmin lu chuan Bombay khawpui i awm tuhi i kiwng bo leh buai tak maia a khawsak dan a nluuah a lo lang a Rela a chuan a a kal tumni pawh thleng thei si lova thiniim teuh maia nipui luu i khawsak dan te chu a ngaihtuah chhuak a Tiah tak muun a nluuah a lo thar thi leh a

Juhu Beach, Miami Beach of India a kol tura Churchgate station atanga platform no 4 na atingi chhuakin Andheri station thleng maun rel chuan a phur a Rel chak chi leh rel mung chi a awm leh awm loh ngaihtuah lovin a pawng luh mu a Santa Cruz station-a chhuka bus nos 241/131 i chuingi Juhu Beach pan tuma kal a ni a Mahse, rel chak chi hi chu station thenkhatah chauh a ding a Santa Cruz station-a ding lovin a prii Andheri station-a a ding thin reng a Harsa ti tak muun a kir leh a, Santa Cruz station a chhuk uma nimon lova a beih pawhin mi an tam em a a chhuk thei lo va Hah phulkaiin a kir leh ta a

Victoria Terminus (V T) station lam atanga a kal tum chuan, Dadar station-a chhuk a, Western Railway

lama kala Santa Cruz station-a chhuka bus-a Juhu Beach pan a tum a Mahse, Dadar station reng reng an thleng thei ta hauh lo mai a A bula mite a zawh chuan, Harbour Line-a kal chi, rela a chuan vangin Dadar Station a tlawh lo a lo ni a Station tawp ber, Mankhurd station atang chuan a chuang-kir leh a Kurla station-a a chuanna rel thlaka, Dadar station-a chhuk leh a, Western Railway lama kala, Santa Cruz station-a chhuk turin an hrih a Mahse, Dadar station-ah chuan platform khat tlat main mi an lo awm a, chuang tua a berh ngial pawhin a hlawhchham chiang kher a ni Beidawng takin a kir leh ta a

A pindan kalhna hawn tuma a herh chu a hawng hleithe lawk lo va 'India siam ve tak hi chu tun rikru a siam a, a herh nak nak a Mahse, India siam phe chu a ni hauh lo va A rel chuannaa dul han pui mai chu a ngaihtuah a A dul han pui maia a dula a rawn nawk thin te, a tawta a lum em emzia te ngaihtuahin a la tum deuh sung sung a A dul hli mai ngaihtuaha a awm lai chuan, 'ka mang lama dul han ka hmuh ai daihin a han 'ti te chuana a han ngaihtuah ang lawk a

A kal tumnaa a thleng ta lo te, chau hnepa Hostel-a a kir leh te, khaw lum vei nena hah phukaia a buai dan a ngaihtuah a, a tawt up up mai a Cheng za lek mah ni se a uelchhun a nih vangin a rel chuannaa a tibo chu pawl a ti em em mai a A khama zangthala m ching chuan fan vir chur chur cho a thir a, a thaw a sa hoam hoam mai a.

Chutia rilu nuam lo taka a mut lai chu in Puthian huan rilu buai chang a nei ang a, a rilu buai lain min siam a nih dawn hi tun a ngaihtuah a Amah anga siam kan ni a, a duh ang taka siam kan ni a Mahni thu pawh ni hlei lo buai buai mah ila, a pawina a awm em dawn em ni tun a ngaihtuah a A pawl lohte chu sawl loh kan tih tui a nih zawk chu Kan duh duh kan ngaihtuah ang a, kan duh duh kan ti ang a, kan duh loh leh kan thu bawh Eng kan ti nge tul hla lova kan inphuar fir fer hlawm? Awm mai mai tura a siam—thing leh mau te, lei leh lungte chu an awn mai mai a Awm mai mai tura a siam mah ni lo, buai buai ila, buai ril thak law law tui kan ni tun a ngaihtuah ta a

A ngawi deuh dat a Siamtu min siam dan te, a rilu put hmangte kan nie tawh reng em ni? Eng atana siam nge kan nih a, eng nge kan mawhphuihna chu? Mahse, engati nge chuti em ema ropua a lo insiam bik ni? Chawimawia fak a tul si chuan keini hian a chung a kan thiltihte a that leh that loh kan hre thei dawn em ni? Hmuh theih loh, khawh theih loh, biak ei tak tak theih loh a nih si chuan, eng kan ti nge, keini hian at kan so va—hmuh tuma kan zawn a, khawh tuma kan ban a, biak ei tuma kan auh ni? A nih nih ni se, keini pawh kan nih nih kan ni mai ang a, a sualna a awm em dawn em ni? Duh thlang thei kan ni a, duh duh thlang tur kan ni dawn lawm ni? A hnen kan thlen hunah a duh loh zawng kan thlang a nih chuan

ngaihdam kan dil mai ang a, hmangaihna Pathian
chuan min lo ngaidam em em dawn lawm ni?

Tho lo zetin a tho va, inbual turin phur lo takin a
insiam a A inbual zawh chuan faifûk hlarh hlarhin
a pindaiah a lut a A tukverh bula thutna hûng
in thu chungin pawn lam a thir a

A hniah apiang mai chu a hmi zawng aia duhawm
leh mawi chuangin a hia a Siamtu hmel hmu ti
ang hiala inngaihna a nei a Siamtu kut chhuak
mai ni lovin a chenchilh min a ngai a An zaviah
Lalpa, nang i thil siama i awm chuan heng mita ka
hmuh zawng hi chibai ka bûk mai dawn e I
thil siam an nih vanga chibai buk duh ka ni lo va,
nangin i chenchilh an nih zawk vanga chibai bûk
duh ka ni

A kawr hma iptêa Mizo vahlozial a phawrh a a ke
kawr iptêa nawhalh 'Ship' chu a phawrh bawk a Lâk
ka tuma nawalh a nawt chu a nâwt thlâwk ta zuai
mai a, a kekawr kan hlauvin a mal a beng thawr ■
'Ship tak hi zawng a tha lo mang tak e ' a ti
sap a , Nghenchhan nghenga thutthlenga thu chung-
in a meizial chu a pak khu hlat hlat a Pawn lam
hawm a hmuh theih ang ang chu a thir leh a

Engkim—Siamtu siam zawng zawng chibai buk tuma
niru a siam ta mai chu dik thenn a hre lo va Lal-
pa, sual leh bawhlawh zungah nang i awm si chuan
ngatu age i awmna i huat . .? Lalpa, nang hi ka

ngaihdan mai mai i lo ni zawk en ni? Ka duh duh ka awmtir theih leh ka duh duh ka sawngbiwl theih i ni em ni? Ngaihdan mai mai leh suangtuahn mai mai i lo ni zawk em ni? tun i buai thei ng ber mai chuan a ngaihtuah ti chiam mu i Buripui tham zet thluak tha i neih avang chuan i liwm i Mahse, a ngaihtuahna—amih tibui thimih chu huat thlala a ti em em a Engkim mu enu i buai thei ang bera ngaihtuahn i buai lu hlii mu chu i ril ruah a lo lang a Fur khaw chhe hnuaa hmu phum meuha a tluk dan te, thahnemngai ngi langi thil ti a ama tan chauhvah thahnemngai tak mai engkim i tih thin dante a ngaihtuah i A thilthi iprang mai bui-lung-tawk ang mai a khaw lauh luah thin dante a ngaituah a Beidawn naching huat hun a tia, a beidawng thei ang ber chuan a mingaihtuah a, a bei a dawng hluah hluah ti mu a

Tho lo zeta inbeng kângin a kekawi chuarte chu i phih mar a Khum a pan a khum khuhna piwt tawm tâwnin thutthleng chungah chuan i viwm hnawk a Phur lo tak mai chuan i mu ti i

Banga Isua, kraws-a inkhêng bet lai lem intar chu a en a, beidawnthlak a ti em em ta mu i Bing lam hawin a let thak a banga daidep vik sek chu a thlii a A chhuk zawng te a chho zawng tein i duh lam lamah a vak sek mai a Patling meuh beidawnga khuma a mut bul lai amah runluh ang mai chutia a vah kual khumsek mai chu thinrim thlak a ti a, a run hluah hluah mu i

Maimichhing meuh chuan a jawngtai ta ngawt a
 A beidawn thu leh a beidawn chhante chu Chiang
 lo ruai hian a chham kual a A jawngtai zo chu
 a hma aia nasa f main a beidawng zual a, beidawngthlak a hluah hluah ta mai a A tihngaihna
 hre lo chu maimichhing meuh chuan a jawngtai leh
 ta a. " I fapa Isua min pek avangin lawm
 thu ka hrilh a che " a tih lai chuan banga Isua
 Kraws-a inkheng bet lai lem chu a mitthlaah a lang
 a, a ngawi dat a "Ka beidawn avangin lawm-
 thu ka hrilh a che Beisei tur engmah a awm loh
 vanga beidawng ka ni si a " tih tuma rilru a siam
 mek lai chuan, "Beidawngin awm thin mah ila, i
 beidawn ngai loh avangin lawmthu ka hrilh a che "
 a ti ta a Beidawnga chau taka awm tawh hnu chuan
 beiseina duhawm tak mai a nei leh ta a Hlimna
 thuruk chuan mawi takin a thinlung a chhun eng a,
 lawmna tha zamte chuan a tichak thar leh ta a

Thiam tak maia lawmthu sawin a jawngtai leh ta a
 Amaha thil tha leh duhawm zawng zawng Pathian
 hnena pek duhna thinlung inhawng tak chung chuan
 a jawngtai a Mahse, ka neih thil tha zawng zawng
 ka pek che chuan, mi bawihhlawh leh tenawm ka ni
 dawn si a, i fapaa vuah tlak ka ni dawn em ni? A
 ni thei lo Lalpa . . . hetu hian ka ngaihtuah—Ka
 buaina leh ka beidawnga te, keimaha thil bawih-
 hlauh leh tenawm zawng zawngte hi pek che thain
 ka hria, . . . Ka duh loh vang a ni lo va, ka ui
 em em zawk a, Kancih chhun a nih zawk vanga
 pek duh che ka ni I fapa min pek kha pawm tlak

lo ni mah ıla, ka pawmsak che a Ka thilpek zo
 zaite hi pawm tlak loh ni mah se, min lo pawmsak
 ang che La la, a ngai ngai min pe kir leh tiwh
 dawn lo nia " a ti ta a A tawngtai zıwh hnu
 chuan beiseina reng reng nei lo kha beiseina beisei
 awm tak neın lawmın a hlim a A rilru a hahd ımin
 a thinlung a lawm tak meuh a ni Tui takın a mu-
 hıl a, a mumang that leh that loh tur reng ngaihtuah
 lo chuan a harh chhuah leh hma loh zawng a muhıl
 ta

Polarisation

30th September, 1983

Friday

A mumang chuan a rilru a khawih thuk em em mai
a Mak a ti a, a ngaihna a hre hliwl lo Awmze
neia rinna a nei a, a awmia awm reng reng a hie
thei s' lo

A dam chhung hun tlan bo nana a hmang zo thak
mai tur chu hriat thia n harsa a ti a, lungchhiatthlak
a ii em em a A naupan lai atanga ama duhthu
sam ang ngeia tlan bo thin a nih vangin tun tum
tlan bo tura rilru a siam leh pawh hi inthiam
lohna phe chu a nei hauh lo va Mahse, a ngaih
tuah chian chuan lungchhiatthlak a ti a, a rilru a
na em em mai a

A duh dan reng pawh ngai pawimawh lova ama
duh dan chauh buaipatu Thlamuana chu huatthlala
a ti a, mualpho ngei se a duh a A tlan bo hnuin
khaw eng en ngam lovin awm se a ti a, a thiltih
dan a ngaihtuah a, a thiltih ngei mualphopui tura a
ngaih avangin chawh a ii em em a Venhimna in
chu hmu leh tawh ngai lo tura chhuahsan a tum nget
sauh sauh va, a Mizo rilru luhlul tak mai chu a
sawh nget sauh sauh bawk a A thil tumah daltu
engmah awmtir tum lovin tihpuitlin ngei a tum a

Venhimna in vela amah maia khawhar taka vaka a
hmabak turte ngaihtuaha a awm lai chuan he khaw-
vela a lo piang chhuak hi a tan chuan anchhia nin

a ngai a Chiang lo tak mua engkim mu a twn
thin leh a hmabak chiang lo tak maite chu ngaihtuah
ngam loh khawpi tah leh rumna a nih leh thin din
te a ngaihtuah a Chutia mih ngawt inbuipui i
thil tani tak a ngaihtuah lu chuan Venhimni in
a tanga hla lo tak, kawngsuah chuan Cu pikhit i
hmu a Robert a a nih beisein Gite uting chuan
a thir a, a beisein ing takin Robert i chu Cai bulih
i lo ding zui mai a Hman mawh takin i thin chhuak
a, Robert-a chu a pawm chiwt i, Cu chungthi
chuan an lut i i

Robert a chuan khawl a tinung i, Catherine i chuan
Cai chung a ting chuan Venhimni in hu a thir a
Social Worker-ho thiltih din leh in thil buapui
thinte chu a ngaihtuah a "Nguhtin i vi ming lo
hlawm tak em! tin a phun su a

Robert a chuan, "Kan miam aig ngai engkim i
tihpuitin a ingin ka lawm tak tak a ni, tin Catherine-i
chu a nuih sak i Catherine-i chuan Mih
se, ka hla h ang ngeun Thlamuana in engkim i hie
vek a, engtin nge kan tih ang? hluithawng iw tak
hian a ti a Robert-a chuan nui chun in Catherine,
i sawi fo, Thlamuana hi hlauvin miam ting em ni?
Social Worker mai a ni Ramhuai i ni lo va,
phung a ni bawh hek lo " i ti i Kawng kaw
ah chuan a Car chu a herh kual i h a Catherine i
chuan, "Ramhuai a nih lohva phung a nih loh
vung tak chuan a hlauhawm zawh dawn lawm ni?
tin a chhang a Robert-a chuan, "Catherine kei aum

Thlamuana chu i ring zâwk a, i duh zâwk tihna em ni? I va buaipui êm êm ve,” a ti a Catherine-i chuan, “Nangni pahni inkâlah a zâwk a awm thei dâwn em ni? Mipa ve ve in ni a, eng nge in danglamna tûr chuang?” a ti a

Robert-a chuan, “Mipa ve ve chu kan ni ngei a Mahse, mipa zawng zawng hi kan thuhmun vek lêm dâwn em ni? Rs 5,000/- a hialhtu che kha James a a ni a Kei chuan Rs 5,000- in ka lei che a Mipa ve ve ni mah ıla, kan thuhmun thei dâwn em ni?” a ti a Mipa ve ve in nih vâng tak chuan in danglam lo rêng a ni Hralha ka awm leh leia ka awm chu eng nge a danglamna? In mipatna a bo phah lo va ka hmeichhiatna a bo phah baw lo a ni lâwm ni?” a ti a Robert-a chu a ngawı vang vang a Eng emaw hnu chuan harsa ti tak chung hian, “Catherine i hriatna thazâm hi a chuai zo ta em ni? I thil thlir dânte hi a chuang thei ta lo zâwk em ni ?” ban chat hian a ti a Catherine-i chuan engmahin a chhâng lo va, ngawı rengin Juhu vênga Robert-a chênna in pan chuan an tlan vang vang a

Robert-an kawngkhar a kık a, “Lo lut i’u,” tun Thlamuana aw ngei mai chuan a chhang a Catherine-i chuan a bengchhe ri nun a ngai a, a thin a phu zawih zawih a Mahse, engmah a sawi chhuak lo Robert-a dâra kuahin a ngheng pheı a Kawngkaa Thlamuana lu lang a hmuh chuan Catherine-i manganna chu a nâmen lo hle. A hma zana a mumang zawng zawng kha a ngaihtuah chhuak a Mak a ti

a, a ngaihna hre lovin huihhai tak lung chuu Robert-a bana chelhin a hmei nghet sauh vi i th n i phu zawih zawih a Zam humel tak mu chuan Filmuana chu a en a Thlamuani chuan chibu huih thutna a kawhhmuh a Inch'huiga mite piwh chuan chibai bûkin an lo liwm hle a Robert ngheng riala thuin rilru chi ai tal i hre ngaihn hle lo tak chung chuan eng emaw chibung chu a w n

Robert-a nau, Diana chuan thingpu i hre hle a tak tak a rawi chawi lut a Ca i mte chuan i mumang a ngaihtuah a, a mumang nun a tui i mahse, a mumang a ni si lo Thlamuani chuan 'Catherine, (a ngawi dat a) mi li hriat wanga lawmawm ka ti I tana kan thiltin zawng zawng a hlawhtlin avangin lawmawm la ti a Pob i nena kan thil tuahmin te Shupit i puihna leh mi dang tam tak thahre i ngaihn zawng zawng wanga hetiang thil tithet hi kan ni a Funah funkmin hre lo mah la, a tamkina i hriat hunni chuan i lawm ve ngei ka bersei ' harset tak mu huih a ti a

Hnuk ulh teuh chung chuan Thlamuani chuan 'Catherine, i nu jawngtaina chhana a awm ta hi liwmawm ka ti a I chanchin ka hri i tih atinga ka rilru natzia leh ka theih ang ang ka hnuthiwn tihputlina a awm tak avanga ka liwmzi hi, sawi thiam har ka ti a Mak ka ti Catherine i chu a kun a a mittui a tla zawih zawih a A ngaihna a hre lo va, mak a ti a Engkim mu a tum loh

ang leh a beisei loh ang veka a awm avangin mi
a ti a, a rilru a chi-ai tak meuh a ni

Zana Diana nena a khum an siam lai Diana-i hne el
hlim tak leh a u, Robert-a nupui a nih dawn avang
lawmthu a sawi lai hmelte chuan Catherine-i rilru
thûk takin a khawih a In ropui tak leh nuam tal
maia pindan nuam taka chutiang thil a hnia chu mal
a ti tak meuh va Engmah sawi ngaihna a hie lo
va, a ngaihna a hre hlawl lo A tum ang a ni lo
va, a beisei ang a ni lo Zana amah maia a mut
hmunah pawh chuan thil kalhmang ngaihtuahin a
naupan laia a awm dan leh a thil tawn chi hmun
hrangte chu a indawtin a ngaihtuah a A mitthlâk
fiah em em in a lo lang a Engkim mu chu mak a
ti a, hriatthiam har a ti a

Mumang ang bera hriatna a nei a Mahse, a mu
mang a ni si lo Thawnthu mai mai ang tihna a
nei a, a tak taka amah ngein a thil tawn a nih
vangin mak a ti a Thawnthu mai mai pawh ni se
a ngaihnawm zâwnga changtu tan chuan a ngai
nawm thei hle ang a A lungchhiatthlâk zawnga
ngaitu tan chuan a lungchhiatthlak thei hle nger
ang

Dan ang thlapa Robert-a nena an inneih a, ropui tak
a lawmna an buatsaih tak hnua thil kalhmang dik
tak a hriat chuan Catherine-i chuan lawmawm a ti
a A hun tawng rapthlâk tak mai avang chuan eng
emaw changin lungchhiatthlak ti mah se, malawmna

dawn sen mal loh a dawn tak wanga i hwmn
 leh a hlmna chu a sang em em i ni Catherine
 tan chuan lan chenna khawel chu chenna tak i
 ni a chenna ngam a ni ta A miwa a duhwm
 i i nuanun a hlmwm tak meuh i ni

Human right and the Corresponding duties

The great escape II

Prince of Wales Museum bula a tlan lai chuan a hma maia Regal Cinema Hall chu a thlir a Mahatma Gandhi-a film chhuak mek chu hmuh a chak rilru hle a Regal Cinema Hall hnung maia Gateway of India chu a mitthlaah fiah takin a lang lai a Tax atanga a chhuah chuan a hma maia a vei lama milim, kut kuanguaha ding, a ke vei lam tlema pen chhuak deuh chu a en a A hmaa Tj Mahal Hotel ropui tak, pindan sangkhat lai nei chu a thlir nin a lang a Mahse, Shivaji-a lim sakawi hrawl tak chung a chuang, ngunhnam kenga a kut vei lima invuan tang chu a thlir ni zawkin a ring a An ngai ropui baw a, Maratha lai ropui tak Shivaji-a lim chu Swami Vivekananda lim chuan thli ti pawh ni se awm a ti a

Tuipui kama awm, Gateway of India chung lama hawrawp liana thu ziaak chu a chhiar a **Erected to Commemorate the Landing in India of their Imperial Majesties King George V and Queen Mary on the Second December MCMX** tih a ni a December 2, 1911-a British Lal George V leh Lalnu Mary ten India ram an rawn tlawh hriat reng nana siam, Gateway of India chu en mai chuan a ropui fahran lo hle a Tuipui kama Gate lian tak, metre 26-a sang a ni mai a, a hmingthana a lar ngaihtuah chuan nep a ru hle a Gateway of India chu kum 23 (1211-1924) chhang zet mai an buaipui a Thlamuana chuan Bombay khawpui tlawhtu theuh theuh innep hleih hlawn riauva ngaiha a nei a, a insit ru hle mai a Mahse, lai ropui nena khaikhin ralah chuan

nep ve tak tak an tam ve hlei inna phoi ziwng a nei a

Film star-ho lemchin zuna hmun Nuam chena in-
thlahrung lo tak maia an khawsakna hmun Chum
tha tak tak leh mâwm hmuh maiten enghelh awm
map lova khawvel pâi zu in tlanna, thil tui chi tin-
reng an eia in inna—nuam chena in piwi chhapiu
leh duh tawk maia in inbengbereknî hmun Iaj M
hil hotel, kum 1904 i an sak chu hmuhnewm ti tak
main a thli i A bul hnai hotel chhuinawm tik
tak leh in tha pui puite chu i thli kual a Nuam
tawla an khawsakna hmun a nih vang ni lem lovin
■ ropui êm avang zawk in chung in miwi tak takt
chu hmuhnewm ti tak main i thli i A bul vela
nipui zi lui lui chu hlimpui viau mah se, i hmuh
newm em avangin tuifinriat zau tak i lawngleng i k
vel leh a chhunga mi chuang hlim em em mite chu
a thli a Engmah ni lo mah se, nuam a ti tak
meuh ■ ni

Khua a tlai lam ta a Gamidevi veng Mahit
ma Gandhi a chenna in, Mani Bhavan tlawha i
chhunga Gandhi-a sulhuu en a chak ulu hle i
Mahatma Gandhi-a pian champhaphak a nih avang
in Gandhi-a sulhuu hmuh chu a chak em em mai a
Mahse, a tlai tawh deuh va, Malabar Hill lam pinin
taxi-in chak tak main a kal leh ta a Hanging Gar-
den-a a kal hmain a bul maia Kamala Nehru Park
ah chuan a lut phawt a Catherine Zamveli chh-
chunte chu a riluah a lo thar pha leh a, James-a
nena an sulhuu chhui anga inchanin a ngaituahna

a vak kual nasa hle a ni Pangpâi mawî tak tak leh mi che velte a thlir a Bombay khawpui chu a chhuk thlir a, Marine Drive leh Chowpatty Beach te chu hmuhdawm ■ tak mann a thlir thuak thuak a Thlamuana tan chuan thil dang zawng zawng aunn Bombay khawpui, Malabar Hill chhipa Kamala Nehru Park atanga a chhuk thlir chu a ropui chuang a Engmah ni lo mah se, Bombay khawpui chhuk thlir ve theia a khawsa chu a tan chuan a nima lo ve reng reng a ni Chapo lo mah se a inngai hrawl em em a, a induh tak meuh a ni Malabar Hill chhipa inchhuang ve thei anih vangin a lawm chuang a ni

Hanging Garden chu kuni 1881 dah tawha an tui khuah pathum chungawm a ni a An tui khuah h chuan tui, gallon 30,000 000 zet a awm thei a Dam dawî nena tithianghlîmîn Bombay khawpuin chu tui chu an tîân a Tui khuah chungah chuan lei, inches 6—30 vela chhahin an chhung a, a chung zawl zau tak mai chu huan atan an siam ta a ni A langin inkhai lo mah se, a hmîng a pu zo em em a Huan inkhai (hanging garden) tih chu a inhmeh tak meuh a ni.

Zing boruak tha hîpa mi chi tin mai khawsakna hmun a ni a Nula itawm tak takte chuan an mal chuim buang marte chu chapopui miah si lóvin, zah pu¹hauh lo hian chhung tâwka pawnfen fêngin, chu huanah chuan an vak vel thin a ni Pasalthain sa an pèi¹a, beisei ara finarah sakhi tuai thau mat mai a fò chhuak¹a, ngai¹tha tak maia a hawî vang vang

lai, hnaï tak atanga silaia an tin vang vang aum ı
nêp chuang lo hle awm ■

Chutianga huan lar leh hmingthang tik mai a fang
ta chu gate-a a lut phat pawh ■ zam titih a A
bawp a rit a, a ke pen a sak deuh toh bawk ı A
ban lah chi vai buai dawn tlata inhriatna a nei a
A mit chu a mal dawn ta ni beia hriain ı hma mai
bihin a hawi hnuai raih ı, dim têa pen chhat chhat-
in zawı muanga ban vu pah chuan a hma chauh
en ran chung chuan a fang ı a

Huan chhung chu pangpu mawi tak takin a khut
tit a Hnim hring dup maite chu hmuhnuwm tak
a ni A sui kualı thing lian pui pui ding phui khup
te chuan an tizahawm a, Thlamuanı tin pheı chuan
a zahawm chuang a ni

Gate atanga hla vak lovah chuan nula him ni awm
tak a lo ding zar mai a A ban vei lamin tuibêl a
zakzeh a, a tuibêl chhipchhuan lai chu a ban ding
lamin a vuan a Amahah chuan tui a rawn luang
chhuak zawı zawı a Hnung lama kut suih meuh
vin a din hnaıh a, a thlêk vang vang a Ani chu
tui luang kiana thing phun, a hun taka rah thin
nun a ngai a Tuihal apiang ka hnenah lo kal ula,
a thlawnın ka pe ang che u ti hmel puin a hmu a
A ui lo leh a ren lo chu thu khatah dah ila a tui-
bêla leng bak leh a chawı sen loh chutia lo luang
chhuak zawı zawı a hmuh chuan tuihala thih hlauh-
awm lohzia leh a kiana miten an duh ang ngeia an
tuihalna tihreh nan an hman dan turte a suangtuah a

Nu hmangaihna leh hmeichhe duhawmna te, anmih
 nia hlutna awm thei zawng zawng ngaihthuahn k
 chenna hi nangni hmeichhia hian in lo va tinu
 ngai tak em, thlakhlelhawmin in lo siam a lo nih hi,
 a ti ta hial a. Siamtu hmel leh a ropunate chu a
 taka a rawn lan chhuahna ni hialin a hria a, ropun
 chawimawi tlak loh ni mah la, nunna nei lovin a
 lem mai mah ni la, engmah hie lovin hmu thei lo
 mah la, nangmah vanga Siamtu hmel ka hmuh ka
 hriat chian phah a, amah nena kan inzawmna i ni
 si chuan chibai buka i hma i kûn tui ka lo ni, a ti i

Mahse, engmahlo chibai bûk a siamtu phatsani in
 ngaihna aeiin a leh a linga Siamtu timualphotu leh
 a hnen ata hnûksawntu nin a ngai leh ta a. Mi-
 lem biao bungbu i a kûn hmaa namlêt vat tui ni
 inngain lungchhe em em chuan tho lo takin a kal
 san ta a

An indubnate chu thipunin awm se, an inhmanguha
 zyal zel sela, hmu leh lawm em emin hmang se, tim
 zawi muanga pen chhat chhat chungin a duhsakni
 sang tak chu huan chhunga inkawp te tea nula lei
 tlangval thu dun riakte hnenah chuan a hian a. A
 baka a rawng a, bawl fo, hmangaihna Pathian chu
 chu huan mawi tak maiah chuan an zinga rawn inlu
 ta nin a ngai a. Inhuatna te, initsikna te, innght
 nghonate chu a awm hian a awm lo reng reng ni
 berin a ber a. An indubna leh an inthlakhlelhna
 zawng zawng leh chu a hretu amah mai a ni lo va
 an thung hmuanga hmu hring duhawm tak leh in
 kiang vela pangpar mawi em emte chuan ani ai mah

in an hre chiang zawk a Chuti em i en induha in
 inhmangaih hlawn avang chuan in hmel miwina leh
 an rim tuinate chu an ui lo vi an duhsak em em
 ziwk a Boruak yang tak a chum kua thla pawh
 chuan hmuhnaawm ti em em iem leh rem lo piwh
 thlu lo hian a ri n thlu ve thuk thuk thun a An
 zawai mai chuan, nunn nei leh nei lo ziwag zawng
 chu ulu hmun khat pu leh inbre than tham nun a
 hua a, lungruil tak leh hlin em em nua lawma zai
 khurang beng tlang ang mu chuan in indip lo hle
 mai a

Hnim cheh mawi i unsa pakhit, Zebra n awm tak
 chuan i vei lama nula leh tlangval inthlahlel tiki
 thu dun rialte chu hmuhnaawm ti awm tikin a lo
 nger chhur mai a Sai jin til chung a naupang
 chuang laite pawh chu thuk lo tak iem i thlu a
 Samak tui dawt lai leh sakei ding zan maite chu a
 en a, chu huanah chuan hmangaihna chauh i awm
 ni berin a ngai a Thirlung khauh bei leh khaw
 ngam harsa bei pawhin an zia an thlakna i ni a, zai-
 dam leh nunnem ber ang main an awm hlawn a

Rannung chi hrang hrang hnim cheh mawi thlu i
 kal lai chuan an kuthlei dan chu mak a ti a Anni
 kuthlei takte chuan awmze nein thil an ti a mi huat
 thu lah an sawi si lo Keinin thing ding tha hle hle
 kan daw a, kan kuthlei vang maia kan kit mai thin
 te hi chu sim vat tur kan lo ni tin a ngaihtuah a

Hnim mai mai tia kan lo thlu liam thinte hi awmze
 nei tak leh hmuhnaawm khawpa chei mawi theih an
 lo ni a, engmah lova kan ngaih chuti fakauva mawia

siam theih a lo nih si chuan leilung hausakna hi a lo va nasa tak em' Hnim mai mai zah thiamin an ngaisang a, ropui tak leh mawi tak maia an choi mawi chu an taimakna leh an thahnemngaihna mawlh mai chuan a rilru a hneh zual a An finzia leh an remhriatzia a ngaihtuah pheh chuan chawimawi phu zualin a hria a.

Thutna tura an siamah chuan nghenchhin nghengi thuin huan chhung chu a thir a Siamtu n ami anpui meuhva min siamzia a ngaihtuah a, milim mai mai leh hnim mai mai chuti em ema a buaipui a, chibai buk dubna thilung hri a pu ta mai chu mitem bia leh Siamtu phatsan ta ang dawn dawna inngaihna nei a Keini ama anpui meuhva a siam leh a fa duh tak hian eng kan ti nge amah buaipui lova a thil siam mai mai kan buaipui? A thil siam zawng zawng chunga roreltu tura ruat kan ni a, heng zawng zawng hi kan hnua daiha mi leh kan thu hnuaia awm an ni a Engati nge keini hian at kan sova, engmah hlei lo kan zah a kan chawimawi a, kan fak a, chibai hial kan buk? Engmah hlei lo kan zuah hian a, kan choi mawi chawp a, namên lovin kan sawngbawl a, an chunga roreltu zawk ni hi hian chibai kan buk ta hial a Kan infak siak a, kan inchawimawi siak a Kesmahni zara mawi leh hman tiak ni si hi eng kan tphiangsen nge, chuti fakauva kan buaipui tun thiam loh inchantirin mi dang dang pawh thiam lovah a ruat a

Engati nge hnim leh pangparte hian an mawina leh an dubawma nena min thlem thlak a, anmahni

chibai bûk tura min siam? An va chin awm tak em!
 An itawmna te, an duhawmnate leh an hlutnate a
 tlem va nen hian an thiam dan ziwng zawngin mite
 hnenah thu an sawi a mi rilru an hnch bawk thin
 Pawi sawi lo tak angri langin, awm mai mai leh
 engmah ti lo angin an leng a, anmahni kan chawi
 mawi a kan zah a, pathianah kan siam a chibai
 kan bûk theihna tur hialin kan rilruah hi an thawk
 a Zaidam leh nunnem bei angin an lang thiam a,
 ngilnei leh khawngaihnaa khat angin an ling thiam
 a, chung ziwng zawng chu an hmanraw tangkai tak
 a lo ni An bumna thangte hi mawm itawm thin
 mah se, huatna nachung hre tui kan lo ni Mahse,
 tun thlengin kan haider fo va, kan hre phal lo va kan
 hre duh hek lo Anni hi anchhe dawng tlak ni mah
 se, anni aia nêp lova ânchhia dawng awm kan lo ni

Engati nge Siamtu hian bumtu leh amah hmu thei
 lo tura kan hmai tuamtu hi tun thleng thlenga a la
 zuah fo? Engati nge thlêmtu heti zozai karah keini
 hring fate hi min dah? Thlêmtu thlûka kan awm a,
 hremhmuna kan kal hi a lo tum ruk dan reng em
 ni? Hmun tin mai hi thing leh mau te, lei leh lung-
 tem a khat a, ramsa leh nungchate nen kan leng za
 a ni si a Heng zawng zawng hi thlêmtu an lo nih
 si chuan thlêmtu a lo va hautak ngai em! A duh-
 sakna leh a hmangaihna kan sawi fo thin a A nihna
 a inthup a, a sual zawk vang leh a râpawm êm vang
 hian min bum a lo ni zawk em ni? Buma kan awma
 bum hluma kan awm hi a duh dan a lo ni reng em ni
 tin a ngaihtuah a A inbeng kang a, muangchanga

kalin chik tak mai chuan a fang leh ta a A hma
zawng aia mawi tin nuam a ti a Mahse, heng
zawng zawng hi thlêmtu an nih si chuan a va
hautak ngai em, tin bawp khawkerhin phulah chuan
a thu leh ta a

A siamtun tha a tiha a duh hle si chuan thlêmtu
anga ngai anchhe dawng tlak hiala a ruat chu dik
lovin a hia a Ani mahin mawi a tiha a thlakhleh
si chuan anmahni siamtu chuan mawi a ti em em
dawn si a An chunga roeltu tur leh khawvel mawi
na leh dubawmnte chen tur kan ni a Mahse, i
siamtun a duh ang taka a siam an nih si chuan eng
ti dan nge ne, an duh dan chauh buaipuia an nihna
ang lo tak iannung leh nungcha anga an siam? An
va sual tak em! Engmah an sawi thei lo va An
mahni invengin an tang thei lo va An dinhmun nêp
tak leh sitawm tak denchhena an nih loh ang pu
puia an suasam chiam mai chu an va lainatawm
tak em! Eng vang phiangsen nge anmahni siamtu sit
a, an duh khawp loh? An sualna leh tenawmna thup
nan an fakin an chawmawi a, hmuhawm tia a entu
zawng zawng pawh anchhe dawng tlak an lo ni
Anmahni siamtu chu zah lo pawh ni se, a thil siam
tal chu engati nge an pawisak loh? An duat a, an
enkawl a, an chei mawi a Mahse, eng vang nge ni
a, tu tana u nge an lo nih? An hmangaiha an duh
ah vang a ni ngar lo va, an kuthle leh an awm
mah vang te, anmahni inchawmawi nan leh mite
hipna amahni atana ti ma an m zawk a An rihu
puthlang sualzia te, an ngahdan tenawmia te, an

suahsual em emziate chu a va han rapthlak nasa
tehlul em!

An duh danin an khuahkhirh a, an thinrim hrikthlak
nan te, an sualna tihpunlun nante an hmang a Pawi
reng reng sawi lo chung a chuti tak maia nasu kut
an thlak chu a va tinthlak tak em! An sawisaka
an suasam ahnu hmanah chibai hui in buk ta chu
an va han piang herh zozai hlawm tak em! **Sual
thup chu sual um bona a ni lo va sual chu thup rual
a ni si lo** An sual ahnu sual hle hle so, eng tizai
zai kher kher nge anmahni aia nepa siam, eng mah
an ngaih hleih loh pathiana an biak tak hial ni!
Sual hian sual a hring a, sualna a lo purlun thin An
tihnawmnaha an nghaisak khan rorelna niah thiam
loh a chantir ang a, thu hretu rinawm tak ingin an
sualna a thupsak hauh lovang le, tun roreltu ang mai
chuan thiam loh a chantir a, anchhri hial i lawh ta a

Annin tanpuitu atan a der pawhin an sawm si lo va,
intibengvera thahnemngai tak maia an thlavang a lo
hauh chiam mai chu thiam lo a inti a A pawi
sawi hlei lo chutia a ral huat ta chiam mai chu
thiam lo a inti a Khawvel leh a chhunga awm
zawng zawng chung a roreltu hiala ruat kan ni a, kan
duh duha kan tih tui an ni a Mawi tak maia lo
chei mawitute chu roreltu taima leh awm mai mai
ngai lo an lo ni, tun an lamah chuan a tang leh ta
daih a **Mi dang dang ngaihtuah a, thil dang buai-
pua hun tam tak a khawhral ta chu ang lo a ti a**

Mahse, amah chauh mbuaipui tura rilru a siam lai chuan mi zawng zawng hian mahni chauh mbuaipui ta theuh ila a dik thei dawn em ni, tun amah leh amah a inzawt a

A ngaihtuahna zawng zawng chu a ngaihtuah leh ta a Mi huatthu sawia mi pawl khawih ta ang hiala inggaihna a nei a Mahse, ngaihtuahna mai a nih vangin inthiamchawp a tum a Chutih lai chuan ngaihtuahna bawihhlawh chu sual bul nia ngamin a ngaih a ngam thei chiah lo va A tirin thu a awm, thu chu Pathian a ni, tihte chu a rilruah a lo lut a Thu chu Pathian a nih chuan an va tam awm em ? Ka ngaihtuahna zawng zawng hi au chhuahpui ila, Pathian an nih dawn si chuan a va tha mai awm em, tun a han ngaihtuah leh ta daih a Mahse, thu zawng zawng chu Pathian ni thei chuan a ring chiah lo deuh va, a tira awm chauh kha em ni dawn chu aw, tun a han ngaihtuah ang rawk a

Hanging Garden chhuahsana kawngpua chhuk thia kawng kan tura chak taka a tian lai chuan taxi-in a su thawi thuch mai a Bus no. 106-ah a lut a a khalhuma a khawh a tumang a a kai ta a Y.M.C.A. Hostel a thlon chuan, chaw a ei a, a mu a A tih fuh leh fuh hek a hre lo va, a ngaihtuah hek lo A ngaihtuah dah loh vang nge ngaihtuah nachang a hre lo, tin lam reng-reng a rilruah a chong lo va, a luhluh takhuma pawh vang nge, a sawl hat vang tih leh a hatlak lo. Idang ho thei khawp a mu a, zung a thanghah chuan a nang lam a ngaihtuah a,

Bombay a la hmu ta cheu mai a, Mizoram a hmuh
ngai loh avangin a lung a leng em em a ni

*Thing are not in order
The great fantasizer
Fantasies fantasized*

19th December, 1983

Monday

A dawhkan chung a lehkhavute chu a thlir a Alvin Toffler-a ziaik, "FUTURE SHOCK" a hmuh chuan kum 1967-a Canada rama naupang p. khat chung chang thu inziak chu a ngaihtuah chhuak a Ricky Gallant chu kum 11 mi lek a ni a Mahse, mi thiam chhui dan chuan tar, kum 90 vel mi natna (progria) vei a lo ni reng mai a Naupang tē mai a han tar thi teh tlat chu mak a ti hle mai a

Dawhkan chung a Bible chu a en a, a letlinga aw n ni mah se dah that phe chu a tum lem lo va Lal Davidan Uria nupui a uiresak a, nupuia nei zuin fapa Solon ona an nei a Pathianin Solomona finna a pe teh tlat mai chu Pathian thianghlum leh duhtui tak thiltih atan chuan inhmeh lo hauva ngaihna a nei a Mahse, Solomona ihlu reng reng a ngaihtuah thleng lo

Thuthlung Thar bua uirenu denhlum an tum chung chang thu a ngaihtuah kai a Lal Isua'n ' Kei pawhm thiam loh ka chantir lo a che Kal la, ti sual leh tawh suh " a ti ta mai chu mak a ti a A thianghluma a duh tui tehlul nen chuan che paw lawh mai mai hauva ngaihna a nei a Thil bawh hlawh leh thil tenawm tak mai ngaihnathiam a, pawmzam mai mai chu sualna tihpaulunna ni thein a ring a Lal Isua thusaw chu pawlawi tak leh duhtuilobthlak tak ang hauva ngaihna a nei a Mah-

se, Lal Isua thusawi awmzia leh a hmingathna thuk-
zia erawh chu a ngaihtuah thleng hauh lo i ni

Paula'n " Ka chak loh lai hian a ni ka chak thin
ni " a tihte chu herh iiauv, nguihn a nei i
Mahse, a Bible thuchang duh berte zing i mi a ni
lawi si Ki duh zawng leh ka tuiquite hi i vi han
herh mi mai tak em tui a ngaihtuah a, a ngiwi
dat a

Thi mah se a nung teng ing tih te, Kei
ni rinawm lovin awm mah i i ani chu i rinawm teng
fo tihte chu a awmzia buaipui lem lo chuan i
ngaihtuah chhonzawm ta mai mu i

Bombay hmuna mi cheng hmasi, Koli-ho Pathin
hming Mumba-Ai an lam thiam ve loh vanga Por-
tuguese hovin Bombain emaw, Bombayin emaw an
tih thlak iawk dante chu a ngaihtuah ka a Portu-
guese ho thil lam sual azara kum zabi 18-na veli
Bombay hming a put hlen tak dan leh tun thlenga
Bombay a lo nih tak dante a ngaihtuah a Bombay
chu thil hming lam sual vanga Bombay a nihzi te,
khawvela khawpui ropui berte zinga pangana hial a
lo nih tak dante chu a ngaihtuah chhonzawm a

Thil lem mai mai leh thil hming lam sual mai mai
a tak tak a nih theih tak mai dante ngaihtuah chuan
thil tihsual pawh hi thil thar lo chhuahna a nih theih
avangin tangkai tak nun a ngai a A tihsual tam
em emzia ngaihtuahin thil thar tam tak hmu chhuaka

ngaihna a nei a Mahse, thil thar hmuh chhuah
sawi tur phe chu a nei hau si lo

Bombay khawpui chu a chhuahsan tep a, a chhuah
lek lek tawh a. Bombay khawpui chhuahsan tui
chuan a rilu leh a taksa a inpuahchah a Chhuahsan
mah se Bombay chu Bombay a ni fo dawn a, an
pawh a nih ang tak a ni dawn tihte chu hriatsa
ngain a ngaihtuah lem lo va

A kawng bona hmun, Bombay khawpui (437 11 Sq
Km) chu bo zel nan pawh zau tham tak nun a
ngai a A kawng bo, buai em em maia a khawsak
thun dante chu a ngaihtuah a Mahse, thingtlang
khaw tê taka kawng bo loh a zawngin a ropui ve
reng reng mai, tite chuan amah leh amah a inthiam
chhuwp a Kawng bo zawng changkânthlak a ti hauh
lo va, chapepin chi nun a hre hek lo Mahse, a
kawng bona hmun crawh chu changkang ve thaw-
khat hle ngaihna a nei a, ama tâwkah a lungawi
hle a ni. Awmze nei hle iova kawng a han bo thlak
maw thun dante a ngaihtuah a, zahthlak a a. Zak
mah se a ngaihtuah hauh lo mai a, engkim mai chu
he zo a vaka ngaihna hral a nei a Solomon fenna
chu, "Ni hualai thil awm tin reng a engmahlo
mai a lo ni e." a tih theih vang nun a pawng
ngaih hle rawk a.

A Buhna leh a tungahaw hmun ni mah se, mai-
awm hmun ablar see raw lo a dawnna hmun a ni a
A kawng bo zawng a ngaihtuah a, thil tam tak a

hriat chhuah phah avangin lawinawm a ti a Mawl taka a khawsakna ni mah se, finna a chhai tam em avangin ngainatawm a ti a Chiangkuang lo taka a thiltihna ni mah se, engkim mumil taka tih nachang a hriat phah avangin a lawm a Pawlawh taka a khawsakna ni mah se, awmze nei taka thiltih a hlutzi a hriat chhuan avangin lawmawm a ti a Khawhar taka mahni maia a khawsak thinna ni mah se, a thian tha tam takte avangin ngaihawm a ti a Thil kal tawh zawng zawng ngaihtuahin a la chhuah hma hauh chuan Bombay khawpui chu ngaihawm a ti em em a ni

10 00 A M

A thihsan Pathian nun rengi malsawmna chu Catherine-i tan chuan hriat phak ruil i ni lo vi chhiatna tura engkim a tih laia a thatni tura engkim titu chu fak tlak a ni a James-a nena an in chhar hmaa tiangval dang dang nena khawlo taka an lo khawsak avangin a iliu a na a Mahse, Catherine-i tan chuan a inchhina thunlung chu a va inchhirawm lo tak em! Hmangaihnaa khat Robert a hmangaihnaa chu Catherine-i a hmangaihnaa a ni a, duhsaknaa khat Thlamuana duhsakna chu Catherine-i a duhsakna a ni, Catherine-i lawmna chu lawmnain a khat liam a, a hlimna chu hlimnain a luang liam a A va han nihlawh tak em!

Robert-a bumna thang chu a mawi a, a awhna hrui chu a fei tawh loh a hlawhawm em em zawk a ni Thu thuhmun—James-a leh Robert-a te rinawmna

leh hmangaihna chu a va inang lo tak em' Hriat
thiam rual a ni lo va, hriat phak rual a ni lo

A hmelte chu duhawmna tha zâmin a rawn kâp êng
a, Varparh arsi êng maw tak ang mai hian a kim
biaa duhawmnaa khat nun a lang a Thnlung
azawngi zaidam leh nunnêm ber a pu a, a lawmna
thnlung sosang chuan a thin a tîphu zawih zawih
a A hmel thainate chu a maw zual teih teih a,
duhawmna ze maw tak chuan a puai puin a chhan
êng ta a Zahawm a ti a nguhsanna neim Thla
muana chu nguhsanawm hlah hlihun a hmu a

Lamatna leh duhsaknam a khit lam a khawngaihna
leh hmangaihna mit meng maw tak chu Catherine-i
hawm a khap sak sak a hmangaihna leh khawngaih-
na thnlung maw tak chu Catherine-i lamah chuan
chatlak miab lovin a luang chhuak zung zung reng
a, Thlamupa chenna khawvel chu Catherine-i leh
Robert-a tan chuan a va khamawm lo tak em'

Lungngaihna leh mangannaten an suk fai—hma-
ngaihnaa khat leh hlimna hlimawm tak chu sawi
thiam rual a ni lo Lawmna hi a lawmawm a, hlim-
na hi a hlimawm chuang a Hmangaihna hi hma-
ngaihnaa dawngtu tan chuan a hlu a, duhsakna hi
duhsaknaa pawmtu tan chuan a duhawm chuang a,
khawngaihna hi khawngaihna anga ngaitu tan chuan
a va han thlakhlhawm tak em'

Lungngaihna leh mangannaten a kiansan tawh—hma-
ngaihnaa khat leh hlimna hlimawm tak chu sawi

thiam rual a ni lo va, lungngaihna leh mangannain an suk fai, thinlung thianghlim ber mai chu a duhawm chuang a, malsawmna hi malsawmna tih loh rual a ni lo Catherine-i bianga mittui luang chhuak chu iangkachak tha mi ainn a nêp lo va, a maw zawk em em a ni A va duhawm tak em! Lungngaihna leh manganna avanga a mittui zozaiten an sil fai tawh Catherine-i mit meng mawizia chu, a maw a ni Mangang leh thlabar taka a rûm laia a mittui luang chhuakten an tlen fai hnu, a biang no tak chu a duhawm chuang a, himna leh lawmnaa khat thinlung maw ber mai chuan kan chenna khawvel hi a va tihimawm tak em!

Iawmnaa khat mit meng, himnaa khat thinlung leh hmangaihnaa khat Catherine-i hmel duhawm tak mai chu a va khamawm lo tak em! A aw-ka nêp leh duhawm, hmangaihna leh duhsaknaa khat lo chhuak chu khawvel tan malsawmna a ni a, a va ngainat-awm tak em! A lungngaihna leh manganna mittui zawng zawng hru hultu Catherine-i ban zaw taka awm tawh chu himna leh lawmna tha zâmte chuan a tichak thar leh a, Thlamuana lam hawia duhthawh tak maia a phar chhuak chuan khawvelah rem thu thlen tak maw! A tluka malsawmna leh duhsakna thûk hringfate tan bersei tur awm tak maw!

An chenna khawvel chu a maw a, duhawmnain a khat a, a va himawm tak em! Catherine-i tan chuan kan chenna khawvel hi chenna tlak a ni a, chenna ngam a ni ta A khamawm lo va a thlak-helhawm ngawh ngawh zawk a ni Santa Cruz

Airport-a mi pathumte chenna khawvel chu a va himawm tak em! A mawi a, a nuam a, a thlakhlelhawm hlah hlah mai Inthlahlel tak leh inkham lo tak chung a ban vaia an inthlah liam ta chu khawvela thil la awm ngai lo a ni a, leilung hian mai sawmna a va dawng nasa tak em! Hmangaihnaa khat thinlung mawi ber mai chu inthen thei loa mawi a ni a, dubsakna leh khawngaihna tha zamte chu a infawk khawm lo thei dawn em ni?

Catherine-i khawvel hremhmun chu phumin a awm a, a, pil ta A lungngaihna lungngaihlak tak, a manganna manganthlak tak leh a thlaphanna thlaphanawm takte chuan a kiansan ta a, a himawmin a va lawmawm tak em! Buana pia ram—lungngaihna leh manganna pawlh bua lohna, thlaphanna leh hlaubnate awm lohna hmun chu a va thlakhlelhawm tak em! A awhawm a, awh loh rual a ni lo A duhawm a, thlakhlelh loh rual a ni lo Catherine-i lawmna chu a va lawmawm tak em! A himna chu a va himawm ngai em! A thlamuanna chu a va thlamuahnawm em!

Catherine, Thlamuan, Robert tra an inau thawmte chh Santa Cruz Airport-a thawmah chuan a thuk awm tak maw! Thlamuana chuanna tur thlawhna thawmte chu a va mawi tak em! A hmutute mit a nihlawh a, a briatna beng chua va hap tiai tak em!

BIBLIOGRAPHY

- 1 **Diagnosis and Process in family counselling**
 Edited by *M Robert Gomberg*
 Francis T Levinson
- 2 **Interviewing – its principles and methods**
 Annette Garrett
- 3 **Principles and procedures in student counselling**
 Francis P Robinson
- 4 **Psychological counselling in India**
 J M Fuster S J Ph D
- 5 **Social Casework – a problem solving process**
 Perlman Helen H
- 6 **Introduction to Audio-Visual-“A kind of living”**
 College of Social Work,
 Nirmala Niketan
 38, New Marine Lines, Bombay – 20
- 7 **Bombay Handbook**
 Published for the American Womens Association,
 Bombay by *Mrs Hazel Steinmetz*
- 8 **Bombay Guide**
 Raj Publishers (1983)
- 9 **Bombay by Night**
 Captain F D Colaabavala
- 10 **Goa Guide**
 Rajan Kamat
- 11 **A study of inmates in the Protective Home**
 Miss Nalini Khedkar

By the same author

- 1 *Lalberte Lalber Lalzahabar (Vanawia leh a Pawlte)*
- 2 *Lalpa Kohhran Thar Khuangtuaha Pawl Chana Pawl*
- 3 *Sakhaw hrang hrang lo pian chnuah dan*
- 4 *Hlawhtlinna Thuruk*
- 5 *Naupang Enkaw! Dan*
- 6 *Sumdawnna Hlawk Ber*
- 7 *Ka Tla Fai Ta*
(Bethel harhna leh a behbawm)

BOMBAY INI ENG hi VI /aikima lchhabu ziaak zingah chuan
a la chuanawm ber hial awm e Chhiar thuaka ngaihnawm
belh chian dawl leh awmize nei tak a ni a Nawhchizuar
chanh a suai a a va mutpuntu a suai ve si loh chuan suai
chu eng nge ni ang a tha chu eng nge ni ang ' tih thu phci
ht chu ngaihtuah ngun tul tak a ni A ziaaktu hian mita a
hmuh leh a hriat te a thil zir leh a thil tawn bengvarthlak
tak mai ngaihnawm taka a ziaak a ni a Enga ti nge a
suainaah ka inhnawmawh ang a ka lo inrawlh ve thlak
rawk ang ' Mahse mitc laka inthiar fihlum tha ka tih
a mi tin maun chu rilru chu an put si chuan hring nun hian
awmziz a nei thei dawn em ni ' a tih ang hian tanpui ngaite
tana inpekna thuk zawk neih aia mamawh khawvclah hian
kan lo nei lo ve

— K Saibela

PRINTED AT LENGCHOW PRESS